

Natura 2000 Fenntartási Terv

HUBF20037Alsó-Zala-völgy

kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

Cellömök, 2021.

Radiola Kutató és Tanácsadó Bt.

Felelős tervező

Dr. Mesterházy Attila

Vezető szakértők

Dr. Mesterházy Attila (környezetgazdálkodási agrármérnök, botanikus)

Közreműködő szakértők

Bíró Éva (természetvédelmi mérnök, botanikus)

Fehér Csaba (biológus, zoológus)

Nagy Dániel (környezetkutató)

Dr. Varga András (biológus, zoológus)

TARTALOMJEGYZÉK

I. NATURA 2000 FENNTARTÁSI TERV	5
1. A TERÜLET AZONOSÍTÓ ADATAI	6
1.1. NÉV.....	6
1.2. AZONOSÍTÓ KÓD.....	6
1.3. KITERJEDÉS.....	6
1.4. A KIJELÖLÉS ALAPJÁUL SZOLGÁLÓ FAJOK ÉS/VAGY ÉLŐHELYEK.....	6
1.4.1. A terület jelölő élőhelyei.....	6
1.4.2. A terület jelölő fajai.....	7
1.5. ÉRINTETT TELEPÜLÉSEK.....	7
1.6. EGYÉB VÉDETTSÉGI KATEGÓRIÁK.....	9
1.7. TERVEZÉSI ÉS EGYÉB ELŐÍRÁSOK.....	10
2. VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐK.....	14
3. KEZELÉSI FELADATOK MEGHATÁROZÁSA	19
3.1. TERMÉSZETVÉDELMI CÉLKITŰZÉS, A TERÜLET RENDELTETÉSE.....	19
3.2. KEZELÉSI JAVASLATOK.....	20
3.2.1. Élőhelyek kezelése.....	23
3.2.1.1. Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok.....	23
3.2.1.2. Gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok.....	24
3.2.1.2.1. Mezőgazdálkodás.....	24
3.2.1.2.2. Erdőgazdálkodás.....	39
3.2.1.2.3. Vadgazdálkodás.....	60
3.2.1.2.4. Vízgazdálkodás.....	61
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	62
Gyeprekonstrukció	62
A közösségi jelentőségű fajok többségének védelme a kezelési egységeknél tett javaslatok megvalósítása esetén szavatolható. Az alábbiakban olyan, lokálisan előforduló fajok védelmével kapcsolatos intézkedésekről lesz szó, melyek a kezelési egységekben meghatározott intézkedéseken túl, speciális beavatkozást igényelnek.....	63
3.2.3. <i>Mellékletek: a tervezési területen javasolt természetvédelmi kezelések, valamint a művelési ág lehetséges megváltoztatásának összegzése (térkép és táblázat)</i>	65
3.2.3.1. A tervezési terület kezelési egységeinek áttekintő térképe (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt).....	65
3.2.3.2. A tervezési terület kezelési egységei 1. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt).....	66
3.2.3.3. A tervezési terület kezelési egységei 2. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt).....	67
3.2.3.4. A tervezési terület kezelési egységei 3. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt).....	68
3.2.3.5. A tervezési terület kezelési egységei 4. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt).....	69
3.2.3.6. A tervezési terület kezelési egységei 5. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt).....	70
3.2.3.7. A tervezési terület kezelési egységei 6. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt).....	71
3.2.3.8. A tervezési terület kezelési egységei 7. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt).....	72
3.2.3.9. A tervezési terület kezelési egységei 8. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt).....	73
3.2.3.10. A tervezési terület kezelési egységei 9. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt).....	74
3.2.3.11. A tervezési terület kezelési egységei 10. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt).....	75
3.2.3.12. A tervezési terület kezelési egységei 11. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt).....	76
3.2.3.13. A tervezési terület kezelési egységei 12. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt).....	77
3.2.3.14. A tervezési terület kezelési egységei 13. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt).....	78
3.2.3.15. A tervezési terület kezelési egységei 14. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt).....	79
3.2.3.16. A tervezési terület kezelési egységei 15. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt).....	80
3.2.3.17. A tervezési terület kezelési egységei 16. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt).....	81
3.2.3.18. A tervezési terület kezelési egységei 17. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt).....	82
3.2.3.19. Jelmagyarázat az Alsó-Zala-völgy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület kezelési egységeit ábrázoló térképlapokhoz.....	83
3.3. A KEZELÉSI JAVASLATOK MEGVALÓSÍTÁSÁNAK LEHETSÉGES ESZKÖZEI A JOGI HÁTTÉR ÉS A TULAJDONVISZONYOK FÜGGVÉNYÉBEN.....	84
3.3.1. Agrártámogatások.....	84
3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer.....	84
3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer.....	90
3.3.2. Pályázati források.....	91

3.3.3. <i>Egyéb</i>	91
3.4. A TERV EGYEZTETÉSI FOLYAMATÁNAK DOKUMENTÁCIÓJA.....	91
3.4.1. <i>Felhasznált kommunikációs eszközök</i>	91
3.4.2. <i>A kommunikáció címzettjei</i>	92
3.4.3. <i>Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel</i>	93

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Alsó-Zala-völgy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUBF20037

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	6561,86 ha

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő élőhelyek és fajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2020. évi változatát vettük alapul.

1.4.1. A terület jelölő élőhelyei

- 91E0* Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnionincanae*, *Salicionalbae*)
- 3150 Eutróf sekély tavak és holtmedrek hínárja (tervkészítés során nem került elő)
- 3160 Láptavak (tervkészítés során nem került elő)
- 3260 Hínaras patakok (tervkészítés során nem került elő)
-
- 6210 Szálkaperjés-rozsnokos xero-mezofil gyepek (tervkészítés során nem került elő)
-
- 6410 Kékperjés láprétek
- 6430 Üde, tápanyaggazdag magaskórósok
- 6440 Alföldi mocsárrétek (tervkészítés során nem került elő)
-
- 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek
- 7230 Mészkedvelő (meszes talajú) üde láp- és sásrétek
- 91F0 Keményfás ligeterdők
- 91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek

* kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű élőhelytípus:
3130 Törpekákás iszappnövényzet

1.4.2. A terület jelölő fajai

- balin (*Aspius aspius*)
- harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*) (tervkészítés során nem került elő)
- hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*)
- tompa folyamkagyló (*Unio crassus*)
- vidra (*Lutra lutra*)
- sötétaljú hangyaboglárka (*Maculinea nausithous*)
- vérfű hangyaboglárka (*Maculinea teleius*)
- skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)
- nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
- dunai tarajos góte (*Triturus dobrogicus*)
- vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*)
- közönséges denevér (*Myotis myotis*)

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű fajok:

- nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)
- nyugati piszdedenevér (*Barbastella barbastellus*)
- apró fillércsiga (*Anisus vorticulus*)
- halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010.(V.11.) KvVM rendeletet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Zala megye:

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége (%)
		(ha)	(%)	
Zalaszentiván	Zala megye	161,77	12,35	2,47
Alibánfa	Zala megye	103,96	17,79	1,58
Zalacsány	Zala megye	215,77	13,43	3,29
Pethőhenye	Zala megye	119,19	10,43	1,82
Nemesapáti	Zala megye	12,15	1,17	0,19
Zalaszentlászló	Zala megye	603,35	30,68	9,19
Vöckönd	Zala megye	55,40	19,80	0,84
Zalaistvánd	Zala megye	138,53	12,83	2,11
Zalavár	Zala megye	358,44	11,54	5,46
Pakod	Zala megye	230,70	18,38	3,52
Zalabér	Zala megye	116,25	9,09	1,77
Sármellék	Zala megye	618,70	17,49	9,43
Esztergályhorvát	Zala megye	469,85	28,18	7,16
Dötk	Zala megye	63,95	37,28	0,97
Zalaapáti	Zala megye	568,94	24,29	8,67
Bókaháza	Zala megye	169,21	25,26	2,58
Pókaszepetk	Zala megye	64,07	3,43	0,98
Szentgyörgyvár	Zala megye	342,66	29,49	5,22
Batyk	Zala megye	204,00	25,22	3,11
Kemendollár	Zala megye	144,49	8,99	2,20
Zalaegerszeg	Zala megye	314,47	3,15	4,79
Zalaszentgrót	Zala megye	967,28	11,85	14,74
Kehidakustány	Zala megye	462,90	23,44	7,05
Nemesbük	Zala megye	55,756	5,59	0,85
Összesen:		6561,79	100	

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

- A tervezési területet 0,47%-ban (30,49 ha) érinti a Balaton-felvidéki Nemzeti Park területét, mint országos jelentőségű védett természeti területet, viszont nem képezi részét nemzetközi egyezmény hatálya alá tartozó területnek sem.
- A tervezési területen határozatban kihirdetett ex lege védett lápterület a Nemesbük 070 és 072 hrsz-ú ingatlanok. Ezek a 41655/2000 számú földhivatali határozatban kerültek kihirdetésre. További , még ki nem hirdetett ex lege lapok:
- Batyk 055/1, 055/2, 057,061/3
- Dötk 0112/4
- Kehidakustány0353/4, 0353/3, 0353/2, 0163/1, 0163/4, 0159, 0160, 0161/1, 0161/2, 0220/8, 03/9, 0164, 0157/1, 0338/3, 0384/2, 0382, 0384/1, 0393, 0369, 0375, 0157/3, 0157/4, 0397/2, 0397/2, 0157/5, 0157/6, 0157/7, 0157/8, 0157/9, 0165, 0157/11, 0373, 0374, 0163/3, 0157/12, 0353/6, 0163/2, 0353/5, 0353/1, 0162, 0352, 0169/2, 0338/5, 03/10168, 03/803/7, 03/6, 0345/7, 03/5, 0345/6, 03/4, 03/3, 0345/8, 0345/8, 0338/4, 03/2, 0338/6, 022, 0/11, 022, 024
- Pakod 02079/1, 02099/8, 02099/8, 02099/8
- Pókaszepetk 01192, 01193, 01194
- Zalaegerszeg 0944, 0917/3, 0917/2, 0923, 0917/1, 0917/4, 0917/5, 0917/9, 0917/7, 0918/3, 0918/3, 0926/2, 0911
- Zalaszentgrót 010320/2, 010320/2, 020034/20, 020034/8, 020034/7, 020034/6, 020034/5, 020034/4, 020034/3, 020034/2, 010313/7, 010305/14, 010305/14, 010305/13, 010296, 010297
- Zalaszentiván 0154/5
- Zalaszentlászló 041/12, 041/12, 068/5, 068/4, 068/3, 0307, 0304/1, 026, 028, 070/5, 070/4, 070/3, 070/6, 070/2, 070/1, 068/8, 068/6, 068/2, 064
- Zalaudvarnok 050019/1, 050019/12, 050019/12, 050019/12, 050019/12, 050019/15, 050019/17, 050019/17, 050019/17, 050019/18, 050019/16, 050019/10, 040025/4, 040025/3, 040025/2, 040025/1, 040025/5, 040028/6, 040028/6, 040028/9, 040028/10, 040028/8, 040028/7
- A tervezési területen ex lege forrás nem található.
- Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény alapján a tervezési terület teljes terjedelmében az országos ökológiai hálózat magterület övezetéhez tartozik.
- A területen erdőrezervátum nem található.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

Településrendezési eszközök

- Zalaszentiván Község Önkormányzat Képviselő-testületének 8/2006.(VII.25.) önkormányzati rendelete Zalaszentiván község helyi építési szabályzatáról
- Alibánfa Község Önkormányzat Képviselő-testületének 9/2004.(XI.25.) önkormányzati rendelete Alibánfa község helyi építési szabályzatáról
- Zalacsány község önkormányzata képviselő testületének 9/2003.(XII.8.) önkormányzati rendelete a Helyi Építési Szabályzatról
- Zalacsány község önkormányzata képviselő testületének 7/2016.(II.15.) önkormányzati rendelete Zalacsány község Helyi Építési Szabályzatáról és Szabályozási tervéről szóló 9/2003.(XII.08.) számú rendeletének módosítása
- Pethőhenye Község Önkormányzati Képviselő-testületének 7/2006.(VIII.10.) önkormányzati rendelete a település Helyi Építési Szabályzatának jóváhagyásáról
- Pethőhenye Község Önkormányzati Képviselő-testületének 3/2017.(III.14.) önkormányzati rendelete a település Helyi Építési Szabályzatának jóváhagyásáról szóló 7/2006. (VIII. 10.) önkormányzati rendelet módosításáról
- Pethőhenye Község Önkormányzati Képviselő-testületének 8/2018.(X.12.) önkormányzati rendelete a település Helyi Építési Szabályzatának jóváhagyásáról szóló 7/2006. (VIII. 10.) önkormányzati rendelet módosításáról
- Nemesapáti Község Önkormányzati Képviselő-testületének 4/2007.(V.24.) önkormányzati rendelete Nemesapáti Község helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről
- Zalaszentlászló Község Önkormányzata Képviselő-testületének 10/2017.(VI.6.) önkormányzati rendelete a településszerkezeti és szabályozási tervének, valamint a helyi építési szabályzatának 18/2005.(XI.25) rendelete módosítása
- Zalaszentlászló Önkormányzat Képviselő-testületének 8/2016.(XI.10.) önkormányzati rendelete a 18/2005.(XI.25) rendelet módosításáról
- 10/2006.(XI.11.) önkormányzati rendeletének – Pakod Község Szabályozási Tervéről és Helyi Zalaszentlászló Község Önkormányzati Képviselő-testületének 6/2014.(VI. 3.) önkormányzati rendelete Zalaszentlászló község helyi építési Szabályzatáról szóló 18/2005.(XI.25.) rendeletének módosításáról
- Zalaszentlászló Önkormányzat Képviselő-testületének 18/2005.(XI.25.) önkormányzati rendelete Zalaszentlászló helyi Építési szabályzata
- Vöckönd község önkormányzata Képviselő Testület 8/2016.(IX.20.) rendelete a 12/2006.(IX.20.) önkormányzati rendelet módosításáról a helyi építési szabályzatról
- Vöckönd Község Önkormányzat Képviselő-testülete 12/2006.(XI.22.) önkormányzati rendelete Helyi Építési Szabályzat - Szabályozási Terv
- Zalaistvánd Község Önkormányzata Képviselő-testületének 9/2018.(XII.12.) önkormányzati rendelete a 17/2006.(IX.15.) önkormányzati rendeletének - a település szabályozási tervéről és helyi építési szabályzatáról - módosításáról
- Zalaistvánd Község Önkormányzat Képviselő-testülete 17/2006.(XI.15.) önkormányzati rendelete Helyi Építési Szabályzat - Szabályozási Terv
- Zalavár község önkormányzata képviselő testületének 6/2004.(VI.30.) önkormányzati rendelete a településszabályozási tervéről és a helyi építési szabályzatról

- Pakod Község Képviselőtestületének 6/2017.(V.24.) önkormányzati rendelete Pakod Község Önkormányzatának helyi építési szabályzatáról szóló 10/2006.(XI.11.) önkormányzati rendelet módosításáról
- Pakod Község Képviselőtestületének 9/2016.(VII.11.) önkormányzati rendelete az Építési Szabályzatáról - módosításáról
- Pakod Község Önkormányzata Képviselő-testületének 10/2006.(XI.11.) Önkormányzati rendelete Pakod Község Szabályozási Tervéről és Helyi Építési Szabályzatáról
- Zalabér Község Önkormányzat Képviselő-testületének a 9/2018.(XI.21.) önkormányzati rendelete a Helyi Építési Szabályzatról
- Sármellék Község Önkormányzata Képviselő-testületének 3/2003.(III.14.) önkormányzati rendelete a településszabályozási tervéről és a helyi építési szabályzatról
- Esztergályhorváti Község Önkormányzata 1/2013.(II.05.) önkormányzati rendelete a helyi építési szabályzatról
- Dötk Község Képviselőtestületének 6/2016.(X.28.) önkormányzati rendelete a község helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről szóló 9/2006.(IX.13.) rendeletének módosításáról
- Dötk Község Képviselő Testületének 9/2006.(IX.13.) sz. rendelete egységes szerkezetben a község helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről
- Zalaapáti Község Önkormányzata Képviselő-testületének 1/2013.(II.5.) önkormányzati rendelete a helyi építési szabályzatról
- Bókaháza Község Önkormányzata 1/2013.(II.05.) önkormányzati rendelete a helyi építési szabályzatról
- Pókaszeptk község önkormányzata Képviselő Testülete 2/2019.(II.21.) önkormányzati rendelete a 18/2006.(IX.25.) önkormányzati rendeletének módosításáról a helyi építési szabályzat és a szabályozási terv módosításáról
- Pókaszeptk Község Önkormányzat Képviselő-testülete 18/2006.(XI.25.) önkormányzati rendelete Helyi Építési Szabályzat - Szabályozási Terv
- Szentgyörgyvár Község Önkormányzata Képviselő-testületének 6/2010.(VII.16.) önkormányzati rendelete a településszabályozási tervről és a helyi építési szabályzatról
- Batyk Önkormányzat Képviselő-testületének 10/2016.(X.28.) önkormányzati rendelete a helyi építési szabályzat jóváhagyásáról
- Kemendollár Község Önkormányzat Képviselő-testülete 15/2006.(XI.15.) önkormányzati rendelete Helyi Építési Szabályzat - Szabályozási Terv
- Zalaegerszeg Önkormányzat Képviselő-testületének 25/2016.(VII.7.) önkormányzati rendelete Zalaegerszeg Megyei Jogú Város építési szabályzatáról
- Zalaszentgrót Város Önkormányzata 24/2014.(IX.12.) önkormányzati rendelete a helyi építési szabályzatról
- Kehidakustány Község Képviselőtestületének 1/2019.(I.22.) önkormányzati rendelete a Kehidakustány község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 10/2008.(VIII.5.) önkormányzati rendelet módosításáról
- Kehidakustány Község Képviselőtestületének 6/2018.(VI.26.) önkormányzati rendelete a Kehidakustány község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 10/2008.(VIII.5.) önkormányzati rendelet módosításáról
- Kehidakustány Község Képviselőtestületének 10/2017.(VI.20.) önkormányzati rendelete a Kehidakustány község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 10/2008.(VIII.5.) önkormányzati rendelet módosításáról

- Kehidakustány Község Képviselőtestületének 7/2016.(VIII.15.) önkormányzati rendelete a Kehidakustány község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 10/2008.(VIII.5.) önkormányzati rendelet módosításáról
- Kehidakustány Község Képviselőtestületének 10/2015.(VIII.25.) önkormányzati rendelete a Kehidakustány község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 10/2008.(VIII.5.) önkormányzati rendelet módosításáról
- Kehidakustány Község Képviselőtestületének 11/2014.(XII.31.) önkormányzati rendelete Kehidakustány község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 10/2008.(VIII.5.) rendeletet módosító 10/2014.(XII.11.) rendelet módosításáról
- Kehidakustány Község Képviselőtestületének 10/2014.(XII.11.) önkormányzati rendelete a Kehidakustány község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 10/2008.(VIII.5.) rendelet módosításáról
- Kehidakustány Község Képviselőtestületének 10/2008.(VIII.5.) önkormányzati rendelete Kehidakustány község Helyi Építési Szabályzatáról
- Nemesbük község önkormányzata képviselő testületének 14/2018.(XII.5.) önkormányzati rendelete Nemesbük község Helyi Építési Szabályzatáról

Körzeti erdőtervek

- Hévízi (”Keszthelyi Erdészeti Tervezési Körzet második erdőterve”) (érvényes 2021.01.26 - a következő erdőterv véglegessé válásáig tart) (határozat száma: NFK-2852/1/2021. érintett települések: Nemesbük, Sármellék, Szentgyörgyvár
- Zalakomári (érvényes 2013.01.01. - a következő erdőterv véglegessé válásáig tart) (határozat száma: ZAG/01/67/2013.) érintett települések: Esztergályhorváti, Zalavár
- Zalaegerszegi (érvényes 2017.01.01. - a következő erdőterv véglegessé válásáig tart) (jóváhagyó határozat száma: ZAG/030/3367/2017.) érintett települések: Pethőhenye, Zalaegerszeg, Zalaszentiván
- Zalacsányi (érvényes 2018.01.01. - a következő erdőterv véglegessé válásáig tart) (határozat száma: ZAG/030/1-98/2018.) érintett települések: Alibánfa, Batyk, Bókaháza, Dötk, Kehidakustány, Kemendollár, Nemesapáti, Pakod, Pókaszepetk, Zalaapáti, Zalabér, Zalacsány, Zalaistvánd, Zalaszentgrót, Zalaszentlászló, Vöckönd

Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

A terület az 506. számú Zala-kisbalatoni vadgazdálkodási tájegységbe tartozik, vadgazdálkodására az Észak-dunántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről szóló 12/2018. (VII. 3.) AM rendeletben foglaltak az irányadóak.

- Gyöngyösmenti Földtulajdonosok Vadásztársaság (8395 Felsőpáhok, Széchenyi u. 34.) 20-202950-506 kódszámú vadászterület. A vadgazdálkodási üzemtervet (2017-2037) jóváhagyó határozat száma: ZA-05/ZAH/020/148-3/2019.
- Dobronyi Szarvas Vadásztársaság (8798 Zalabér, 03226/1 hrsz.) 20-201750-506 kódszámú vadászterület. A vadgazdálkodási üzemtervet (2017-2037) jóváhagyó határozat száma: ZA-05/ZAH/020/50-3/2019
- Új Barázda Vadásztársaság (8789 Zalaszentgrót, Hévízi u. 92.) 20-201950-506 kódszámú vadászterület. A vadgazdálkodási üzemtervet (2017-2037) jóváhagyó

határozat száma: ZA-05/ZAH/020/290-2/2019.

- Zöld Erdő Vadásztársaság (8933 Zalaistvánd, Vadászház 031/6) 20-201650-506 kódszámú vadászterület. A vadgazdálkodási üzemtervet (2017-2037) jóváhagyó határozat száma: ZA-05/ZAH/020/80-3/2019.
- Zalatája Vadászklub (8380 Hévíz, Attila u. 103.) 20-201960-506 kódszámú vadászterület. A vadgazdálkodási üzemtervet (2017-2037) jóváhagyó határozat száma: ZA-05/ZAH/020/291-2/2019.
- Hévíz Felvidéki Vadásztársaság (8371 Nemesbük, Csárdaalja u. 6.) 20-203150-506 kódszámú vadászterület. A vadgazdálkodási üzemtervet (2017-2037) jóváhagyó határozat száma: ZA-05/ZAH/020/168-2/2019.

Halgazdálkodási terv és horgászrend

- Zala folyó

víztérkód: 20-051-1-1

halgazdálkodási terv jóváhagyó határozat száma: ZA-05/ZAH/020/106-4/2020

érvényes: 2024.12.31-ig

- Zalaszentgróti kavicsbányató

víztérkód: 20-057-1-5

halgazdálkodási terv jóváhagyó határozat száma: ZAH/020/676-2/2020

érvényes: 2024.12.31-ig.

Vízgyűjtő-gazdálkodási terv

- A Víz Keretirányelv Hazai Megvalósítása, Vízyűjtő-gazdálkodási Terv, Balaton részvízgyűjtő, 4-1 Zala alegység, Zala folyó, közreadja: Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, Nyugat-Dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, 2016. április
<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149>

Egyéb tervek

HUBF20037Alsó-Zala-völgy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Fenntartási Terve. Megvalósult a 2006/18/176.02.01 számú Átmeneti Támogatás projekt keretében.

2. Veszélyeztető tényezők

1. táblázat: a tervezési területen jellemző veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H=nagy, M=közepes, L=kicsi)	Érintett terület aránya a jelölő érték szempontjából (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02	A02 Mezőgazdasági művelési mód változása (kivéve lecsapolás és égetés)	M	0,1	A szántóföldi művelés megszüntetése, a földek parlagon hagyása esetén a szántókon lévő törpekákás iszapnövényzet (3130) kialakulását ellehetetleníti.
A06	Gyepművelés felhagyása (pl. legeltetés vagy kaszálás megszüntetése)	H	22,8	A kaszálás elmaradása alapvetően veszélyezteti a sík- és dombvidéki kaszálórétek közösségi jelentőségű élőhely (6510) fennmaradását, mivel művelés hiányában ezek degradálódnak, gyomosodnak, nádasodnak, majd helyüket fűszárú növényzet foglalja el.
				A művelés felhagyása következtében hosszabb távon eltűnnek a nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>), a sötétaljú hangyaboglárka (<i>Maculinea nausithous</i>) és a vérfű hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>) élőhelyei is.
A08	Gyepterület kaszálása vagy vágása	M	0,01	A rétek cserjésekkel érintkező szegélyének kaszálása miatt egyes fűfélék kiszorítják az (6430) üde, tápanyaggazdag magaskórósok egyes fajait, így az élőhely átalakul. A nem megfelelő időben történő kaszálás a sötétaljú hangyaboglárka (<i>Maculinea nausithous</i>) és a vérfű hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>) szaporodását megghiúsíthatja.
A09	Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés	M	5	Az intenzív szarvasmarha legeltetés degradálja a terület egyetlen szittyós láprét foltját, amely a mészkedvelő üde láp- és sásrét (7230) közösségi jelentőségű élőhelytípusba sorolható. Az állatok rágása és taposása miatt a kaszálás a sötétaljú hangyaboglárka (<i>Maculinea nausithous</i>) és a vérfű hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>) tápnövényei nem tudnak kifejlődni. Az erőteljes legeltetés visszaszorítja a hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulisiana</i>) élőhelyétől szolgáló magassásosokat.
A11	Mezőgazdasági célú égetés	M	1	Sásos területek égetése elpusztíthatja a területen élő hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulisiana</i>) populációit.

A21	Növényvédőszer k használata a mezőgazdaságba n	M	0,1	A vegyszerezés következtében a törpekákás iszapnövényzet (3130) fajkészlete eljellegtelenedik, a specialista növények eltűnnek
A26	Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek	L	20	A szántóföldek vegyszerezésével vagy a szennyvizek bevezetésével különösen a kisvízes időszakokban romlik a Zala-folyó vízminősége, ezáltal kedvezőtlenebbé válnak a balin (<i>Aspius aspius</i>) és a szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>) életkörülményei.
A31	Lecsapolás mezőgazdasági művelés alá vonás céljából	M	10	A parti sásos mocsarak lecsapolásával az élőhely nyár elejére kiszárad és így a vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) ebihalai elpusztulnak.
A33	A vízháztartás vagy a víztestek fizikai módosítása mezőgazdasági célból (kivéve gátak létesítése és működtetése)	M	5	A rétekről történő vízelvezetés kizárítja a törpekákás iszapnövényzet (3130), a kékperjés láprétek (6410) és a mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230) termőhelyét. A mezőgazdálkodás céljából történő vízrendezések következtében a hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulisiana</i>), az apró fillércsiga (<i>Anisus vorticulus</i>) és a dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>) élőhelyei gyorsabban kiszáradnak, a lárvák még kifejlődésük előtt elpusztulnak.
B02	Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is	L	10	A területen folytatott erdőátalakítás a 91E0* Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno- Padion</i> , <i>Alnionincanae</i> , <i>Salicionalbae</i>) és a keményfás ligeterdők (91F0) állapotát jelentős mértékben veszélyezteti. Az őshonos fafajokból (magas kőris, kocsánytalan tölgy) létesített monokultúrákban megszűnik a jelölő élőhely, az állományok többsége egykorú, ritkák az idős faegyedek.

				A táplálkozásra, szaporodásra alkalmas élőhelyek szükségessége veszélyezteti a nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>) állományait.
B03	Erdőfelújítás idegenhonos, vagy tájidegen fajokkal vagy azok betelepítése (beleértve az új fajokat és GMO-kat)	M	0,1	A Natura 2000 terület egyes részeit nemesnyárral vagy fehér akáccal telepítették be Mindkét fafaj ültetvényei leginkább a 91E0*Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnionincanae</i> , <i>Salicionalbae</i>) és a keményfás ligeterdők (91F0) termőhelyét foglalja el.
B07	Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmelékét is	L	0,1	A holt faanyag eltávolítása a Kehidakustány közelében lévő erdőekben veszélyezteti a nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) és a skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>) állományait, a nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>) szaporodó és pihenő helyeit.
B08	Idős fák eltávolítása (kivéve a lábonálló vagy fekvő holt fát)	L	0,1	Az idős fák eltávolítása veszélyezteti a nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>) szaporodó és pihenő helyeit.
B09	Tarvágás	L	0,1	Az idős erdők tarvágásos véghasználata megszünteti a nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>) és a nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), szaporodó és pihenő helyeit.
D02	Vízenergia (gátak, duzzasztók, hidroelektromos energia-termelők), beleértve az infrastruktúrát	M	0,01	A Zala-folyó itteni szakszára terveztek több vízierőművet. Ezek létesítésével a vízfolyás jelentős részei feliszapolódnának, az iszapos medrek már alkalmatlanná válnának a tompa folyamkagyló (<i>Unio crassus</i>) megtelepedésére. A beépített műtárgyak akadályoznák a balin (<i>Aspius aspius</i>) vándorlását.
E09	Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység	M	0,5	A területet több út is keresztben átszeli, ezek között néhány forgalma ráadásul jelentős. Az utakon közlekedő autók elűthetik a vándorló vagy táplálkozó vidrákat (<i>Lutra lutra</i>).

F12	Felszíni vagy felszínalatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása	M	10	A Zala-folyóba történő szennyvízbevezetés kisvízes időszakokban a vízfolyás vízminőségét rontja, így kedvezőtlenebbé válnak a szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>) és a balin (<i>Aspius aspius</i>) életkörülményei.
F30	Víztározók és gátak építése vagy fejlesztése ipari vagy kereskedelmi fejlesztés céljából	M	0,01	A Zala-folyóra vagy mellékveizeire tervezett víztározók teljesen átalakíthatják a tompa folyamkagyló (<i>Unio crassus</i>) élőhelyeit, illetve akadályozzák a balin (<i>Aspius aspius</i>) vándorlását.
F32	Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása ipari vagy kereskedelmi célból	M	0,01	Az ipari és mezőgazdasági célú vízkivételek csökkentik a Zala-folyó vízhozamát. Gyakoribbá válnak a kiszáradások, a kisvízes periódusok, ami kedvezőtlenül hat a tompa folyamkagyló (<i>Unio crassus</i>) és a balin (<i>Aspius aspius</i>) állományaira.
G10	Illegális kilövés/elpusztítás	H	100	Az orvvadászat veszélyezteti a Zala-folyó mentén élő amúgy is alacsony egyedszámú vidra (<i>Lutra lutra</i>) populációt.
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	H	80	A fehér akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>) a 91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek élőhelytípust fenyegeti. Legalább áttételesen az összes jelölő értékre negatív hatással van élőhelyeik beszűkülésre, leromlása útján. A Zala-folyó mentén spontán terjedő amerikai kőris (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>) és a zöld juhar (<i>Acer negundo</i>) már számos helyen átalakította a patak menti fűzligetek (91E0*Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnionincanae</i>, <i>Salicionalbae</i>) fajkészletét és veszélyezteti a fennmaradt keményfaligeteket (91F0) is. A lágyszárú özönfajok közül a legnagyobb problémát a magas aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>) jelenti. Jelentős veszélyforrás a (6410) kékperjés láprétek, a (6510) Sík- és dombvidéki kaszálórétek és a (6430) Üde, tápanyag-gazdag magaskórósok élőhely esetében, ahol a kevésbé jó vízellátottságú állományok aljnövényzetét eluralja. A magas aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>) terjedése átalakítja a nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>), a sötétaljú hangyaboglárka (<i>Maculinea nausithous</i>) és a vérfű hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>) élőhelyét, tápnövényeiket kiszorítja.

K02	Leccsapolás	L	10	A Zala menti mocsarak leccsapolása következtében a dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>) élőhelyei gyorsabban kiszáradnak, a lárvák még kifejlődésük előtt elpusztulnak, a faj potenciális szaporodóhelyei csökkennek.
K04	Hidrológiai áramlás módosítása	L	0,01	A Zala-folyóra vagy mellékvízeire tervezett víztározók teljesen átalakíthatják a felvízen lévő áramlási viszonyokat, ezáltal az áramláskedvelő halfajok (<i>Aspius aspius</i> , <i>Rhodeus sericeus amarus</i>) élettere szűkül.
L01	Természetes abiotikus folyamatok (pl. erózió, feliszapolódás, kiszáradás, elsüllyedés, szikesedés)	M	100	A tavaszi aszály gyakoribbá válásával hamarabb kiszáradnak az időszakos vizek, így az ott szaporodó kételtűek dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) lárvái még a kifejlődésük előtt elpusztulnak.
L02	Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében (más, mint a mezőgazdasági vagy erdészeti gyakorlatnak által okozott közvetlen változás)	H	25	A (6410) Kékperjés láprétek, a (6510) Sík- és dombvidéki kaszálórétek élőhelyek és a (6430) Űde, tápanyag-gazdag magaskórósok számos állománya cserjésedőben van a szukcesszió miatt. Az erdősülő gyepek fajkészletük jelentős részét elvesztik. A szukcesszió megfékezése természetvédelmi beavatkozást igényel a Kozma-patak völgyében lévő gyepek esetében. A gyepek cserjésedésével átalakulnak a kaszálóréteket kedvelő nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>), sötétaljú hangyaboglárka (<i>Maculinea nausithous</i>) és vérfű hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>) élőhelyei, a fajok eltűnnek az erdősülő, cserjésedő gyepekről.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A Zala folyó mentén húzódó tervezési terület természetmegőrzési szempontból kiemelkedő és egyben legveszélyeztetettebb élőhelytípusai az egykor jóval nagyobb kiterjedésben jelen levő gyepes élőhelyek. Kiemelt természetvédelmi célkitűzés ezért a 6410 Kékperjés láprétek, valamint a 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek jelölő élőhelyek megmaradt állományainak hosszú távú fenntartása a megfelelő intenzitással és időzítéssel végzett hasznosítás és a kedvező vízháztartás biztosítása útján. A leromlott állapotú, gyomos, cserjésedő vagy özönnövények által veszélyeztetett állományaik helyreállítása e célkitűzés megvalósulásának szerves része, hiszen a jó állapotú élőhelyek és fajaik populációi annál stabilabbak, minél nagyobb területet foglalnak el és minél jobb összeköttetésben vannak egymással. Ez kulcsfontosságú a tervezési terület gyepes élőhelyeinek legfontosabb állattani értékei, a vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*) és sötétaljú hangyaboglárka (*Maculinea nausithous*) lepkefajok populációinak fennmaradása szempontjából is. A mélyebb fekvésű fátlan területek, sásos mocsarak jó ökológiai állapotban való megtartása a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) és a hasas törpecsiga

(*Vertigo moulinsiana*), valamint a vöröshasú unka (*Bombina bombina*) közösségi jelentőségű állatfajok életfeltételeit biztosítja. Fontos cél továbbá a gyepterületekhez kötődő védett növény- és állatfajok megőrzése. Ezek közül kiemelkedik a mocsári kockásliliom (*Fritillaria meleagris*) országos léptékben is jelentős állománya. A batyki és pózvai láprét számos növényritkaság élőhelye, mint a széleslevelű gyapjúsás (*Eriophorum latifolium*), szibériai nőszirm (*Iris sibirica*), buglyos szegfű (*Dianthus superbus*), mocsári kosbor (*Anacamptis palustris*), alacsony pozdor (*Scorzonera humilis*), lápi nyúlfarkfű (*Sesleria uliginosa*), kornistárnics (*Gentiana pneumonanthe*) és a fokozottan védett méhbangó (*Ophrys apifera*). Az Alsó-Zalavölgy gyepterületei a fokozottan védett haris (*Crex crex*), fehér gólya (*Ciconia ciconia*), kékes rétihéja (*Circus cyaneus*) és számos más védett madárfaj fontos élőhelyei.

A fás vegetáció vonatkozásában elsődleges cél a 91E0 Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők kiemelt közösségi jelentőségű, jelölő élőhelytípusba sorolható állományok állapotának megőrzése. A 91F0 Keményfás ligeterdők, valamint a 91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek néhány kis kiterjedésű, jellegtelen állománya erősen veszélyeztetett, állapotuk javítása, kiterjedésük növelése sürgető feladat. Ennek érdekében célkitűzésként fogalmazható meg (erdőrészlet léptékre is értelmezve) a változatos fajösszetételű és korosztály szerkezetű, idős, odvas fákat és vastag, álló és fekvő holtfát is nagyobb mennyiségben tartalmazó, folyamatos erdőborítást biztosító állományok kialakítása és fenntartása. Ezen célkitűzések megvalósulása a záloga a skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*) és a nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) jelölő fajok, valamint a tervezési területet élőhelyül használó számos további közösségi jelentőségű, illetve védett denevér és madár faj megőrzésének. Hosszabb távon fontos célkitűzés továbbá a fenti jelölő élőhelytípusok termőhelyét elfoglaló faültetvények, akácok és más idegenhonos faállományok honos fafajokból álló, kedvező természetvédelmi állapotú erdőkké való átalakítása.

Általános célkitűzés a Zala folyó vízminőségének megőrzése, a szennyezések megelőzése, lehető legkisebb mértékűre való csökkentése. A folyómeder hosszirányú átjárhatóságának biztosítása, a kanyarulatok, kavicspadok fenntartása a tompa folyamkagyló (*Unio crassus*), a szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*) a balin (*Aspius aspius*) jelölő fajok és számos más védett faj megőrzése érdekében.

A szántóterületek vonatkozásában elsősorban a belvizes foltok megőrzése és a vegyszerhasználat mérséklése, ezen keresztül a megjelenő 3130 Törpekákás iszapnövényzet közösségi jelentőségű élőhelytípus fennmaradásának biztosítása a természetvédelmi cél.

3.2. Kezelési javaslatok

A tervezési terület természeti értékeinek megőrzését szolgáló kezelési elveket és javaslatokat általánosságban, és úgynevezett kezelési egységekhez rendelt csoportosítva adjuk meg a következőkben. A kezelési egységek lehatárolása a 2018-ban készült, az Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer 2011-ben kiadott változatán (ÁNÉR 2011) alapuló élőhelytérkép alapján történt. Ennek során az azonos kezelést igénylő élőhelyfoltokat összevontuk, illetve az élőhelyfolton belül különböző kezelést igénylőket leválasztottuk. Arra törekedtünk, hogy a javaslatok megfelelő mértékben specifikusak lehessenek, így az eltérő kezelést igénylő élőhelyeket elkülönítettük. Ugyanakkor azt is szem előtt tartottuk, hogy a kezelési egységek rendszere könnyen áttekinthető legyen és a terület ne legyen indokolatlanul felaprózva. A kezelési javaslatokat a kezelési egységek területén belül előforduló jelölő értékek igényeinek figyelembevételével és a kezelési egység jelenlegi állapotának függvényében határoztuk meg. Az egyes kezelési egységekbe sorolt ÁNÉR élőhelytípusok és közösségi jelentőségű élőhelyek összefoglalását a 2. táblázat mutatja.

Az élőhelyek kezelésére vonatkozó, 3.2.1-es fejezetben elsőként a gazdálkodáshoz szorosan nem kötődő kezelési javaslatokat adjuk meg, majd a gazdálkodáshoz köthető javaslatokat. A gazdálkodáshoz köthető javaslatokat négy alfejezetben tárgyaljuk, annak megfelelően, hogy a javaslatok a mezőgazdálkodásra, az erdőgazdálkodásra, a vadgazdálkodásra vagy a vízgazdálkodásra vonatkoznak. Elsőként minden gazdálkodási ágazat esetében egységes kezelési iránymutatást fogalmazunk meg, amelynek tartalma minden kezelési egységre érvényes. Ezt követik a kezelési egységekre vonatkozó, konkrét kezelési javaslatok, amelyek gazdálkodáshoz köthető javaslatok, valamint élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok.

A 275/2004.(X.8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervkészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.

2. táblázat: A kezelési egységek összefoglaló táblázata

Kezelési egység	Elnevezés	Érintett ÁNÉR élőhelytípusok	Érintett közösségi jelentőségű élőhelyek	Területarány (%)
KE-1	Nádasok, sásos mocsarak	B1a, B1axB2, B1axB5, B1axB5xP2a, B1axB5xS7, B1axJ4, B1axOD, B1axP2a, B1axRA, B1axRB, B2, B2xB5, B5, B5xB1a, B5xB2, B5xB3, B5xOD, B5xP2a, B5xRA, B5xRB, B5xS7, BA	91E0*	6,3
KE-2	Kékperjés láprétek és magaskórósok	B5xD5, D2, D2xJ1a	6410, 6430	0,2
KE-3	Üde gyepek	D34, D34xB5, D34xD1, D34xOD, D34xP2a, D34xRA, D34xS7, E1, E1xE2, E1xOD, E1xP2a, E1xRA, E2, E2xP2b, E2xRB, OB, OBxP2a	6510, 7230	23,2
KE-4	Jellegtelen gyepek	BA, OB, OBxB1a, OBxB5, OBxOD, OBxODxRA, OBxP2a, OBxP2b, OBxRA, OBxRAxS7, OBxRB, OBxS6, OBxS7, OC, OCxOD, OCxRB, OD, ODxB1a, ODxB1axS6, ODxB2, ODxD34, ODxOB, ODxP2a, ODxP2b, ODxRA, ODxRB, ODxRBxS6, ODxRC, ODxS6, ODxS7	-	17,6
KE-5	Erdősülő gyepek, cserjések	P2a, P2axB1a, P2axB5, P2axD2, P2axOD, P2axRB, P2b, P2bxB1a, P2bxRA	-	1,8
KE-6	Szántók	I1, OG, T1, T2, T5, T6, T7, T10	3130	30,6
KE-7	Puhafaligetek	J1a, J2, J4, J5	91E0*	1,5
KE-8	Keményfaligetek, gyertyános-tölgyesek	J6, K2	91F0, 91G0*	0,1
KE-9	Fásodó területek és jellegtelen faállományok	BA, P2a, P2axOB, P2axRA, RA, RAxOD, RAxP2a, RAxP2b, RB, RBxB1a, RBxB5, RBxOB, RBxOD, RBxRC, RBxS6, RC, RCxOD, RCxRB, RCxS3, RCxS6, S7	-	11,0
KE-10	Inváziós fajokkal erősen fertőzött faállományok	P1, RAxS7, RBxS6, RCxS6	-	1,7
KE-11	Inváziós fafajok állományai	P8, S1, S6, S6xOB, S6xOD, S6xRB, S6xRBxOD, S6xRC, S7, S7xOD, S7xRA	-	2,5
KE-12	Faültetvények	S2, S2xOD, S2xRB, S2xRC, S3	-	0,7
KE-13	Bányatavak és egyéb állóvizek	A24xRB, Ac, U8, U8xRB, U9, U8xB5, U9xOB	-	0,6
KE-14	Művi létesítmények és lakott területek	T9, U10, U11, U11xOC, U2, U3, U4, U4xP2a, U7, U7xU8	-	2,2

* kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus

3.2.1. Élőhelyek kezelése

3.2.1.1. Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok

A tervezési területtel érintett térség turisztikai, ipari fejlesztései, településfejlesztési tervezése során kiemelt figyelmet kell fordítani a közösségi jelentőségű élőhelyek megőrzésére. Ennek érdekében tervezési területen a jövőben csak a közösségi jelentőségű élőhelyek fenntartását, állapotuk javítását vagy bemutatását, illetőleg a gyalogos és kerékpáros turizmust, a helyi értékek látogatását szolgáló létesítmények elhelyezése javasolt a feltétlenül szükséges mértékben és kiterjedésben. Erre a közmű és úthálózat fejlesztésekor is figyelemmel kell lenni. A földutak javítását a pocsolyákban élő és szaporodó védett és közösségi jelentőségű kételtűek védelme érdekében tervszerűen célszerű végezni, annak részleteit a természetvédelmi kezelővel a munkálatok megkezdése előtt egyeztetni ajánlott. Javasolt az utakon kialakult vízállások kiváltására mesterséges vizes élőhelyek kialakítása. Kerülni kell minden olyan tervet és beruházást, amely a tervezési területen található vízfolyások ökológiai állapotát és a tervezési terület vízháztartását kedvezőtlenül befolyásolhatja. Bányatelek fektetése, bányanyitás nem támogatandó.

A Zala folyó és a többi, a tervezési területet érintő vízfolyás élővilágának megőrzése szempontjából fontos a vízfolyások folyamatos árnyalásának biztosítása. Mederkotrás, a vízi növényzet gyérítése csak különösen indokolt esetben, erősen feliszapolódott szakaszokon végezhető a közösségi jelentőségű és védett fajok veszélyeztetése nélkül, legfeljebb augusztus-szeptember hónapokban fogadható el. A kitermelt iszapot el kell szállítani, az a tervezési területen még ideiglenesen sem deponálható. A Zala folyó hosszirányú átjárhatóságát akadályozó és feliszapolódást okozó erőmű létesítése a szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus*) jelölő faj, más védett halfajok és a tompa folyamkagyló (*Unio crassus*) megőrzését jelentősen veszélyezteti, ezért nem javasolt. Ugyanakkor a folyó átlagos vízszintjének megemelését lehetővé tevő, a víztest hosszirányú átjárhatóságát a védett fajok számára biztosító műtárgy beépítése megfontolandó. A vízfolyásokat kísérő ligeterdők részben a 91E0 Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnionincanae*, *Salicionalbae*) kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusba sorolhatók, továbbá fontos táplálkozó és szaporodóhelyei a közösségi jelentőségű skarlátbogárnak (*Cucujus cinnaberinus*) valamint a vízbelógó faágakon élő négyfűpúpú karmosbogárnak (*Macronychus quadrituberculatus*), ezért megőrzésük a tervezési területre vonatkozó fontos természetvédelmi célkitűzés. Az 1995. évi LVII. törvényben, illetve 120/1999.(VIII. 6.) Korm. rendeletben meghatározottak alapján emberélet és vagyoni védelem érdekében esetlegesen szükségessé váló vízügyi beavatkozások csak a legszükségesebb mértékben, a vízfolyások tényleges medrére vonatkozóan a 91E0 Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnionincanae*, *Salicionalbae*) kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus megőrzésére való fokozott figyelemmel történjenek.

A tervezési területen számos lápi élőhely található, ugyanakkor ezek közül csupán néhány lehatárolása történt meg a múltban. Az ex lege védett lápterületek határainak természetvédelmi hatóság által való megállapítása és ingatlan-nyilvántartási bejegyzése azok megőrzése céljából fontos feladat.

A mező-, erdő-, illetve vízgazdálkodással nem érintett területeket a KE-14 Művi létesítmények és lakott területek kezelési egységbe soroltuk. E kezelési egységbe kerültek a lakóépületek, ipari, kereskedelmi és szabadidős létesítmények, közút és vasúthálózat, erdei utak, valamint a környezetükben található facsoportok, fasorok, cserjések, gyepfoltok, mezsgyék és rézsűk, amelyek összesített kiterjedése 146 hektár. E területrészek karbantartására vonatkozóan általános érvényű kezelési javaslat az idegenhonos inváziós fajok terjedésének megfékezése. A fával borított területek esetében ez elsősorban a zöld juhar (*Acer negundo*), amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*) és a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) terjedésének megfékezését

jelenti. A növénytelepítések során őshonos, a tájban jellemző fajokat célszerű választani. Fontos az őshonos fafajok idős egyedeinek kímélete, mivel azokhoz számos közösségi jelentőségű és védett állatfaj kötődik. A munkálatok tervezésekor és kivitelezése előtt szakmai állásfoglalás, tanácsadás céljából érdemes felkeresni a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatóságot. A lágyszárú özönnövények terjedésének megelőzése érdekében a zöldfelületek rendszeres kaszálása javasolt. Az extenzíven művelt gyümölcsösök a tájhonos gyümölcsfák fontos génbankjai lehetnek, megőrzésük, gyarapításuk az agrobiodiverzitás fenntartásának lényeges eleme. Ezekben javasolt a gyakori fűnyírozás helyett évi két-háromszori kaszálás alkalmazása a fűnövedék eltávolításával. Ezáltal az adott terület élővilágának változatossága középtávon jelentősen növelhető. Az idős, odvas gyümölcsfák a korhadó faanyaghoz kötődő rovarvilág és az odúlakó madarak védelme érdekében kímélendők.

3.2.1.2. Gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok

3.2.1.2.1. Mezőgazdálkodás

Gyep

A tervezési terület gyepterületeit öt kezelési egység érinti, melyek együttesen a tervezési terület közel felét borítják. A Nádasok, sásos mocsarak (KE-1) többségükben a múltban kaszált vagy legeltetett üde gyepok felhagyásával keletkezett, az év nagy részében nedves, vízállásos területek, amelyek esetében természetvédelmi szempontból az újbóli mezőgazdasági hasznosítás mellett egyes esetekben a szukcesszió szabad érvényesülése is elfogadható.

A Kékperjés láprétek és magaskórósok (KE-2) és az Üde gyepok (KE-3) kezelési egységekbe kerültek azok a gyepfoltok, amelyeket még jelenleg is kezelnek vagy művelésük felhagyását követően még nem romlottak le teljesen. A két kategória jellegében és a szükséges kezelésben tér el kis mértékben. Állapotuk megőrzése, fejlesztése alapvető feltétele a tervezési területen meglévő gyepes közösségi jelentőségű élőhelyek és a gyepokhoz kötődő közösségi jelentőségű, valamint védett fajok sokaságának fennmaradása szempontjából; továbbá e területek biztosíthatják a fajforrást a jellegtelen gyepok regenerálódásához. A Jellegtelen gyepok (KE-4) kategóriába a felhagyott, a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) által erősen fertőzött, illetve a túl alacsony kezelési intenzitás, a túllegeltetés vagy egyéb tényezők miatt leromlott gyepfoltok kerültek, amelyek rendszeres, megfelelő kezelés esetén hosszabb-rövidebb idő alatt jó állapotú gyepökké alakulhatnak. E kezelési egységbe kerültek egyes kaszált árokpartok, rézsűk is, amelyekre alapvetően az özöngyomok terjedésének megelőzését szolgáló kezelési javaslatok vonatkoznak. A Cserjések (KE-5) az egykori nagyobb kiterjedésű gyepfoltok legutóbb felhagyott maradványai, amelyek még a fásszárú növényzet eltávolításával visszaalakíthatók volnának, ezzel jelentős mértékben hozzájárulva a tervezési terület értékeinek, élőhelyi és faji változatosságának fennmaradásához.

(a) Kezelési egység kódja: KE-1

(b) Kezelési egység meghatározása: Nádasok, sásos mocsarak

Egykori üde-nedves kaszálórétek felhagyása nyomán kialakult, néhol cserjésedő, erdősödő, viszonylag fajszegény magas aranyvesszővel (*Solidago gigantea*) változó mértékben fertőzött élőhelyek; amelyek kisebb foltjait időnként kaszálják, de többségük kezeletlen. A kezelési

egység jelentős mértékben átfed számos ex lege védett lápterülettel. A kezelési egység összesített területaránya 6,3%.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

B1a Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások

B2 Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet

B5 Nem zsombékoló magassásrétek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

- *Érintett közösségi jelentőségű fajok:*

vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

erdei béka (*Rana dalmatina*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Természetvédelmi szempontból a korábbi gyepterületek helyén kialakult nádas, sásos mocsarak újbóli gyepeként való hasznosítása és lassú beerdősődése egyaránt elfogadható, előnyben kell azonban részesíteni a gyepterület helyreállítását, majd évi 2 alkalommal végzett kaszálását, illetve legeltetését. Ezzel az ide sorolt élőhelyeket leginkább veszélyeztető magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) is visszaszorítható. A sások és a nád zsenge hajtásainak tavaszi, nedves talajállapotok mellett végzett legeltetésével hatékonyan segíthető az állományok mocsárrétté alakítása. A mocsárrétté alakított állományokra már a KE-2 azonosítójú kezelési egység előírás-javaslatai az irányadóak. Néhány időszakosan kezeletlen sásos folt kijelölésével a sásos foltokhoz kötődő nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), illetve más hasonló igényű faj számára is hosszú távon alkalmas élőhely biztosítható. Amennyiben a kezelési egység területén fás szárú özönnövény egyedei (pl. zöld juhar – *Acer negundo*) jelennek meg, azokat vegyszeres kezeléssel javasolt mielőbb visszaszorítani. A beállt füzesekkel (ÁNÉR: J4) mozaikoló állományok, különböző mértékben feltöltődött holtágak, valamint az e kezelési egységbe sorolt vizesárhok területén a fásszárú özönnövények terjedésének megakadályozása az elsődleges feladat. Amennyiben az árok a környező területek vízháztartását kedvezőtlenül befolyásolja, esetileg mérlegelendő annak eltömése, a víz visszatartása.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

(a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004.(X.8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- A gyepek (rét vagy legelő művelési ágban nyilvántartott területek) vonatkozásában: A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet.

- Az érintett lapterületek vonatkozásában az 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről

(b) Javasolt előírások:

Kód	Kezelés leírása
GY59	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY79	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyep állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
GY105	Minden évben tisztító kaszálás elvégzése.
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása.
GY108	Erősen fertőzött foltok sokkoló kaszálása évente legalább háromszor.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
GY118	Élőhelyrekonstrukció.
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az erdősödő, cserjésedő területrészekben cserjeirtás, fakivágás, a nyílt területeken szárazzás, majd évi kétszeri legeltetés vagy kaszálás, illetve a második/harmadik növedék legeltetésével kombinált kaszálás útján a kezelési egység területén még helyreállíthatók az egykori üde gyeppek. Az inváziós fafajok egyedeit kellő körültekintés mellett vegyszeres kezeléssel kell visszaszorítani.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

Az újbóli használatba vétellel növelhető lenne a 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek közösségi jelentőségű élőhely kiterjedése, és megfékezhető volna a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) további térnyerése is. A természetvédelmi szempontból tartósan megfelelő gyepgazdálkodási tevékenység megvalósítása érdekében célszerű évente a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetett legeltetési/kaszálási tervet készíteni.

A kezeletlen állapot fenntartása esetén a nád és a sásfajok a talajt sűrűn átszövő gyökérszete, valamint a kezelés hiányában folyton képződő, vastag avarréteg következtében a foltok csak lassan erdősülnek, és magas aranyvesszővel (*Solidago gigantea*) való fertőzöttségük általában alacsony. Idővel a kezelési egység foltjai 91E0* Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas köris

(*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnionincanae*, *Salicionalbae*) jelölő élőhelyé alakulhatnak, ami természetvédelmi szempontból alapvetően elfogadható, azonban ha a tervezési területet egységesen szemléljük, előnyösebb a nagyobb élőhelyi változatosságot fenntartani. Ennek érdekében a korábban is gyepterületként hasznosított, a művelés felhagyása következtében sásos, nádas területeket kaszálással és/vagy legeltetéssel kezelni. Az inváziós fásszárú fajok hatékony visszaszorítása csak jól megtervezett és fegyelmezetten kivitelezett vegyszeres kezeléssel valósítható meg.

(a) Kezelési egység kódja: KE-2

(b) Kezelési egység meghatározása: Kékperjés láprétek és magaskórósok

A kezelési egységet két kis területű, tervezési terület mindössze 0,2%-át kitevő, de kiemelkedően fajgazdag és védett fajokban bővelkedő, magassásos, magaskórós, cserjésedő és puhafás ligeterdei foltokkal mozaikoló kékperjés láprét folt alkotja Zalaegerszeg-Pózva és Batyk települések határában.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ANÉR élőhelyek:

D2 Kékperjés rétek

D5 Patakparti és lápi magaskórósok

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

6410 Kékperjés láprétek

6430 Üde, tápanyaggazdag magaskórósok

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

vérfü-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*),

sötét hangyaboglárka (*Maculinea nausithous*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

alacsony pozdor (*Scorzonera humilis*), buglyos szegfű (*Dianthus superbus*), csermelyaszat (*Cirsium rivulare*), hosszúlevelű fürtösveronika (*Pseudolysimachion longifolium*), kormos csáté (*Schoenus nigricans*), kornistránics (*Gentiana pneumonanthe*), mocsári nőszőfű (*Epipactis palustris*), fehérmájvirág (*Parnassia palustris*), fehér zászpa (*Veratrum album*), poszméhbangó (*Ophrys fuciflora*), szarvas hagyma (*Allium carinatum*), szúnyoglábu bibircsvirág (*Gymnadenia conopsea*), széleslevelű gyapjúsás (*Eriophorum latifolium*), szibériai nőszirm (*Iris sibirica*), szürkés hangyaboglárka (*Maculinea alcon*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az érintett területeken a kezelést általánosságban véve évente egyszer végzett kaszálás útján ajánlott megvalósítani. A nagy számú védett, a különböző intenzitással és időzítéssel végzett kezelésekre esetenként eltérően reagáló természeti érték jelenléte miatt különösen fontos a kaszátlanul hagyott területrészeknek a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatóság által való kijelölése oly módon, hogy a védett növényfajok populációinak egy része mindig tudjon magot érlelni, ugyanakkor a gyomokkal erősen fertőzött vagy cserjésedéssel fenyegetett foltokon megtörténjen a kaszálás. A nem gyomosodó, nem cserjésedő

magaskórósok, illetve magaskórós jellegű védett növényfajok (szibériai nőszirm – *Iris sibirica*, kornistárnics – *Gentiana pneumonanthe*) jelentős állományainak élőhelyül szolgáló területrészeken elegendő a minden második évben végzett kaszálás. Általános cél a cserjésedés, a területcsökkenés megakadályozása. Ezt a célt a cserjésedő foltokon ősszel vagy télen végzett kézi cserjeirtás, vagy – a súlyosan cserjésedett területrészeken – a kaszálható állapot eléréséig kemény (száraz vagy fagyott) talajon végzett szárazúzás majd kaszálás útján kell elérni. Erős gyomosodás esetén egyes területrészeken időlegesen szükségessé válhat az évi kétszeri kaszálás a fajkészlet fenntartása és a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) visszaszorítása, elterjedésének megakadályozása érdekében. A kaszálást általánosságban véve a tájban kialakult hasznosítási hagyományoknak megfelelően május végén, június elején, az esetlegesen szükséges második kaszálást augusztus második felében célszerű végezni. A legnagyobb fajgazdagság hosszú távon az időben és térben változatosan megvalósított és intenzitásában is évről évre változó kaszálás útján tartható fenn.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

(a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004.(X.8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet.

(b) Javasolt előírások:

Kód	Kezelés leírása
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY20	Kizárólag kaszálással történő hasznosítás.
GY79	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
GY100	A kaszátlan terület legalább 50%-ának a tábla belsejében történő biztosítása.
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása.
GY128	Kaszálás szárazúzással nem helyettesíthető.
GY130	Gépi cserjeirtás csak kemény (száraz vagy fagyott) talajon végezhető. Tartós esőzés után a munkák szüneteltetése, gépekkel mozogni a területen csak annak felszáradása után lehet. A gépi munkavégzés nem károsíthatja a gyepterületet.
GY131	A cserjék - későbbi kezelések megkönnyítése érdekében - talajszintben való kivágása.

GY132	A levágott növényi részek lehordása a gyepterületről 1 hónapon belül, a kivágott cserjéket tilos a gyepen deponálni.
VA03	A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységbe tartozó gyepterületek jelentős részét veszélyezteteti elsősorban a kutyabenge (*Frangula alnus*) és a rekettyefűz (*Salix cinerea*) térnyerése. E területrészekben a cserje, illetve fajok visszaszorítása és a gyepterület rendszeres, évi egy-két alkalommal történő kaszálása útján való helyreállítás szükséges. A javasolt kezelések részletes kifejtése a 3.2. *Élőhelyfejlesztési és élőhelyrekonstrukciós javaslatok* fejezetben található.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A jó vízellátottságú, jó fajkészletű láprétek évente egyszer vagy rendszertelenül végzett kaszálás esetén is stabilak, de hosszabb idejű kezeletlenség esetén cserjésednek, fajokban elszegényednek. A megfelelően végzett kaszálás eredményeképp a számos, eltérő életmenetű védett faj képes a fennmaradásra, ugyanakkor az idegenhonos magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) felszaporodása és a cserjésedés megelőzhető. Bár a láprétek kezelését legalább részben pásztoroló legeltetéssel is lehetne végezni, a jelenlegi villanypásztor-rendszerrel dolgozó, intenzív legeltetési rendszerek rugalmatlanságuk miatt erre alkalmatlanok. A gyepes élőhelyekhez kötődő közösségi jelentőségű és védett fajok fennmaradásához is elengedhetetlen a megfelelő kezelés. A fogasolás, gepszellőztetés a gyepnemez felszaggatása következtében a domináns fűféléket juttatná előnyhöz, és a kisebb versenyképességű, érzékenyebb fajok visszaszorulását okozná, míg a hengerezés a talaj tömörítése útján rontaná annak szerkezetét, és ugyancsak a fajkészlet leromlásának veszélyével fenyegetne. A szárazzás nyomán a szerves anyag a kezelt területen marad, akadályozva a kisebb versenyképességű fajok egyedeinek csírázását, kihajtását, ezért bár a beerdősülést megakadályozza ugyan, nem helyettesítheti a kaszálást. A szórók, sózók, vadetetők közelében kis területen koncentráltan jelentkezik a vadak által okozott taposási kár, ami a kiemelten értékes gyepekben maradandó kárt okoz.

(a) Kezelési egység kódja: KE-3

(b) Kezelési egység meghatározása: Üde gyepek

Alacsony térszínen elhelyezkedő mocsárrétek és kisebb arányban mezofil jellegű, zömében kaszált, néhol legeltetett gyepek és a közelmúltban felhagyott, cserjésedő változataik a tervezési terület 23%-át borító kiterjedésben. A kezelési egység jelentős mértékben átfed számos ex lege védett lápterülettel.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- D1 Meszes láprétek, rétlápok
- B5 Nem zsombékoló magassárrétek
- D34 Mocsárrétek
- E1 Franciaperjés rétek

E2 Vörös csenkeszes rétek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek

7230 Mészkedvelő (meszes talajú) üde láp- és sásrétek

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

farkasalmalepke (*Zerynthia polyxena*) nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)

vérfü-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*)

sötét hangyaboglárka (*Maculinea nausithous*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

alacsony pozdor (*Scorzonera humilis*), buglyos szegfű (*Dianthus superbus*), csermelyaszat (*Cirsium rivulare*), fehér zászpa (*Veratrum album*), hosszúlevelű fűtösveronika (*Pseudolysimachion longifolium*), hússzínű ujjaskosbor (*Dactylorhiza incarnata*), kornistárnics (*Gentiana pneumonanthe*), lápi nyúl farkfü (*Sesleria uliginosa*), mocsári kockásliliom (*Fritillaria meleagris*), mocsári kosbor (*Anacamptis palustris*), szibériai nőszirm (*Iris sibirica*), szürkés hangyaboglárka (*Maculinea alcon*), haris (*Crex crex*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), kékes rétihéja (*Circus cyaneus*), fehér gólya (*Ciconia ciconia*),

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az érintett területek kaszálással vagy legeltetéssel egyaránt kezelhetők. A magasabb térszíneken megjelenő, (mezofil) területrészek (ÁNÉR: E1, E2) évi egyszeri kaszálás vagy legeltetés is elegendő, míg a tavasszal és nyárelőn rendszerint vízállásos, völgyalji gyepeken (ÁNÉR: D34) az évi kétszeri hasznosítás kívánatos a fajkészlet fenntartása és a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) visszaszorítása, elterjedésének megakadályozása érdekében is. Kétszeri hasznosítás esetén a két kezelés között legalább 60 nap regenerációs időt kell hagyni. A nedves gyepek a legeltetéssel való hasznosításra különösen érzékenyek, könnyen túlhasználattal miatti leromlás léphet fel. A legeltetés intenzitását, az itató- és delelőhelyek, karámok elhelyezkedését mindenképpen ajánlatos a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal folyamatosan egyeztetni. A túllegeltetés elkerülése érdekében a legeltetett területeken a gyeppmagasság irányadóan ne csökkenjen 10 cm alá. Amennyiben az adott gazdálkodónak lehetősége van rá, az e kezelési egységbe sorolt területeken az első növedéket kaszálással ajánlott hasznosítani, a második növedéket kaszálás vagy legeltetés útján. Téli legeltetés nem javasolt. A kezelési egységbe tartozó réteken boronálás csak március 15. előtt, a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetve végezhető. A kezelésként változó helyen búvósávok, kaszátlanul hagyott területrészek, illetve legelésből kizárt területek jelölendők ki, amelyek helyszínét a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges. Így megőrizhetők a kezelési egységhez kötődő közösségi jelentőségű és egyéb védett fajok, és megelőzhető, visszafordítható az állományok gyomosodása. A kezelésből kizárt foltok a tavaszi boronálás előtt, tárgyév március 15-ig zúzhatók le. Kétszeri hasznosítás esetén a magaskórós jellegű, illetve láprétekre is jellemző védett növényfajok élőhelyén – amennyiben az ok jelentős mértékben nem gyomosodnak, cserjésednek – az egész vegetációs időben fennmaradó kaszálásból/legeltetésből kizárt területrészek is kijelölendők. Általános cél a cserjésedés, a területcsökkenés megakadályozása, a már cserjésedő gyepek cserjeirtás, majd újbóli kaszálás útján való helyreállítása.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

(a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004.(X.8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet.

(b) Javasolt előírások:

Kód	Kezelés leírása
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY30	A természetes gyepekben az őshonos, méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket vegyszeres kezelést lábon állva szükséges elvégezni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a kezelés fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) végezhető.
GY45	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.
GY59	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY79	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
GY100	A kaszátlan terület legalább 50%-ának a tábla belsejében történő biztosítása.
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása.
GY108	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással történő kezelése évente legalább háromszor.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
GY122	A legelészárított terület kialakítása a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve.
GY128	Kaszálás szárzúzással nem helyettesíthető.
GY129	A területen található őshonos cserjék minimum 5%-ának meghagyása kisebb csoportokban, mérettől függetlenül (kis- és nagytermetű cserjék egyaránt).

GY130	Gépi cserjeirtás csak kemény (száraz vagy fagyott) talajon végezhető. Tartós esőzés után a munkák szüneteltetése, gépekkel mozogni a területen csak annak felszáradása után lehet. A gépi munkavégzés nem károsíthatja a gyepet.
GY131	A cserjék - későbbi kezelések megkönnyítése érdekében - talajszintben való kivágása.
GY132	A levágott növényi részek lehordása a gyepterületről 1 hónapon belül, a kivágott cserjéket tilos a gyepen deponálni.
GY133	Legeltetés során élő vízből nem lehet itatni, az itatáshoz a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen itatóvályú kialakítása.
GY135	Legeltetési hasznosítás esetén legalább 10 cm-es gyepmagasság biztosítása.
VA03	A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A jó állapotú gyepterületek a jelenlegi kezelés fenntartásával vagy a közelmúltban felhagyott kezelés visszaállításával megőrizhetők, illetve helyreállíthatók. Néhány cserjésedő, de még jó fajkészletű területreszen a cserje, illetve fafajok visszaszorítása és a gyepterület rendszeres, évi egy-két alkalommal történő kaszálása útján való helyreállítása szükséges.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A tervezési terület gyepes Natura 2000 élőhelyei kezelés hiányában leromlanak, illetve beerdősödnek. A megfelelően végzett kaszálás vagy legeltetés eredményeképp a domináns gyepalkotók mellett számos kísérőfaj is szerephez juthat, ugyanakkor az idegenhonos magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) nem képes felszaporodni. A gyepes élőhelyekhez kötődő közösségi jelentőségű és védett fajok fennmaradásához is elengedhetetlen a megfelelő kezelés. A fogasolás, gyepszellőztetés a gyepnemez felszaggatása következtében a domináns fűféléket juttatná előnyhöz, és a kisebb versenyképességű, érzékenyebb fajok visszaszorulását okozná, míg a hengerezés a talaj tömörítése útján rontaná annak szerkezetét, és ugyancsak a fajkészlet leromlásának veszélyével fenyegetne. Téli legeltetés a túlhasználattal és a gyepfelszín maradandó károsításának veszélye miatt nem javasolt. A kaszálókon, legelőkön megtalálható őshonos méretes fák számtalan élőlénynek nyújtanak élőhelyet, és tájképi értékük is jelentős, ezért megőrzésük, felújításuk mindenképpen szükséges. A természetvédelmi szempontból is megfelelő, de az évenként változó viszonyokhoz is alkalmazkodni képes gyepgazdálkodási tevékenység megvalósítása érdekében célszerű évente a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetett legeltetési/kaszálási tervet készíteni. A szárazság nyomán a szerves anyag a kezelt területen marad, akadályozva a kisebb versenyképességű fajok egyedinek csírázását, kihajtását, ezért bár a beerdősülést megakadályozza ugyan, nem helyettesítheti a kaszálást vagy legeltetést. Több megőrzendő állat és növényfaj a cserjés szegélyekhez kötődik, ezért a gyepterületeken végzett cserjeirtások során érdemes azok kis részét visszahagyni az érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetve. A cserjék visszaszorítását úgy érdemes végezni, hogy az ne akadályozza a gyep jövőbeli kezelését, regenerálódását. A szórók, sózók, vadetetők közelében kis területen koncentráltan jelentkezik a vadak által okozott taposási kár, ami a kiemelten értékes gyepekben maradandó kárt okoz.

(a) Kezelési egység kódja: KE-4

(b) Kezelési egység meghatározása: Jellegtelen gyepek

Nem kellő intenzitással kezelt, vagy felhagyott gyepek, illetve parlag eredetű, kezeletlen, gyomos, helyenként cserjésedő, özönnövényekkel erősen fertőzött területek és néhány csatorna, árokpart sorolható ide. Összesített kiterjedésük a tervezési terület megközelítőleg 18%-a.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ANÉR élőhelyek:

OB Jellegtelen üde gyepek

OC Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek

OD Lágyszárú évelő özönfajok állományai

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok: -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Évi kétszeri kaszálás vagy legeltetés útján az ide sorolt területek állapota a legtöbb esetben jelentősen javítható. Minden legeltetéssel való hasznosítást követően tisztító kaszálás elvégzése szükséges. A két kezelés között legalább 60 nap regenerációs időt kell hagyni. A nedves gyepek a legeltetéssel való hasznosításra különösen érzékenyek, könnyen túlhasználattal miatti leromlás léphet fel. Téli legeltetés nem javasolt. A legeltetés intenzitását, az itató és delelőhelyek, karámok elhelyezkedését mindenképpen ajánlatos a működési terület szerint illetékes nemzeti park igazgatósággal folyamatosan egyeztetni. Kaszálásból, legeltetésből kihagyott területrészek kijelölése csak a gyomokkal nem vagy elenyésző mértékben fertőzött, illetve nagy tűzlepke megőrzése és az esetlegesen megjelenő más védett fajok érdekében, a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetve indokolt.

A kezelési egységbe sorolt csatorna és árokpartok vonatkozásában elegendő a gyommentes állapot fenntartása. Amennyiben az árok a környező területek vízháztartását kedvezőtlenül befolyásolja, esetileg mérlegelendő annak eltömése, a víz visszatartása. A fűszárú özönnövények egyedeinek mechanikus visszaszorítását vegyszeres kezeléssel célszerű kiegészíteni. Az 5 cm átmérőt elért egyedeket injektálás, illetve a vágásfelület vegyszeres kenése, a vékonyabbakat kéreghántás és kenés vagy szelektív vegyszer permetezésével szükséges kezelni a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetett módon.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

(a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004.(X.8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

- A gyepek (rét vagy legelő művelési ágban nyilvántartott területek) vonatkozásában: A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007.(X.18.) Korm. rendelet.

(b) Javasolt előírások:

Kód	Kezelés leírása
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket vegyszeres kezelést lábon állva szükséges elvégezni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a kezelés fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) végezhető.
GY59	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY79	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
GY81	A gyepterületet évente legalább kétszer szükséges kaszálni.
GY105	Minden évben tisztító kaszálás elvégzése.
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása.
GY108	Erősen fertőzött foltok sokkoló kaszálással történő kezelése évente legalább háromszor.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
GY128	Kaszálás szárzúzással nem helyettesíthető.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A jellegtelen gyepterületek állapota a kaszálás, legeltetés, valamint a cserjék, fák és özönnyedvények visszaszorítása mellett a jó fajkészletű gyepekről gyűjtött magokkal való felülvetéssel tovább javítható.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A megfelelő intenzitással végzett kaszálás vagy legeltetés eredményeképp a domináns gyepterület mellett számos kísérőfaj is szerephez juthat, ugyanakkor az idegenhonos magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) nem képes nagyobb területrészeket tartósan elborítani és idővel az érintett területek közösségi jelentőségű élőhelyekké (6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek) alakulhatnak.

A legelő állat válogató magatartása miatt szükséges minden hasznosítást követően tisztító kaszálást végezni. Téli legeltetés a túlhasználattal és a gyepfelszín maradandó károsításának veszélye miatt nem javasolt. A természetvédelmi szempontból tartósan megfelelő gyepgazdálkodási tevékenység megvalósítása, az özönnövények szakszerű visszaszorítása érdekében célszerű évente a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetett legeltetési/kaszálási tervet készíteni.

(a) Kezelési egység kódja: KE-5

(b) Kezelési egység meghatározása: Erdősülő gyep, cserjések

Felhagyott, jelenleg már túlnyomórészt fás szárú növényzettel borított egykori gyepterületek. Összesített kiterjedésük a tervezési terület 1,8 %-a.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

P2a Üde és nedves cserjések

P2b Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések

OB Jellegtelen üde gyep

OD Lágyszárú évelő özönfajok állományai

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett közösségi jelentőségű fajok: -

Érintett, egyéb kiemelt fajok: -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A fás szárú növényzet eltávolítása, az esetlegesen megjelent fásszárú inváziós fajok vegyszeres visszaszorítása, majd az érintett területek évi két alkalommal kaszálással vagy legeltetéssel való hasznosítása. Az inváziós fajokkal fertőzött területrészeknél intenzívebb kezelésre, évi 3-4 alkalommal végzett zúzásra, kaszálásra is szükség lehet. A cserjeirtás időpontját, az esetlegesen meghagyandó foltokat a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.

Szárzúzást csak addig javasolt végezni, amíg a terület kaszálható vagy legeltethető állapotba nem kerül.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

(a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004.(X.8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- A gyepek (rét vagy legelő művelési ágban nyilvántartott területek) vonatkozásában: A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet.
- Üzemtervezett erdőterületre eső egységekben a Letenyei Erdőtervezési Körzet Körzeti erdőterve, 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról.

(b) Javasolt előírások:

Kód	Kezelés leírása
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket vegyszeres kezelést lábon állva szükséges elvégezni (törzs megfúrása, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a kezelés fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) végezhető.
GY59	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY79	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyeppel állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
GY81	A gyepet évente legalább kétszer szükséges kaszálni.
GY105	Minden évben tisztító kaszálás elvégzése.
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása.
GY108	Erősen fertőzött foltok sokkoló kaszálással történő kezelése évente legalább háromszor.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
GY118	Élőhelyrekonstrukció.
GY128	Kaszálás szárzúzással nem helyettesíthető.

GY130	Gépi cserjeirtás csak kemény (száraz vagy fagyott) talajon végezhető. Tartós esőzés után a munkák szüneteltetése, gépekkel mozogni a területen csak annak felszáradása után lehet. A gépi munkavégzés nem károsíthatja a gyepet.
GY131	A cserjék - későbbi kezelések megkönnyítése érdekében - talajszintben való kivágása.
GY132	A levágott növényi részek lehordása a gyepterületről 1 hónapon belül, a kivágott cserjéket tilos a gyepen deponálni.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Gyephelyreállítás javasolt a korábban gyepként hasznosított területrészeken.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezeletlenség következtében erdősülő, cserjésedő egykori gyepterületek elvesztik korábbi gazdag, fátlan élőhelyekhez kötődő élővilágukat, eltűnésükkel az élőhelyi, tájképi és faji változatosság egyaránt csökken. Helyreállításukkal a tervezési terület jelenlegi állapotát tekintve jelentősen növekedhetne a 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek és a 6410 Kékperjés láprétek közösségi jelentőségű élőhelyek kiterjedése. A rekonstrukció elősegítené a területen előforduló, gyepkehez kötődő védett fajok fennmaradását.

A fásszárú növényzet kezelését a védett madárfajok fészkelési időszakban való kímélete érdekében kell a nyár végétől tél végéig tartó időszakban végezni. Az inváziós növényfajok sok esetben e területeken terjednek legeredményesebben, ezért azok kezelése különösen fontos feladat.

Szántók

A szántók (KE-6) elnevezésű kezelési egysége sorolt területek a tervezési terület közel egyharmadát borítják, így annak legnagyobb kiterjedésű kezelési egységét alkotják. Jobbára intenzív művelésű szántóterületek, ahol a természetvédelmi cél az extenzív gazdálkodás bevezetése, illetve folytatása a vegyszerhasználat mérséklése, illetve esetleges gyepesítés útján.

(a) Kezelési egység kódja: KE-6

(b) Kezelési egység meghatározása: Szántók

Intenzív és extenzív művelésű szántók, vetett gyep, szőlők és parlagterületek. Összesített kiterjedésük: a tervezési terület 30,6 %-a.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ANÉR élőhelyek:

T1 Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák

T2 Évelő, intenzív szántóföldi kultúrák

T5 Vetett gyepek, füves sportpályák

T6 Extenzív szántók

T7 Intenzív szőlők, gyümölcsösök és bogyós ültetvények

T10 Fialat parlag és ugar

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

3130 Törpekákás iszapnövényzet

Érintett közösségi jelentőségű fajok: -

Érintett, egyéb kiemelt fajok: -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A közösségi jelentőségű élőhelyekre és fajokra nézve a szántóterületek vonatkozásában elsősorban az ott alkalmazott növényvédő szerek jelentenek veszélyt. Ezért javasolt extenzívebb művelés bevezetése és/vagy fenntartása, illetve vegyszermentes táblaszegélyek kialakítása. A 3130 Törpekákás iszapnövényzet közösségi jelentőségű élőhelytípus fennmaradása érdekében a belvizes foltok fenntartandók, azokból nem szabad elvezetni a vizet.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

(a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004.(X.8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- Üzemtervezett erdőterületre eső egységekben a Letenyei Erdőtervezési Körzet Körzeti erdőterve, 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról
- Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot (HMKÁ) – 50/2008 (IV. 24) FVM rendelet.

(b) Javasolt előírások:

Kód	Kezelés leírása
SZ04	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás és vadriasztó lánc használata.
SZ14	A parcella szélein legalább 3 m széles növényvédőszer mentes táblaszegély elhagyása, a táblaszegélyben szükség esetén mechanikai gyomirtás végzése.
SZ19	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.
SZ20	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.
SZ21	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás nem megengedett.
SZ22	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek nem alkalmazhatók.

SZ24	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.
SZ43	Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény nem telepíthető.
SZ46	Melioráció nem megengedett.
SZ56	Mezőgazdasági földterület első erdősítése, őshonos fafajokkal, támogatható.
SZ66	A gyeptelepítést követő második évtől évi kétszeri kaszálás (május-júniusban, illetve augusztus-szeptemberben), valamint a kaszálást követő sarjülegeltetés szükséges az aranyvessző és a nád visszaszorítására, valamint a cserjésedés megakadályozására.
SZ67	Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyep kialakulásának elősegítése. Tájidegen magkeverék nem alkalmazható, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vethetők.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az intenzíven művelt szántók vonatkozásában élőhelyfejlesztési célként fogalmazható meg a gyepesítés, táj és termőhelyhonos fafajokkal való erdősítés, illetőleg a spontán gyepesedés vagy honos fafajokkal való erdősődés elősegítése.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A szántókkal határos élőhelyek leromlásának megelőzése érdekében szükséges a gazdálkodás során a vegyszerek alkalmazásának mérséklése, környezetkímélő vegyszerek alkalmazása. Vegyszermentes táblaszegélyek révén a káros bemosódások mérsékelhetőek. A jelenlegi szántók őshonos fajok alkotta gyepékké vagy erdőkké való alakítása útján megszűnne a környező természetközeli élőhelyekre gyakorolt vegyszernyomás, és idővel növelhető volna a közösségi jelentőségű élőhelyek aránya. A tervezési területen előforduló rovarok és az azokat fogyasztó denevérek védelme érdekében a rovarirtó szerek használatát korlátozni, a légi kijuttatást pedig teljes mértékben kerülni szükséges.

3.2.1.2.2. Erdőgazdálkodás

A tervezési terület 16%-át borítja fás vegetáció. A megközelítőleg 1052ha fával borított területből azonban csak 372 ha az üzemtervezett erdő. A fával borított terület 10%-a sorolható elsődlegesen természetközeli élőhelytípusokba, 17%-át adják őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok, míg 73%-a jellegtelen, özönnövényekkel fertőzött állomány vagy faültetvény. A fiatalosok, vágásterületek aránya elenyésző, 1% alatti. Németh-Seregélyes-féle természetesség tekintetében a fával borított területek mindössze 9%-a tekinthető természetközeli állapotúnak, míg 56%-ot tesz ki a közepes természetességű és 35%-ot az erősen vagy teljesen leromlott állapotú állományok aránya.

Általánosságban elmondható, hogy elsődleges rendeltetés szerint a tervezési területen található, üzemtervezett erdők 15%-a van állami tulajdonban. Az erdőterület 97%-a vágásos, 0,5%-a átmeneti, 2,5%-a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódban kezelt. Örökerdő üzemmód egyetlen erdőrészlet esetében sincs előírva. Korosztályviszonyok tekintetében elmondható, az 50 év alatti, fiatal állományok találhatóak az üzemtervezett erdőterület 86 %-án, továbbá az 50

és 90 év közötti, középkorú állományok további 10%-án. A 90 és 100 év közötti állományok csupán 4%-ot tesznek ki. Az igazán idős, 100 év feletti állományok területaránya elenyésző.

A Puhafaligetek (KE-7) kezelési egységbe a Zala folyót és holtágait kísérő égerligetek, fűzligetek, égeres, kőrises mocsárerdők alkotta, kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus foltjai sorolhatók. A Keményfaligetek, gyertyános-tölgyesek (KE-8) kezelési egységbe mindössze két jellegtelen keményfás ligeterdő folt és egy középkorúgyertyános-tölgyes állomány került. A Fásodó területek és jellegtelen faállományok (KE-9) közé fajszegény lombos faállományok, spontán erdőszülő területek, honos fafajok alkotta facsoportok, fasorok, fával szegélyezett árokpartok, éger és magas kőrises alkotta ültetvények tartoznak. Az Inváziós fajokkal erősen fertőzött faállományok (KE-10) zömében zöld juharral (*Acer negundo*), kisebb részben amerikai kőrissel (*Fraxinus pennsylvanica*) vagy fehér akáccal (*Robinia pseudoacacia*) jelentős mértékben fertőzött erdőszülő területeket, fasorokat, faültetvényeket, jellegtelen állományokat foglalnak magukba, ahol a honos fajokra alapozott szerkezetátalakítás vagy felújítás és az inváziós fajok visszaszorítása a legfőbb cél. Az Inváziós fafajok állományai (KE-11) néven szerepelnek a túlnyomórészt zöld juharral (*Acer negundo*) fehér akáccal (*Robinia pseudoacacia*) erdőszült területek és akácültetvények, amelyek esetében a vegyszeres kezelést követő teljes fafajcsere útján képzelhető csak el az érintett területek állapotának javulása. A nemesnyár (*Populus x euramericana*) és fekete dió (*Juglans nigra*) állományok kerültek a Faültetvények (KE-12) elnevezésű kezelési egységbe, ahol fafajcsere útján a termőhelynek megfelelő honos fafajok alkotta erdők kialakítása javasolt.

(a) Kezelési egység kódja: KE-7

(b) Kezelési egység meghatározása: Puhafaligetek

A Zala folyó mentén szalagszerűen vagy kisebb foltokban, illetve az ártér, és az azt szegélyező dombosor találkozásánál feltörő rétegforrások közelében elhelyezkedő, fajgazdag, jó vízellátottságú égeres mocsárerdők, holtmedrek fűzligetei, égerligetek. A kezelési egység területe jelentős mértékben átfed ex lege védett lápterületekkel, illetve a Zala folyót és más vízfolyásokat is részben magába foglal. A kezelési egység összesített területaránya: 1,5%.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ANÉR élőhelyek:

J1a – Fűzlápok

J2Láp- és mocsárerdők

J4 – Fűz-nyár ártéri erdők

J5Égerligetek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

91E0* Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőrises (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion, Alnionincanae, Salicionalbae*)

* kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), tompa folyamkagyló (*Unio crassus*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), farkasalmalepke (*Zerynthia polyxena*), erdei béka (*Rana dalmatina*), durvavitorlájú törpedenevér (*Pipistrellus nathusii*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

békaliliom (*Hottonia palustris*), mocsári kockásliliom (*Fritillaria meleagris*), sárga sásliliom (*Hemerocallis lilio-asphodelus*) négypúpú karmosbogár (*Macronychus quadrituberculatus*),

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Javasolt a kezelési egységbe sorolt erdőrészek átmeneti, örökdő vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba való tervezése. A fakitermelés esetén azt egyenlőtlen erélyű bontásokkal, legfeljebb 2000 m²-es vágásterületek alkalmazásával lehet elvégezni. Egy adott vágásterület 100 m-es körzetében akkor nyitható újabb, ha a szomszédos állomány legalább 50 éves. Hektáronként legalább 10 m³ holt faanyag meglétéig valamennyi holt faegyedet meg kell hagyni. A véghasználatra tervezett erdőrészekben a jogszabályi lehetőségekkel élve, hagyásfa csoportokat kell visszahagyni. A beavatkozásokat kemény (fagyott vagy száraz) talajon lehet végezni ajánlottan augusztus 15. és február 28. között, a közelítő nyomokat a természetvédelmi kezelővel egyeztetve. Felújítás csak őshonos fafajokkal történjen, a tisztítások, gyérítések során a természetközeli társulásra jellemző elegyfajok legalább 15% elegyarányig kímélendők. Bárminemű erdőgazdálkodási tevékenység során ügyelni kell a cserjeszint kíméletére.

A fásszárú özönnövények egyedeit vissza kell szorítani. Elsősorban a zöld juhar (*Acer negundo*), kisebb részben az amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*) és a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) egyedeire kell számítani. A csemeték rügyfakadást követően könnyen észrevehetőek, és kihúzással mechanikus úton is eltávolíthatók. Az idősebb egyedeket vegyszer használatával kell kezelni. Általánosan alkalmazható, viszonylag egyszerű módszer a vágáslap kivágást követő azonnali lekenése. A 8 cm alatti maximális törzsmérettel rendelkező fiatal egyedeket kéregsebzéses kenéssel, a vastagabbak törzsinjektálással is kezelhetők. Az esetlegesen megjelenő sarjakat pontpermetezéssel vagy lombkenéssel ajánlott visszaszorítani.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

(a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004.(X.8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
- Zalacsányi Erdőtervezési Körzet Körzeti erdőterve
- Zalaegerszegi Erdőtervezési Körzet Körzeti erdőterve
- Zalakomári Erdőtervezési Körzet Körzeti erdőterve
- 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról
- 61/2017.(XII.21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról

(b) Javasolt előírások:

Kód	Kezelés leírása
E03	A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeleiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökzöld vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E15	A kijelölt területen az erdőneveléssel kapcsolatos erdőgazdálkodási tevékenység elhagyása (beleértve a közelítést és készletezést is).
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.
E21	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén legalább 20 cm átmérőt elérő álló és/vagy fekvő holtfa folyamatos fenntartása.
E22	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, kifejezetten vastag (30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő- és bűvőhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.

Kód	Kezelés leírása
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolások közelítésének mellőzése. A faanyagot rövid fában, emelve kell közelíteni.
E38	Őshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E49	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E52	Őshonos fafajú (fehér fűz, fehér nyár, enyves éger, magas kőris) faállomány tájhonos fajokkal történő felújítása (<i>Megjegyzés: fehér fűz, fehér nyár, enyves éger, magas kőris</i>).
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. (<i>Megjegyzés: fehér fűz, fehér nyár, enyves éger, magas kőris</i>).
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak intenzíven terjedő, inváziós fafajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E70	Az intenzíven terjedő fafajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágy szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember.

Kód	Kezelés leírása
	Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.
E73	Inváziós fásszárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: élekciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E88	Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető.
E97	Kártevők elleni védekezésnél biológiai módszerek (feromoncsapdák, elterelő anyagok) alkalmazása.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységen belül élőhelyrekonstrukcióra nincs szükség.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A mocsár és ligeterdők talaja az év nagy részében nedves, sűppedékes, ezért a nehézképekkel okozott taposási kárra különösen érzékeny. A nagy vágásterületek alkalmazása a vízhez kötődő élőlények számára kiemelten fontos mikroklímát alapvetően megváltoztatja, továbbá utat nyit számtalan idegenhonos özönnövény számára, ezért kifejezetten veszélyezteti a kezelési egység által érintett 91E0* Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta

ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnionincanae*, *Salicionalbae*) kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus megőrzését. A holt, vagy beteg faegyedek biztosítanak élőhelyet a közösségi jelentőségű skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*) állományainak. A fekvő holt faanyag a patakmenti ligeterdők felújulását is jelentős mértékben segíti, mivel a fekvő, erősen korhadt törzseken könnyen erednek az éger csemeték. A jellemző aljnövényzet és különösen a kezelési egység területén belül előforduló védett növények érdekében a talajfelszín károsítását minimalizálni kell. A kártevők elleni védekezésre vonatkozó előírások a rovarokkal táplálkozó denevérfajok védelmét szolgálják.

(a) Kezelési egység kódja: KE-8

(b) Kezelési egység meghatározása: Keményfaligetek, gyertyános-tölgyesek

Két, keményfák alkotta közösségi jelentőségű élőhelytípus mindössze néhány, közepes természetességű állománya. A kezelési egység összesített területaránya: 0,1 %.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ANÉR élőhelyek:

J6 Keményfás ártéri erdők

K2 Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

91F0 Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*)

91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*-val és *Carpinus betulus*-szal.

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), piszedenevér (*Barbastella barbastellus*), nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*), rőt koraidenevér (*Nyctalus noctula*), szoprán törpedenevér (*Pipistrellus pygmaeus*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

kis szarvasbogár (*Dorcus parallelipedus*), kis Apolló lepke (*Parnassius mnemosyne*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Törekedni kell a folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodási módokra való áttérésre, ezért javasolt a kezelési egységbe sorolt állományok átmeneti, illetve örökerdő üzemmódban való kezelése. Száraló vagy kis (legfeljebb 2000 m²-es) vágásterületeket alkalmazó beavatkozásokkal változatos korszerkezet alakítandó ki. Elérendő cél a jelentős mennyiségű (hektáronként legalább 10 db) idős (120 év feletti) faegyedek és jelentős mennyiségű (hektáronként 30 m³), álló és fekvő, vastag holt faanyag jelenléte. A beavatkozásokat kemény (fagyott vagy száraz) talajon kell végezni ajánlottan szeptember 1.–október 31 között, a közelítő nyomokat a természetvédelmi kezelővel egyeztetve.

Felújítás csak őshonos fafajokkal történjen, a természetközeli társulásra jellemző elegyfajok a 30% összesített elegyarány eléréséig kímélendők, hiányuk esetén a fiatalosokba, lékekbe mesterségesen telepítendőek. Ügyelni kell a társulásra jellemző állományszintek meglétére, a cserjeszint fokozott kíméletére. Minden eszközzel védekezni kell az inváziós fafajok ellen. A fertőzött állományrészekben azokat szakszerű vegyszeres kezeléssel kell visszaszorítani.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

(a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004.(X.8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
- Zalacsányi Erdőtervezési Körzet Körzeti erdőterve
- 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról
- 61/2017.(XII.21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról

(b) Javasolt előírások:

Kód	Kezelés leírása
E03	A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeleiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökzöld vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.

Kód	Kezelés leírása
E21	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén legalább 20 cm átmérőt elérő álló és/vagy fekvő holtfa folyamatos fenntartása.
E22	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, kifejezetten vastag (30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő- és bűvőhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolásos közelítésének mellőzése. A faanyagot rövid fában, emelve kell közelíteni.
E36	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása.
E38	Őshonos fafajú állományok véghasználatára során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E49	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E52	Őshonos fafajú faállomány tájhonos fajokkal történő felújítása (<i>Megjegyzés: magas kőris, gyertyán, kocsánytalan tölgy, kocsányos tölgy</i>).
E53	Természetes újulat esetében mesterséges felújítás nem alkalmazható.

Kód	Kezelés leírása
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása <i>(Megjegyzés: magas kőrös, gyertyán, kocsánytalan tölgy, kocsányos tölgy)</i> .
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak intenzíven terjedő, inváziós fafajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E70	Az intenzíven terjedő fafajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: július-augusztus. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélykiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.
E73	Inváziós fásszárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életről kishoz kötött kijuttatás) alkalmazása.

Kód	Kezelés leírása
E97	Kártevők elleni védekezésnél biológiai módszerek (feromoncsapdák, elterelő anyagok) alkalmazása.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységen belül élőhelyrekonstrukcióra nincs szükség.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

Egy adott erdőrészletet érintő, néhány év alatt végrehajtott felújító vágások, illetve a több hektár kiterjedésű vágásterületek helyén legalább emberöltőnyi időre megszűnik a korábban jelölő élőhelyként térképezett állomány. A vágásterületek a korábbi állapothoz képest szélsőségesen kiszáradnak vagy éppen elvizesednek, a felszint gyomnövények lepik el, az állományhoz kötődő élőlények túlnyomó többsége a fakitermelés nyomán elpusztul, vagy ott nem találja meg többé életfeltételeit. Mindezek miatt sürgető feladat a folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodásra való áttérés. A felázott talajon való gépi munkavégzéskor a talajfelszínhez kötődő élővilág jelentős mértékben károsodhat. Az egykorú, idős és holt faegyedeket nem vagy alig tartalmazó állományok nem megfelelőek a nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), a nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*) és a közönséges denevér (*Myotis myotis*) jelölő fajok, továbbá a tervezési területen előforduló más közösségi jelentőségű és védett rovar-, madár- és denevérfaj számára. A denevér- és rovar- és madárfajok egyaránt igénylik a cserjeszint és a szegélyvegetáció meglétét, az elegyfajokban gazdag faállományt és az erdei vízállások fenntartását is. A kártevők elleni vegyszeres védekezés a tervezési terület rovar- és denevérfaunájára egyaránt veszélyt jelenthet.

A nagyobb vágásterületeket a környező állományokból behatoló fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) könnyen előzönlí, ezáltal igen nagy a veszélye, hogy korábbi jelölő élőhelyek akácossokká alakulnak. A fehér akác átalakítja a termőhelyet, aljnövényzete szegényessé és gyomossá válik, és a legtöbb, a természetes növénytakaróhoz kötődő állatfaj számára sem alkalmas élőhelyül. Az előzönlített területek megtisztítása ráadásul rendkívül költség és munkaigényes, ezért a megelőzés kiemelten fontos feladat.

(a) Kezelési egység kódja: KE-9

(b) Kezelési egység meghatározása: Fásodó területek és jellegtelen faállományok

Fajszegény lombos faállományok, spontán erdősülő területek, honos fafajok alkotta facsoportok, fasorok, fával szegélyezett árokpartok, éger és magas kőris alkotta ültetvények. A kezelési egység a tervezési terület több pontján átfedésben van ex lege védett lápterületekkel, illetve a Zala folyót és más vízfolyásokat is részben magába foglal. A kezelési egység összesített területaránya: 11%.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ANÉR élőhelyek:

P2a Üde és nedves cserjések

RA Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok

RB Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők

RC Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), tompa folyamkagyló (*Unio crassus*), vidra (*Lutra lutra*), eurázsiai hód (*Castor fiber*), farkasalmalepke (*Zerynthia polyxena*), halványfoltú küllő (*Romanogobio vladkovi*), vízi denevér (*Myotis daubentonii*), szoprán törpedenevér (*Pipistrellus pygmaeus*), rőt koraidenevér (*Nyctalus noctula*), durvavitorlájú törpedenevér (*Pipistrellus nathusii*),

Érintett, egyéb kiemelt fajok: kisasszony-szitakötő (*Calopteryx virgo*), négypúpú karmosbogár (*Macronychus quadrituberculatus*), rezes futrinka (*Carabus ullrichi*), fenékjáró küllő (*Gobio gobio*), kecskebéka (*Rana esculenta*), erdei béka (*Rana dalmatina*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az üzemtervezett állományok esetében a változatos fafajösszetételt, állományszerkezetet és cserjeszintet kell kialakítani. A nem honos fafajokat vissza kell szorítani. Lehetőség szerint kisméretű vágásterületeket kell alkalmazni, a faji változatosságot állománykiegészítés, telepítés útján célszerű kialakítani az adott élőhelytípusra jellemző elegyfajok alkalmazásával. Az idős, odvas faegyedek kímélendők, a hektáronként 10 m³ holt faanyag meglétéig valamennyi holt faegyed meghagyandó. A fiatalosokban a nevelővágások változó eréllyel végzendők, az elegyfajok, pionír fafajok és cserjék megőrzendők. A fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) és más inváziós idegenhonos fajok betörését meg kell akadályozni, a megjelent egyedeket el kell távolítani, helyükön a táj- és termőhelyhonos fajok felújulását kell segíteni szükség esetén telepítéssel. Különös figyelmet kell fordítani a termőhelynek megfelelő élőhelytípusra jellemző fajösszetétel és elegyarány kialakítására és fenntartására.

A nem üzemtervezett fasorok, facsoportok és egyéb faállományok esetében csak az idegenhonos inváziós fafajok eltávolítása, terjedésének megakadályozása a természetvédelmi cél. A kezelési egység által érintett vízfolyások és vízállások folyamatos árnyalását biztosítani kell.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

(a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004.(X.8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
- Zalacsányi Erdőtervezési Körzet Körzeti erdőterve
- Zalaegerszegi Erdőtervezési Körzet Körzeti erdőterve
- Zalakomári Erdőtervezési Körzet Körzeti erdőterve
- 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról

- 61/2017.(XII.21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról

(b) Javasolt előírások:

Kód	Kezelés leírása
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.
E21	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén legalább 20 cm átmérőt elérő álló és/vagy fekvő holtfa folyamatos fenntartása.
E22	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, kifejezetten vastag (30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő- és búvóhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.

Kód	Kezelés leírása
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolások közelítésének mellőzése. A faanyagot rövid fában, emelve kell közelíteni.
E36	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása.
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E49	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal (<i>Megjegyzés: kocsányos tölgy, kocsánytalan tölgy, fehér fűz, fehér nyár, magas kőris</i>).
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása (<i>Megjegyzés: kocsányos tölgy, kocsánytalan tölgy, fehér fűz, fehér nyár, magas kőris</i>).
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak intenzíven terjedő, inváziós fafajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E70	Az intenzíven terjedő fafajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, faszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a faszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.

Kód	Kezelés leírása
	• Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.
E73	Inváziós fásszárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életsiklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E78	A természetvédelmi szempontból értékes gyepterületekkel érintkező állományok esetében a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett szélességben erdőszegély kialakítása.
E88	Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az egykori gyepek helyén, rét vagy legelő művelési ágú területeken található állományok esetében a gyepké váló visszaalakítás és gyepként való további hasznosítás is elfogadható kezelés.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységbe sorolt, üzemtervezett állományok megfelelő beavatkozások útján közösségi jelentőségű élőhelyekké (pl. 91E0 enyves éger és magas kőris alkotó ligeterdők, 91F0 nagy folyókat kísérő keményfás ligeterdők) alakítandók. Ehhez szükséges a fajösszetétel és az állományszerkezet javítása, a holt és idős faegyedek megléte.

A víztestek folyamatos árnyalása a halfauna és a szitakötő fajok fennmaradása tekintetében fontos élőhelyi tényező.

(a) Kezelési egység kódja: KE-10

(b) Kezelési egység meghatározása: Inváziós fajokkal erősen fertőzött faállományok

Zöld juharral (*Acer negundo*), kisebb részben amerikai kőrissel (*Fraxinus pennsylvanica*), illetve fehér akáccal (*Robinia pseudoacacia*) jelentős mértékben fertőzött erdőszülő területek, fásorok, faültetvények, jellegtelen állományok. A kezelési egység összesített területaránya: 1,7%

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- RA Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok
- RB Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők
- RC Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők
- S6 Nem őshonos fajok spontán állományai
- S7 Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett közösségi jelentőségű fajok: -

Érintett, egyéb kiemelt fajok: -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén az elérendő cél az idegenhonos fajok eltávolítása, az ide sorolt állományok változatos fajösszetételű és szerkezetű, idős faegyedeket és holt fát is jelentős mértékben tartalmazó közösségi jelentőségű élőhelytípusokká alakítása. Az egykori gyepek helyén, rét vagy legelő művelési ágú területeken található állományok, állományrészek esetében a gyepé váló visszaalakítás és gyepeként való további hasznosítás is elfogadható kezelés.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

(a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004.(X.8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
- Zalacsányi Erdőtervezési Körzet Körzeti erdőterve
- Zalaegerszegi Erdőtervezési Körzet Körzeti erdőterve
- Zalakomári Erdőtervezési Körzet Körzeti erdőterve
- 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról
- 61/2017.(XII.21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról

(b) Javasolt előírások:

Kód	Kezelés leírása
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E16	A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.

Kód	Kezelés leírása
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolások közelítésének mellőzése. A faanyagot rövid fában, emelve kell közelíteni.
E36	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása.
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tö- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E49	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal (<i>Megjegyzés: kocsányos tölgy, kocsánytalan tölgy, fehér fűz, fehér nyár, magas kőris</i>).
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj) alkalmazása (<i>Megjegyzés: kocsányos tölgy, kocsánytalan tölgy, fehér fűz, fehér nyár, magas kőris</i>).
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak intenzíven terjedő, inváziós fafajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E70	Az intenzíven terjedő fafajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, faszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítmények alkalmazása (az

Kód	Kezelés leírása
	engedélykiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöpöpenésmentes kijuttatással.
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.
E73	Inváziós fásszárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: élekciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E88	Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységbe tartozó állományokból az idegenhonos fafajok eltávolítandók, és a potenciális közösségi jelentőségű élőhelytípusok faj és szerkezeti tulajdonságainak kialakítására kell törekedni.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

Az inváziós fajok az előzőnlött területek élővilágát jelentős mértékben átalakítják, elszegényítik, veszélyeztetve ezzel honi és európai természeti örökségünk megőrzését. E fajok rendszerint jól sarjadnak, visszaszorításuk hatékonyan csak kellő technológiai fegyelem mellett végrehajtott vegyszeres kezeléssel lehetséges. A fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) magjainak csírázását segíti a tűz, ezért a vágástéri égetés kifejezetten kedvezőtlen. A fertőzött jellegtelen faállományok megfelelő, szakszerűen végrehajtott beavatkozások útján közösségi jelentőségű, természetközeli élőhelytípusokká (91E0 enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők, 91F0 nagy folyókat kísérő keményfás ligeterdők) alakíthatók vissza.

(a) Kezelési egység kódja: KE-11

(b) Kezelési egység meghatározása: Inváziós fafajok állományai

Túlnyomórészt zöld juharral (*Acer negundo*) és fehér akáccal (*Robinia pseudoacacia*) erdőszült területek és akácültetvények. A kezelési egység összesített területaránya: 2,5 %.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

S1 Ültetett akácosok

S6 Nem őshonos fafajok spontán állományai

S7 Nem őshonos fajú facsoportok, erdőszávok és fasorok

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett közösségi jelentőségű fajok: -

Érintett, egyéb kiemelt fajok: -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységbe tartozó állományok fafajcsere útján átalakítandók. Az átalakítás során az idegenhonos fafajok valamennyi egyede eltávolítandó, a meglévő honos fajok egyedeit azonban meg kell kímélni. A telepített fajok körét és arányát a termőhelynek megfelelő potenciális közösségi jelentőségű élőhelytípusnak megfelelően kell meghatározni, és a későbbiekben fenntartani. Hosszabb távon, a nevelővágások során változatos, idős egyedeket és vastag (30 cm mellmagassági átmérő) feletti holt faegyedeket is nagy számban tartalmazó állományképet kell kialakítani.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

(a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004.(X.8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
- Zalacsányi Erdőtervezési Körzet Körzeti erdőterve
- Zalaegerszegi Erdőtervezési Körzet Körzeti erdőterve
- Zalakomári Erdőtervezési Körzet Körzeti erdőterve
- 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról
- 61/2017.(XII.21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról

(b) Javasolt előírások:

Kód	Kezelés leírása
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
E49	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal , illetve célállománnyal (Megjegyzés: kocsányos tölgy,

Kód	Kezelés leírása
	<i>kocsánytalan tölgy, fehér fűz, fehér nyár, magas kőris).</i>
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj) alkalmazása (<i>Megjegyzés: kocsányos tölgy, kocsánytalan tölgy, fehér fűz, fehér nyár, magas kőris.</i>
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak intenzíven terjedő, inváziós fafajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E70	Az intenzíven terjedő fafajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, faszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a faszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E71	A tűzpásztyákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.
E73	Inváziós faszárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: élekciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E88	Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Fafajcsere javasolt a honos fajok kíméletével.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

Az inváziós fafajok uralta állományok élővilága nagyon szegényes, állományaik természeti örökségünk részét képező élőhelyek területét foglalják el, és fertőző gócpontokként a megmaradt állapotát, létét veszélyeztetik, ezért a tervezési területen belül átalakításuk szükséges. Szakszerűen végrehajtott beavatkozások útján e területek hosszú távon közösségi jelentőségű, természetközeli élőhelytípusokká (91E0 enyves éger és magaskőris alkotta ligeterdők, 91F0 nagy folyókat kísérő keményfás ligeterdők) alakíthatók.

(a) Kezelési egység kódja: KE-12

(b) Kezelési egység meghatározása: Faültetvények

Nemesnyár (*Populus x euramericana*) és fekete dió (*Juglans nigra*) alkotta állományok. A kezelési egység összesített területaránya: 0,7 %.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

S2 Nemes nyárasok

S3 Egyéb tájidegen lombos erdők

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett közösségi jelentőségű fajok: -

Érintett, egyéb kiemelt fajok: -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységbe tartozó állományok fafajcsere útján átalakítandók. Az átalakítás során a meglévő honos fajok egyedeit meg kell kímélni. A telepített fajok körét és arányát a termőhelynek megfelelő potenciális közösségi jelentőségű élőhelytípusnak megfelelően kell meghatározni, és a későbbiekben fenntartani. Hosszabb távon, a nevelővágások során változatos, idős egyedeket és vastag (30 cm mellmagassági átmérő) feletti holt faegyedeket is nagy számban tartalmazó állományképet kell kialakítani.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

(a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004.(X.8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
- Zalacsányi Erdőtervezési Körzet Körzeti erdőterve
- Zalaegerszegi Erdőtervezési Körzet Körzeti erdőterve
- Zalakomári Erdőtervezési Körzet Körzeti erdőterve
- 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról
- 61/2017.(XII.21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról

(b) Javasolt előírások:

Kód	Kezelés leírása
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának

Kód	Kezelés leírása
	fenntartása.
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
E49	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal (<i>Megjegyzés: kocsányos tölgy, kocsánytalan tölgy, fehér fűz, fehér nyár, magas kőris</i>).
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj (kocsányos tölgy, kocsánytalan tölgy, fehér fűz, fehér nyár, magas kőris) alkalmazása (<i>Megjegyzés: kocsányos tölgy, kocsánytalan tölgy, fehér fűz, fehér nyár, magas kőris</i>).
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak intenzíven terjedő, inváziós fafajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: élelciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E88	Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Fafajcsere a honos fajok kíméletével. A javasolt kezelések részletes kifejtése a 3.2. *Élőhelyfejlesztési és élőhelyrekonstrukciós javaslatok* fejezetben található.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

Az idegenhonos faültetvények élővilága nagyon szegényes, állományaik természeti örökségünk részét képező élőhelyek területét foglalják el, ezért a tervezési területen belül átalakításuk szükséges. Szakszerűen végrehajtott beavatkozások útján az ültetvények hosszú távon közösségi jelentőségű (91E0, 91F0), természetközeli élőhelytípusokká alakíthatók.

3.2.1.2.3. Vadgazdálkodás

A tervezési területről hiányoznak a nagyobb kiterjedésű erdők, így a nagyvadfajok ott főleg csak váltóvadként fordulnak elő. A nagyobb kiterjedésű cserjések kiváló búvóhelyet jelentenek a vaddisznónak (*Sus scrofa*), amelynek a réteken nagy területű túrásai utat nyitnak a gyomok megtelepedésének, ez főleg a Zala menti domb- és síkvidéki mocsárréteken (6510) jellemző. Az apróvadfajok (fácán, nyúl) egyedszáma az utóbbi évtizedben lecsökkent, ennek oka egyrészt a kisragadozók (különösen a róka) állományának növekedése, másrészt a mezőgazdálkodás intenzifikációja.

Kód	Kezelés leírása

VA01	Szóró, szóó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

3.2.1.2.4. Vízgazdálkodás

A tervezési területlegfontosabb vízfolyása a Zala folyó, melyhez a tárgyi szakaszon további 20 patak csatlakozik. A terület vízfolyásai kisméretűek, egyéb élőhelyekkel váltakozva fordulnak elő, azokon erőművek, más vízgazdálkodási létesítmények nem üzemelnek, ezért azokra vonatkozó önálló kezelési egység nincs meghatározva. A vízfolyások és a velük határos élőhelyek megőrzésére, fejlesztésére vonatkozó kezelési javaslatokat a gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok fejezete (3.2.1.1-es számú fejezet), továbbá a KE-7Puhafaligetek, valamint a KE-9 Fásodó területek és jellegtelen faállományok kezelési egységeknél leírtak tartalmazzák. Az egykori bányák helyén található és egyéb mesterséges vízállások, amelyek mára vizes élőhelyekké alakultak, a KE-13 Bányatavak és egyéb állóvizek kezelési egységbe soroltan jelennek meg a tervben.

A vízfolyások és a velük határos élőhelyek megőrzésére, fejlesztésére vonatkozó kezelési javaslatokat a gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok fejezete (3.2.1.1-es számú fejezet), továbbá a KE-9 Jellegtelen faállományok és fásodó területek kezelési egységeknél leírtak tartalmazzák. A Kozma-patakon és egy mellékágán található egy-egy víztározóra kezelési javaslatok a KE-13 Állóvizek kezelési egységbe soroltan jelennek meg a tervben.

Az 1995. évi LVII. törvényben, illetve 120/1999. (VIII. 6.) Korm. Rendeletben meghatározottak alapján emberélet és vagyonvédelem érdekében esetlegesen szükségessé váló vízügyi beavatkozások csak a legszükségesebb mértékben, a vízfolyások tényleges medrére vonatkozóan a 91E0 Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus megőrzésére való fokozott figyelemmel történjenek.

(a) Kezelési egység kódja: KE-13

(b) Kezelési egység meghatározása: Bányatavak és egyéb állóvizek

Zalaegerszeg-Pózva, Zalaszentiván és Zalaszentgrót térségében található, felhagyott bányaterületeken kialakult vízállások, valamint egyéb mesterséges tavak. A kezelési egység összesített területaránya: 0,6 %.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

A24 Lápi hínár

Ac Álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete

U9 Állóvizek

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

sárgahasú unka (*Bombina bombina*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

nagy tavibéka (*Pelophylax ridibundus*), pettyes göte (*Lissotriton vulgaris*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A nem horgászvízként üzemelő tavakba is csak őshonos halfajok telepíthetők, az idegenhonos, inváziós fajok – kiemelten a törpeharcsa (*Ameiurus nebulosus*) és a naphal (*Lepomis gibbosus*) – lehalasztás vagy csapdázás útján való visszaszorítása javasolt, továbbá a természetközeli vízfolyásokba való közvetlen kijutásukat meg kell akadályozni. A vízínövényzet irtása csak a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetve történhet. A tavak intenzív horgásztóvá alakítása, trágyázása, a halállomány takarmányozása, a tavak vizének leeresztése nem javasolt.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

(a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004.(X.8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

(b) Javasolt előírások:

Kód	Kezelés leírása
V13	Nyílt vízfelületek hínárvágással történő mozaikos kialakítása szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett módon, a mozaikok méretére és azok kialakításának időzítésére vonatkozóan.
V17	Április 1. és július 15. között hínárvágás nem végezhető.
V19	Idegenhonos halfajok visszaszorítása, idegenhonos halfaj nem telepíthető. (Megjegyzés: mivel az idegenhonos fajok telepítését az 1996. évi LIII. törvény 14. §-a természetes és természetközeli állapotú vizek esetében általánosan megtiltja, ennek kapcsán a tilalom hatékony érvényesítése a cél.)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A nagyobb tavakon a vízimadarak fészkelésére alkalmas szigetek kialakítása javasolt.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A bányatavak egyes részterületein gazdag hínárvegetáció, illetve egyéb állóvízi, mocsárinövényzet alakult ki, amely fontos élő-, táplálkozó és szaporodóhely az adott víztestben élő állatvilág számára, ezért annak gyérítése csak korlátozottan történhet. Az idegenhonos halfajok a honos fajoknál rendszerint gyorsabban szaporodnak, azokat kiszorítják az adott élőhelyről vagy feleszik ikráikat, ivadékaikat, továbbá pusztítják más védett állatfajok, mint a gőték egyedeit is.

3.2.2 Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Gyeprekonstrukció

Háttér és célkitűzések:

A Batyki-láprét vízháztartásának helyreállítása, ezáltal a lápréti fajok életfeltételeinek javítása. A terület főként botanikai értékeiről ismert, mintegy 15 védett növényfaj fordul itt elő. A terület kiszáradását és degradálódását az elmúlt évtizedek emberi tevékenységének átalakító hatása okozta. Ilyen a Zala-folyó medrének szabályozása, a területet átszelő vasútvonal megépítése és a meliorációs munkák, melyek keretében 2015-ben keresztcsatornákkal összekötött árokrendszer került kialakításra. A vízháztartás javítását az árokrendszer megszüntetésével, a víz területen való tartásával és a talajvízszint emelésével oldották meg. A jelenleg tapasztalható degradációs folyamatok megállítása érdekében szükséges a lápréten felszaporodott bokrosodó, cserjésedő területek megtisztítása; a bokorfűzek és a kutyabenge (*Frangula alnus*) visszaszorítása, illetve a beépített műtárgyak karbantartása, amelyekkel hosszútávon megoldható a terület vízháztartásának javítása, a láprét és a hozzájuk kötődő védett értékek megőrzése.

Érintett közösségi jelentőségű élőhelyek és jelenlegi kiterjedésük:

6410 Kékperjés láprétek 5,19 ha

Érintett kezelési egységek és az élőhelyfejlesztési beavatkozásokkal érintett területük:

KE-2 Kékperjés láprétek és magaskórósok 5,19 ha

Alkalmazott módszerek:

A beavatkozás célja a víz visszatartása, vízkormányzása, ezáltal a láprét talajvíz szintjének megemlése és lehetőleg annak minél hosszabb ideig a megemelt szinten tartása. A terület nyugati határát képező, és viszonylag jelentős vízhozamú Berek patak 2-2,5 méter mély medréből a láprétre vizet juttatni duzzasztóművek beépítésével nem lehet. A területre kívülről vizet szállító vízfolyás egyedül a 060 hrsz. árok (továbbiakban II. számú árok). a II. sz. árokban lefolyó vizet vissza kell tartani és duzzasztás által minél nagyobb részét az altalajba kell szivároztatni. Téli és tavaszi időszakban, mikor bőséges a csapadék, az egész völgyfenék vizes, tocsogós. Ezt a vízmennyiséget kell minél hosszabb ideig a területen megtartani, hogy a nyári időszak könnyebben átvészselhető legyen. A területen lévő kékperjés rétet a cserjésedés megakadályozására évente egyszer le kell kaszálni a nyári időszakban. Később a kékperje állományváltozásának függvényében kell a kezelést megtervezni, mivel a rendszeres kaszálás során valószínűleg az élőhely a kaszálórétek irányába fog átalakulni.

Részvevők

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság, mint a terület kezelője

Tervezett költségvetés és forrás

3 millió Ft/év– Jelenleg nincs rendelkezésre álló forrás

Fajvédelmi intézkedések

A közösségi jelentőségű fajok többségének védelme a kezelési egységeknél tett javaslatok megvalósítása esetén szavatolható. Az alábbiakban olyan, lokálisan előforduló fajok védelmével kapcsolatos intézkedésekről lesz szó, melyek a kezelési egységekben

meghatározott intézkedéseken túl, speciális beavatkozást igényelnek.

A sötétaljú-hangyaboglárka (Maculinea nausithous), a vérfű hangyaboglárka (Maculinea teleius) és a nagy tűzlepke (Lycaena dispar) megőrzését szolgáló intézkedések

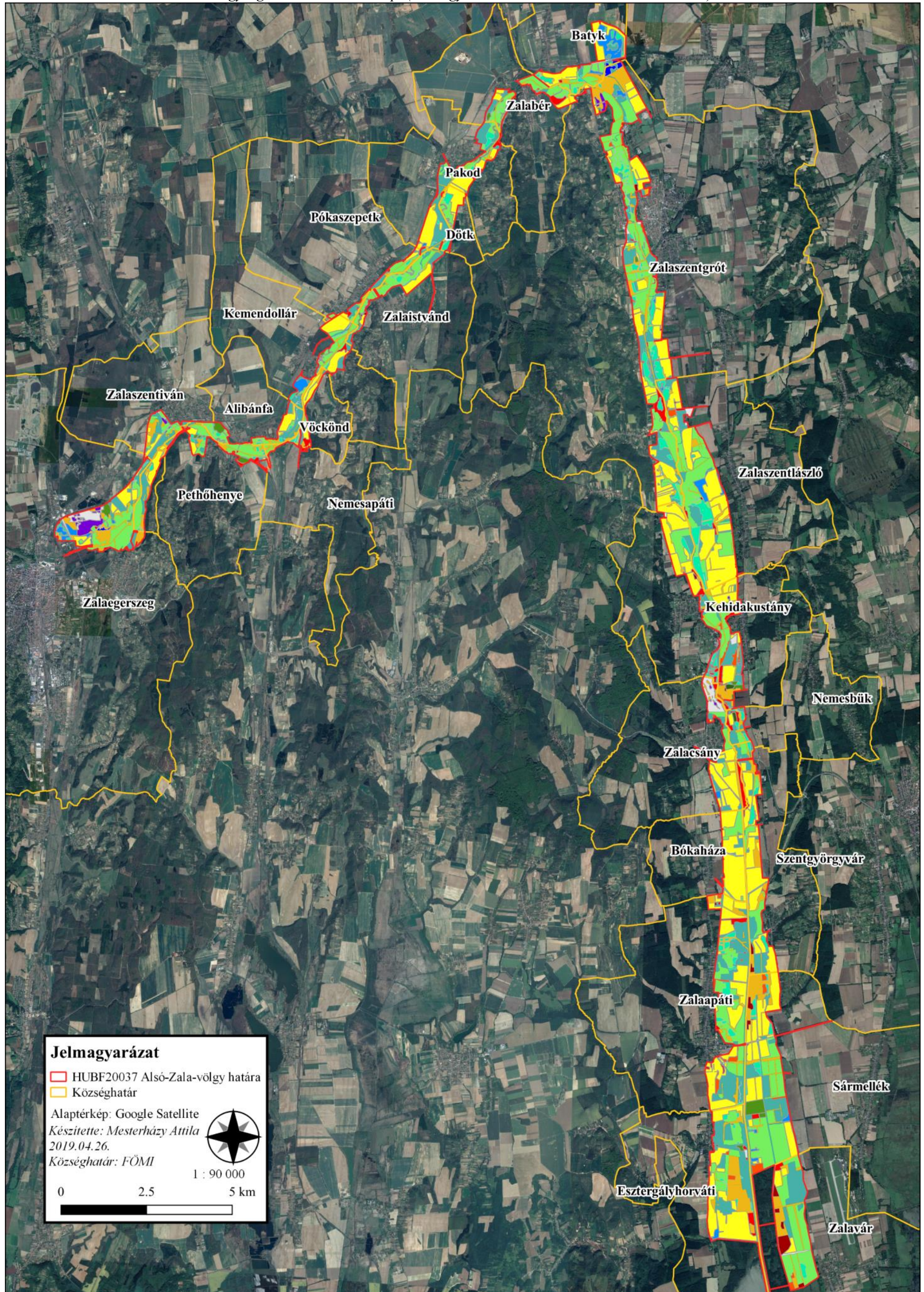
Mindkét lepkefaj az Zala-folyó menti üde rétekhez kötődik, a vérfű hangyaboglárkának (*Maculinea teleius*) ráadásul a Natura 2000 területen országos jelentőségű állományai vannak. Hosszú távú megőrzésük záloga a becserjésedett, erdősülő gyepterületek helyreállítása és újbóli gyepeként való hasznosítása; továbbá a jelenleg is kaszált rétek kezeléseik gyakoriságának és időzítésének helyes megválasztása. Az üde gyepterületeket célszerű évente kétszer hasznosítani, ellenkező esetben a domináns növényfajok túlzottan elszaporodnak, elnyomva az alacsonyabb versenyképességű fajokat. Az első hasznosítást június első felére kell időzíteni, mert a nagy tűzlepke rajzása ekkorra már jórész lezajlik, és a sötétaljú-hangyaboglárka tápnövényének az őszi vérfűnek (*Sanguisorba officinalis*) még van ideje az utóbbi lepkefaj július végi-augusztus eleji rajzására virágot hozni. A második hasznosítást augusztus 15. után kell elvégezni. A kaszálatlanul hagyott, illetve legelésből kizárt foltokat minden évben más helyen úgy kell kijelölni, hogy magassásos részek (a nagy tűzlepke hímjei ezeken tartanak territóriumot), őszi vérfüvet (*Sanguisorba officinalis*) és sóska (*Rumex* sp.) fajokat (a nagy tűzlepke tápnövényei) is tartalmazzanak.

Kutatás, monitorozás

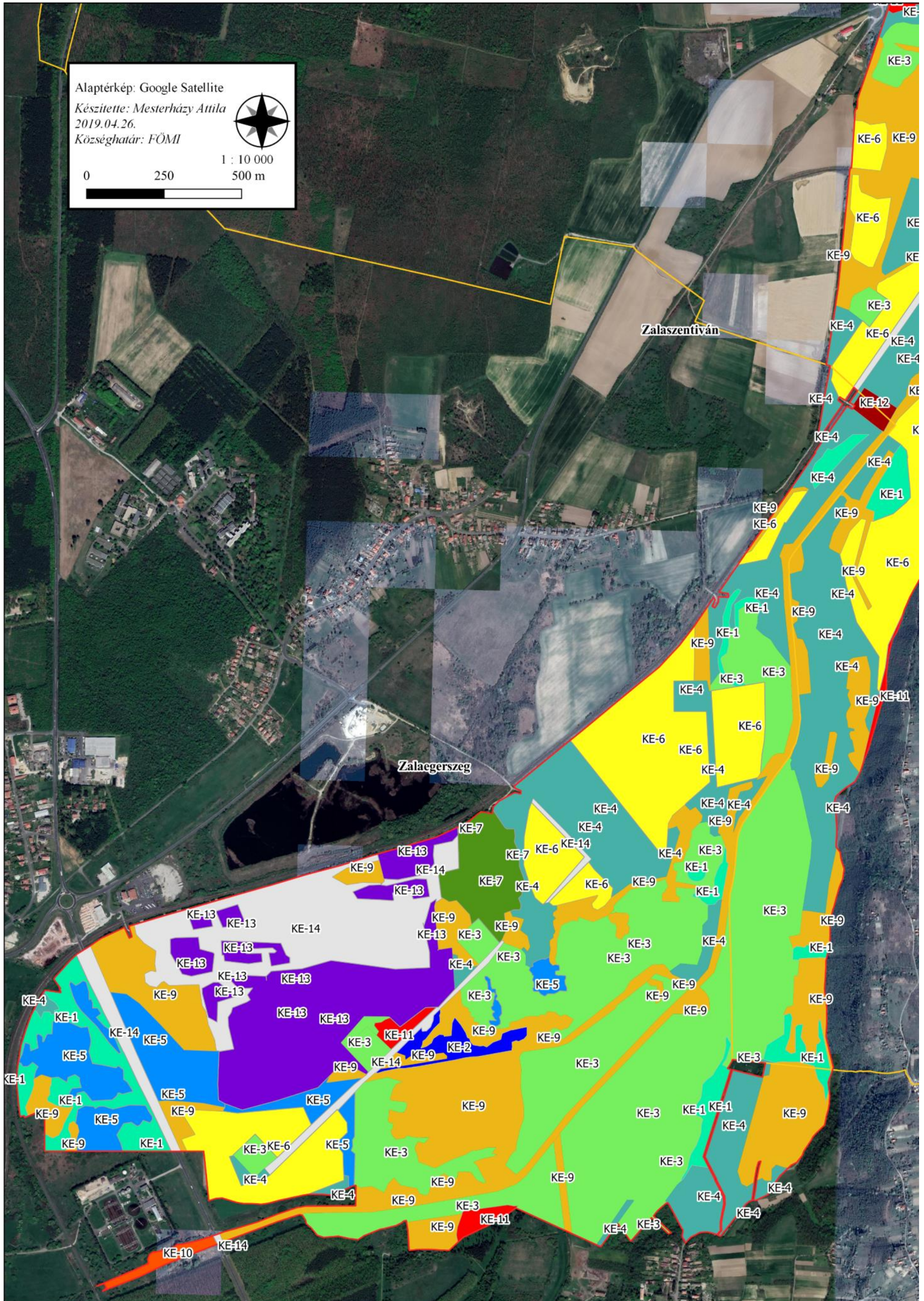
A tervezési terület állapotának folyamatos értékelése, és a kezelési előírás-javaslatok aktualizálása érdekében szükséges a terület élőhelyterképezését és a jelölő állatfajok állományfelmérését legalább 6 évente megismételni.

3.2.3. Mellékletek: a tervezési területen javasolt természetvédelmi kezelések, valamint a művelési ág lehetséges megváltoztatásának összegzése (térkép és táblázat)

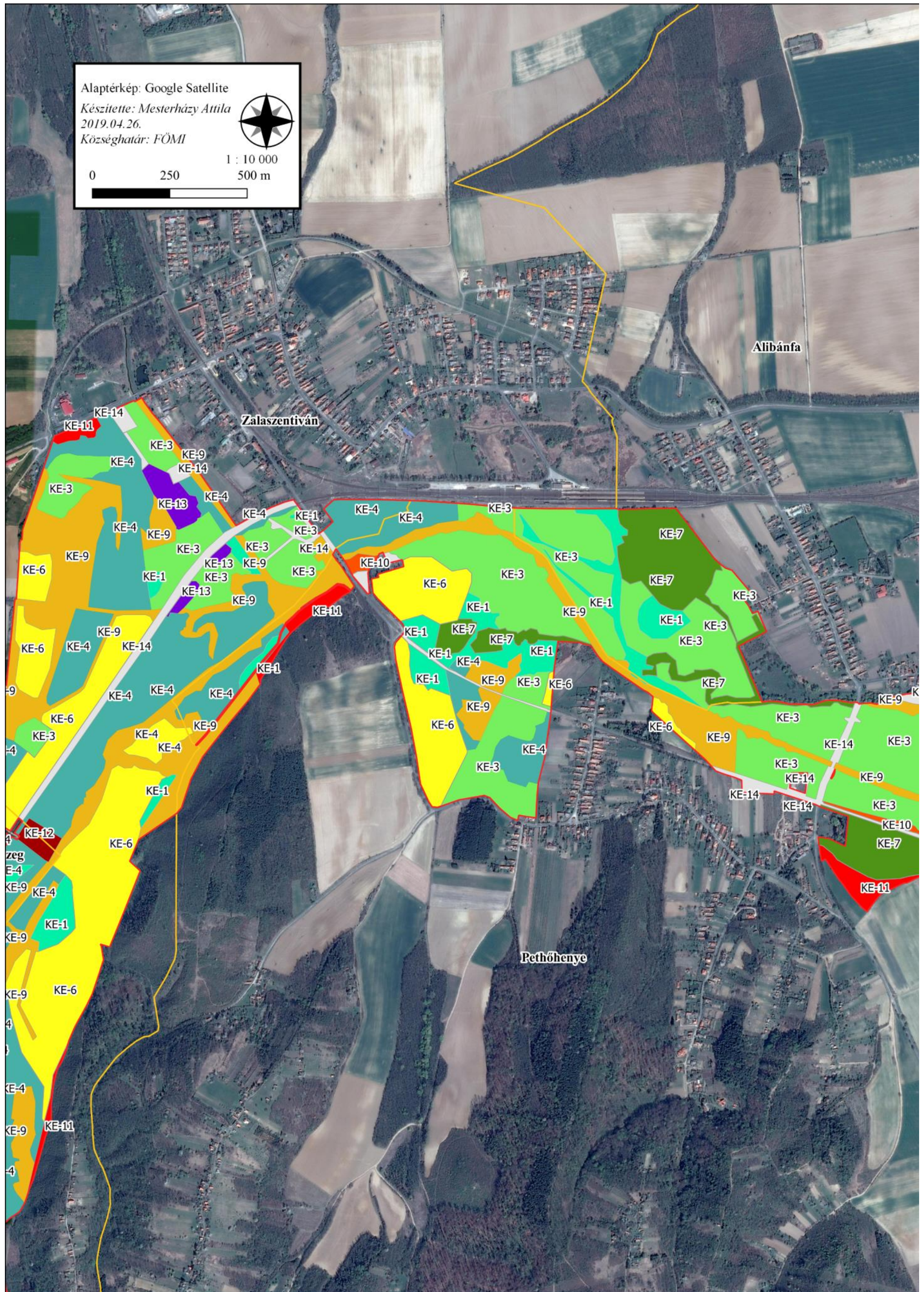
3.2.3.1. A tervezési terület kezelési egységeinek áttekintő térképe (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt)

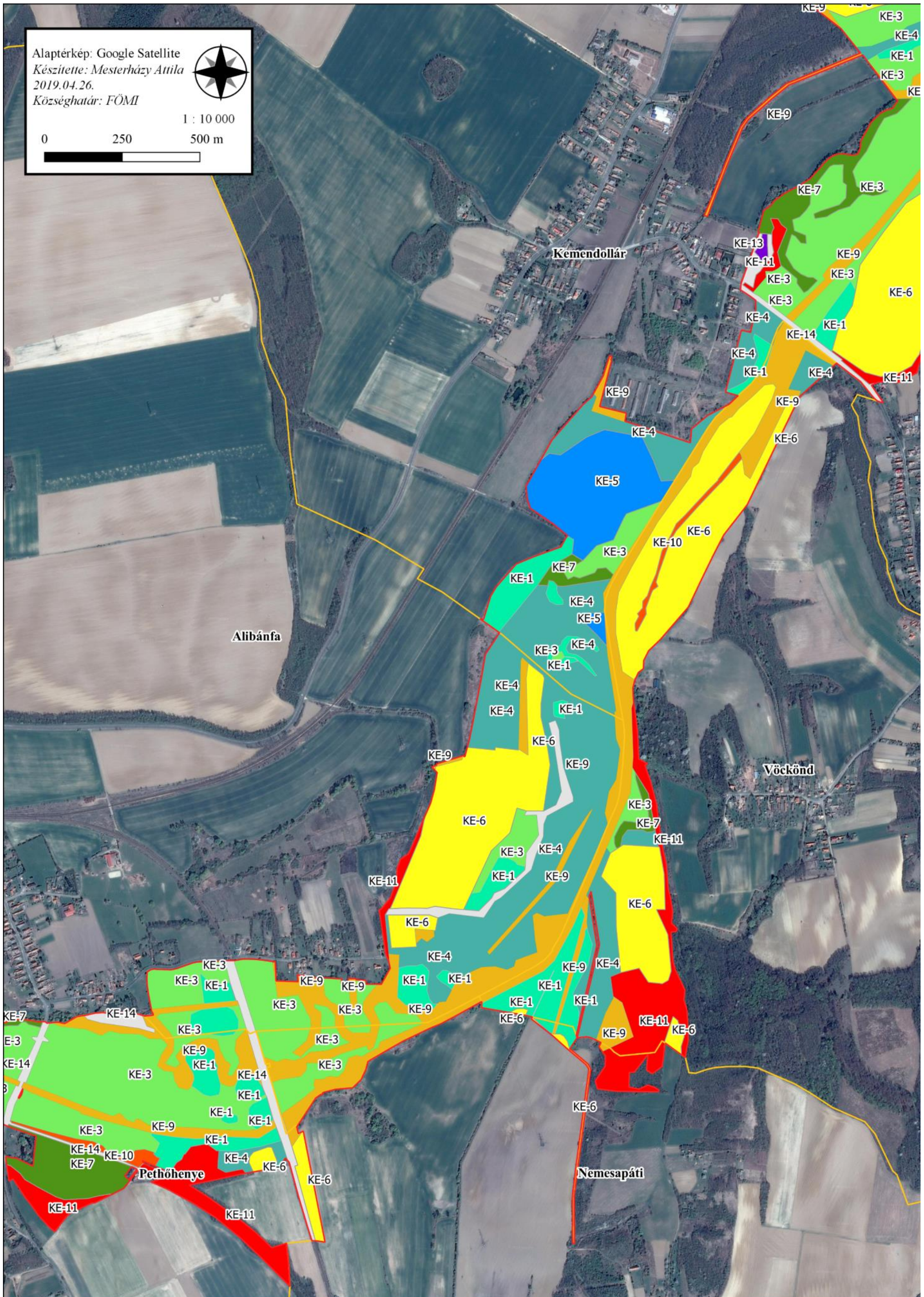
3.2.3.2.A tervezési terület kezelési egységei I. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt)

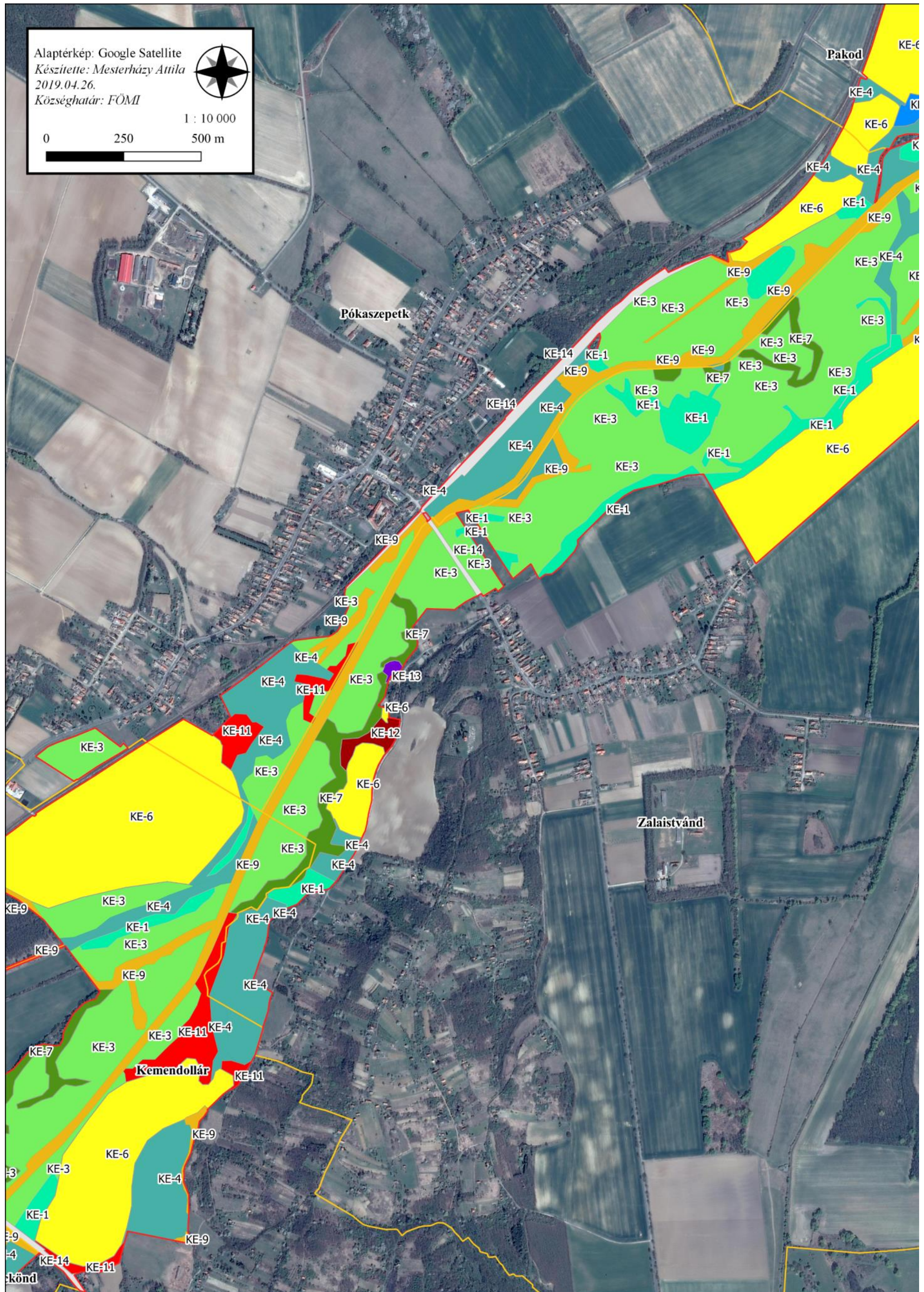
3.2.3.3.A tervezési terület kezelési egységei 2. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt)

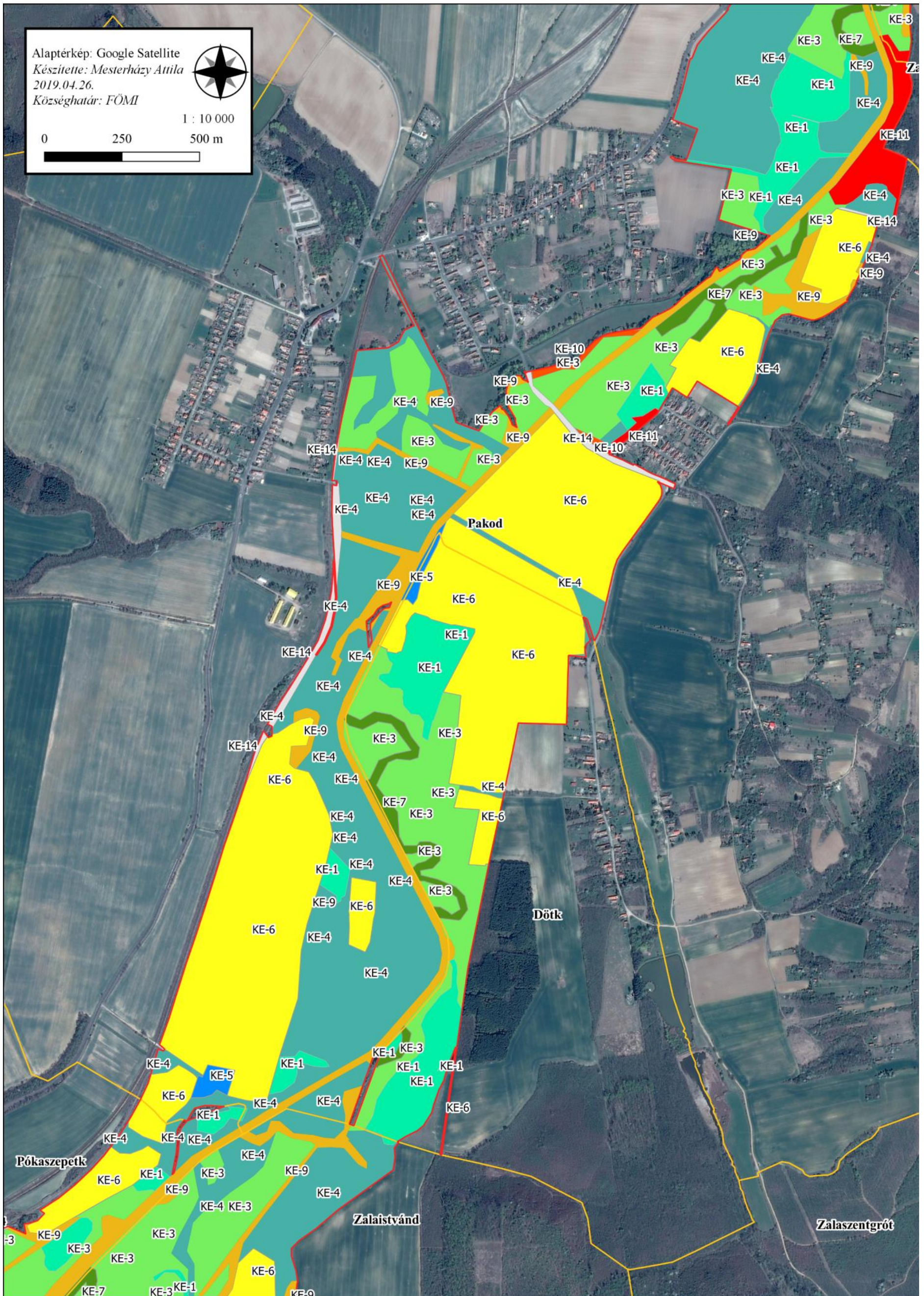
3.2.3.4.A tervezési terület kezelési egységei 3. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt)

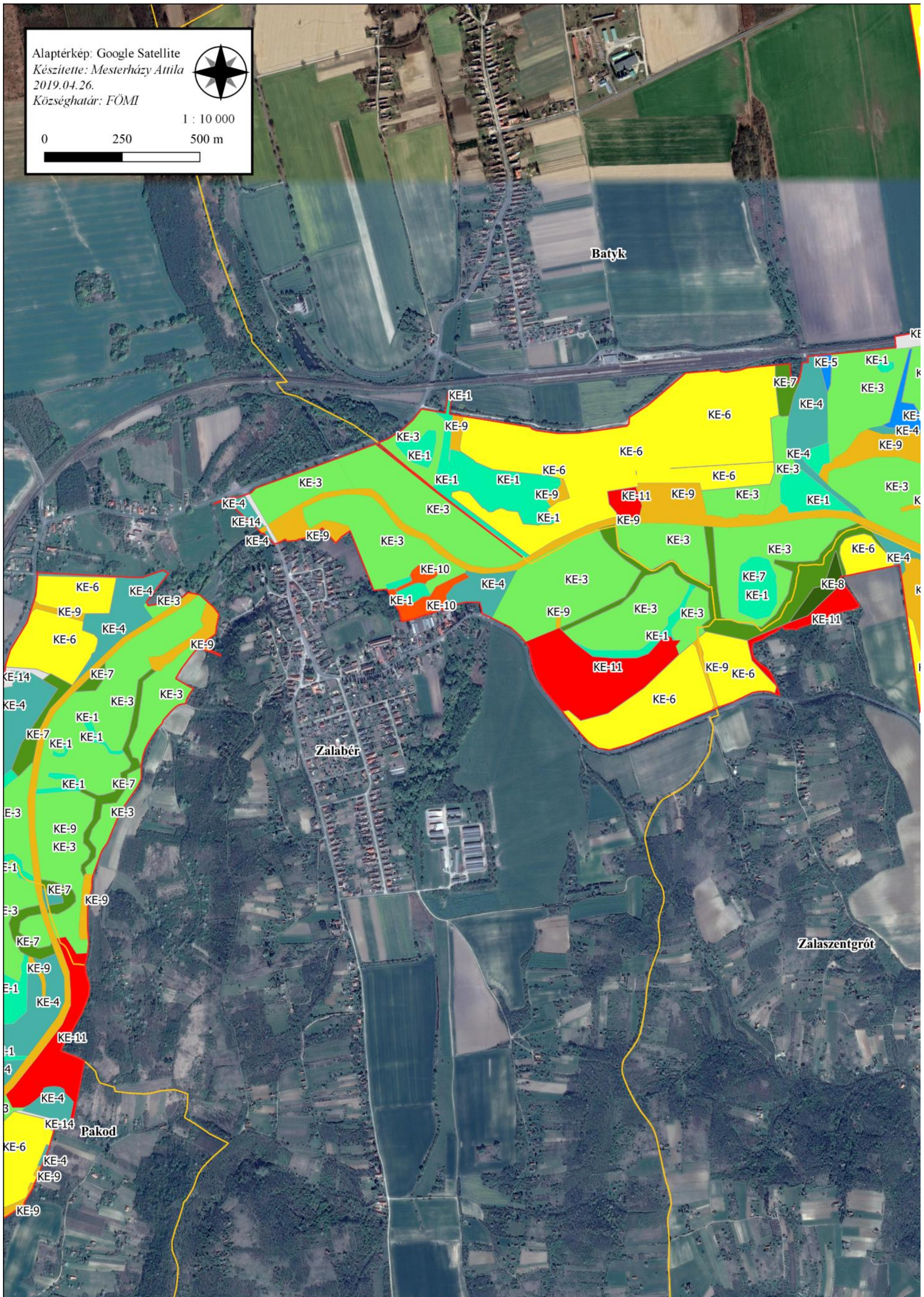
3.2.3.5. A tervezési terület kezelési egységei 4. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt)

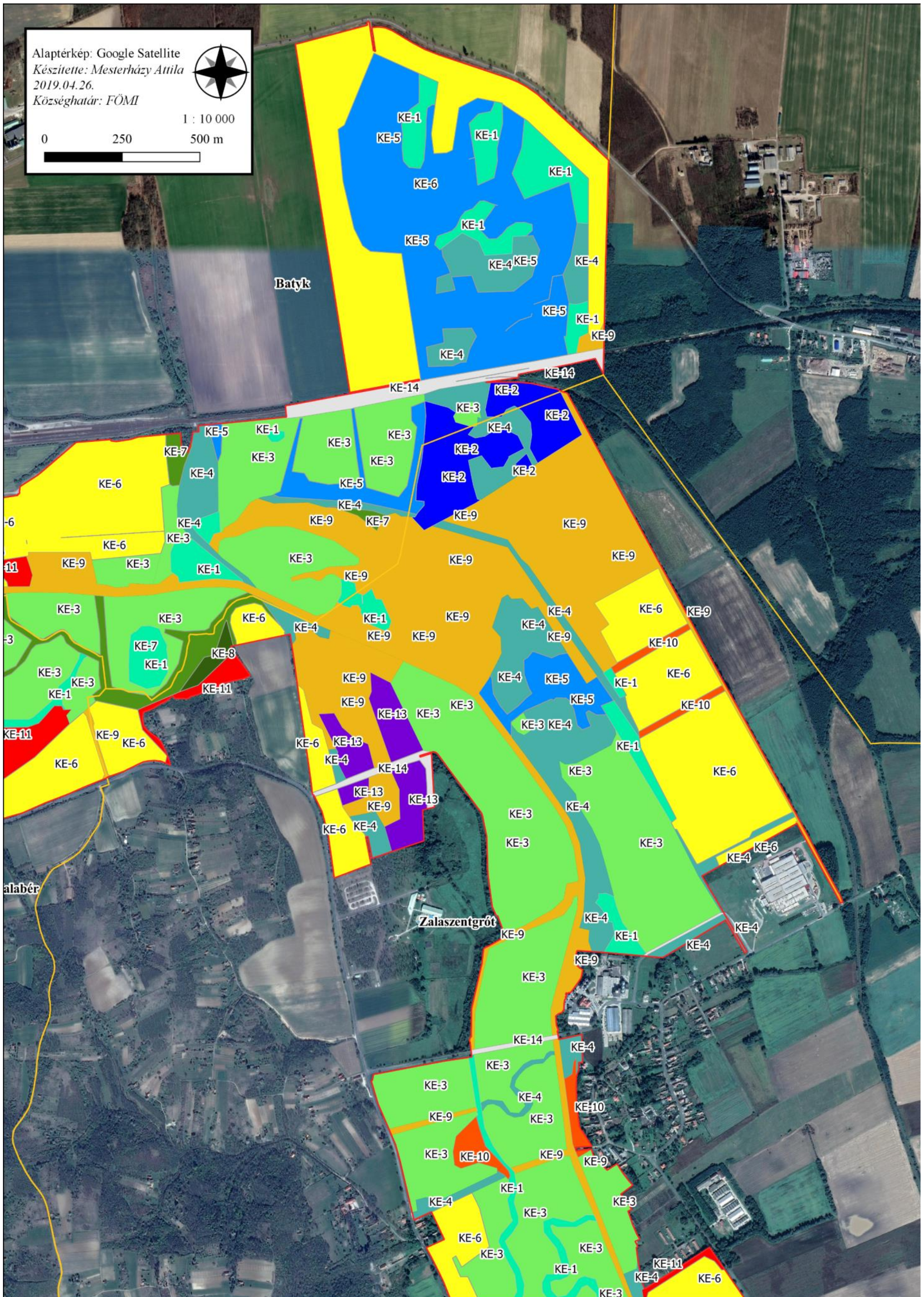
3.2.3.6.A tervezési terület kezelési egységei 5. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt)

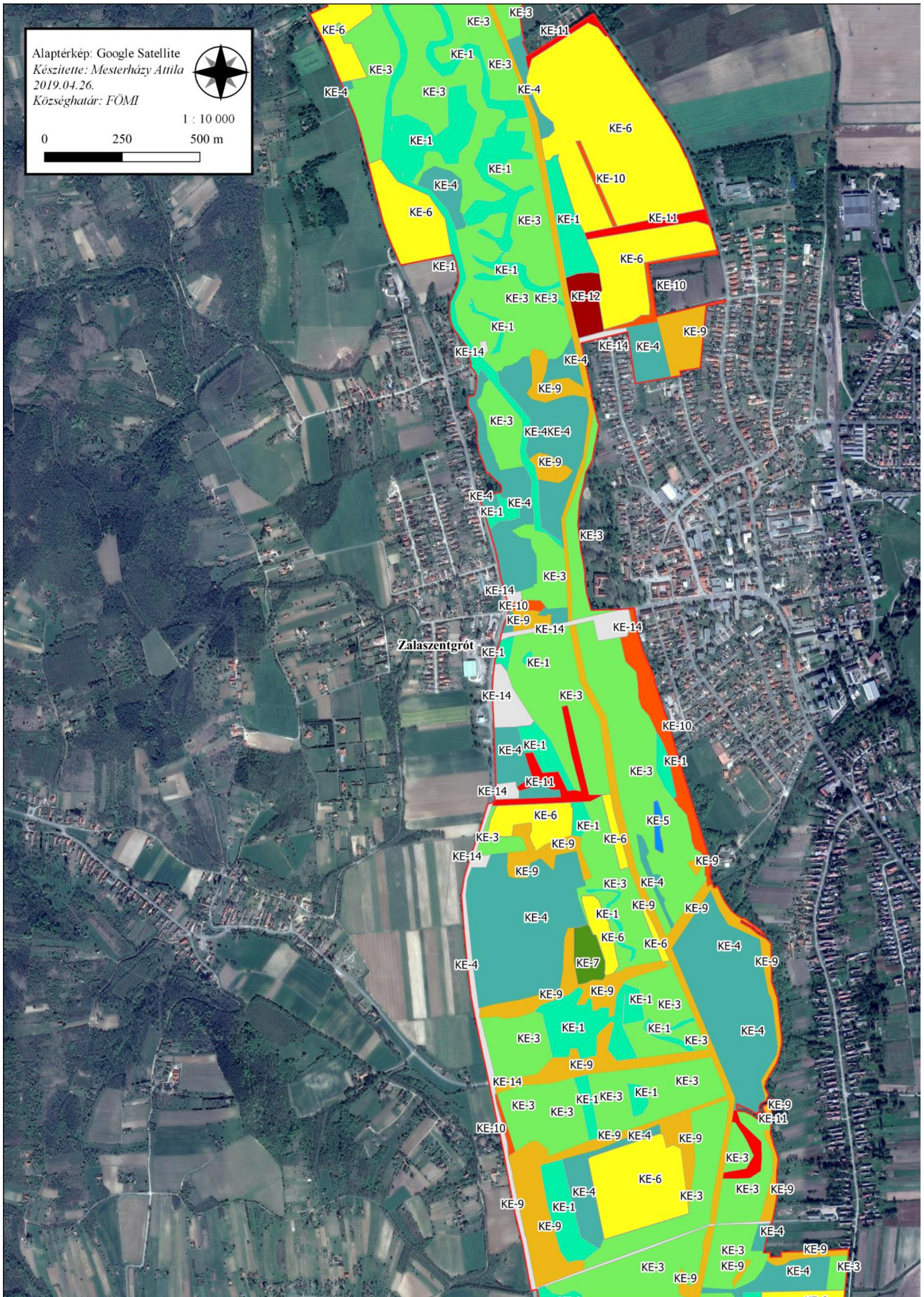
3.2.3.7.A tervezési terület kezelési egységei 6. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt)

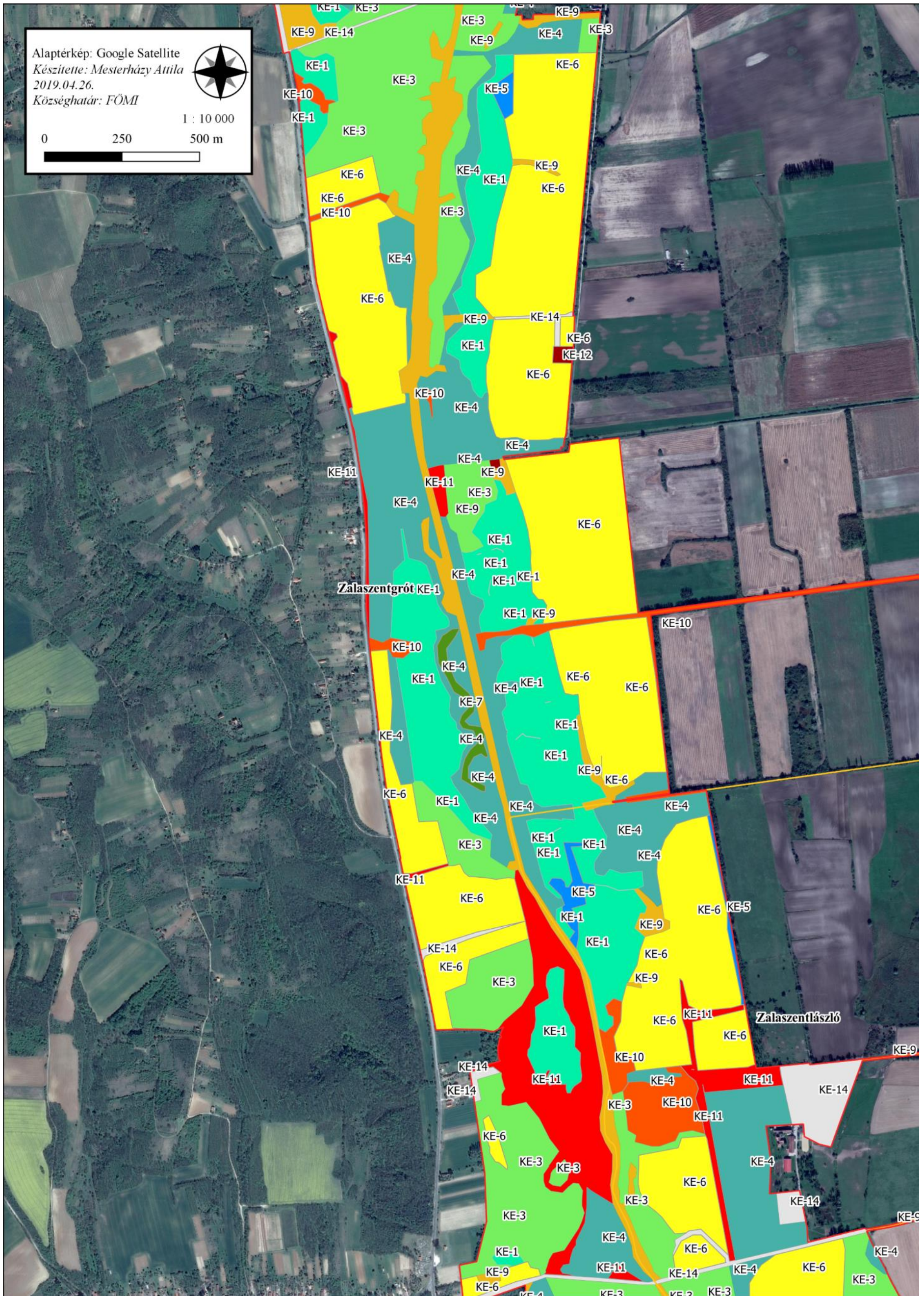
3.2.3.8.A tervezési terület kezelési egységei 7. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt)

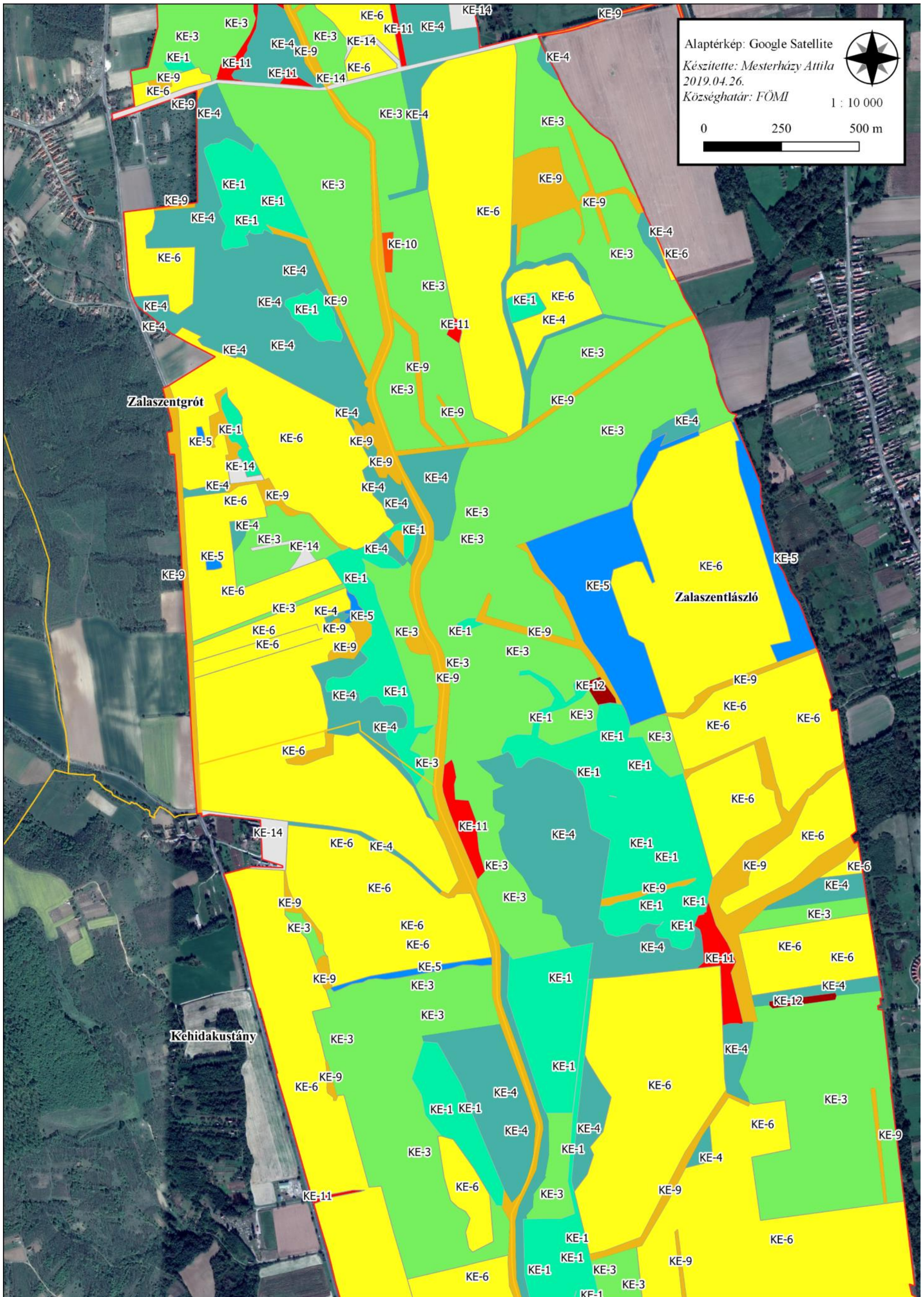
3.2.3.9.A tervezési terület kezelési egységei 8. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt)

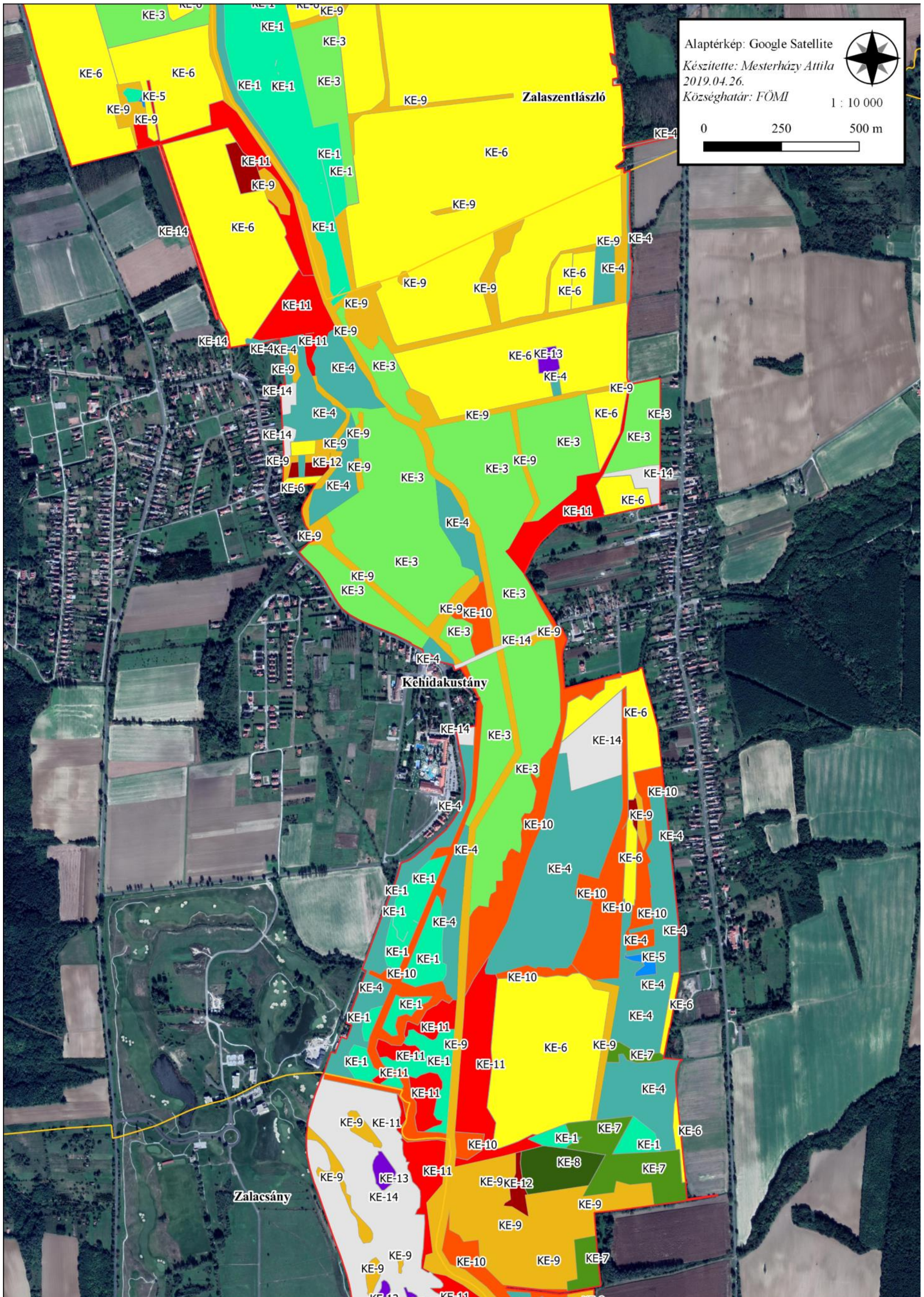
3.2.3.10. A tervezési terület kezelési egységei 9. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt)

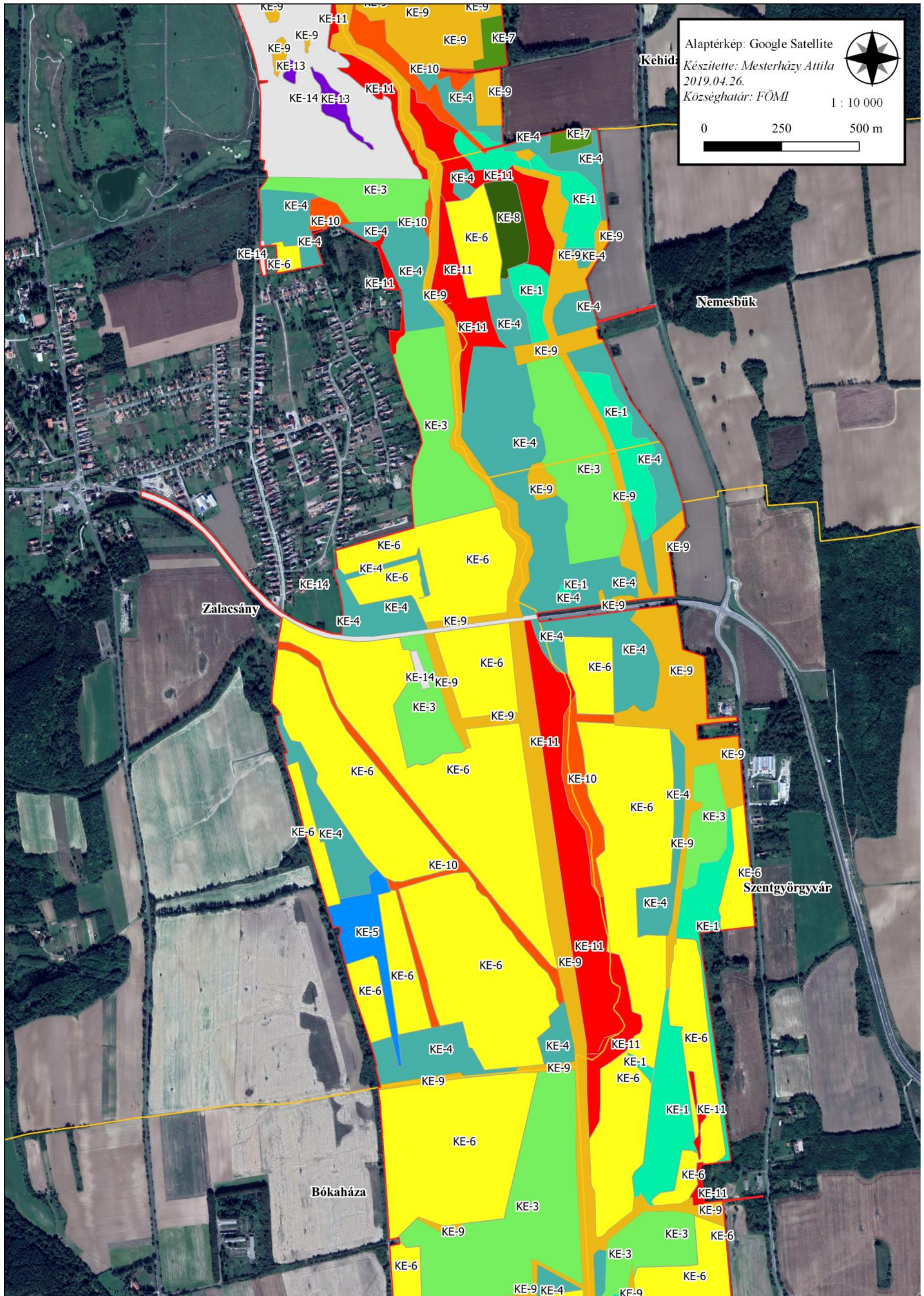
3.2.3.11. A tervezési terület kezelési egységei 10. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt)

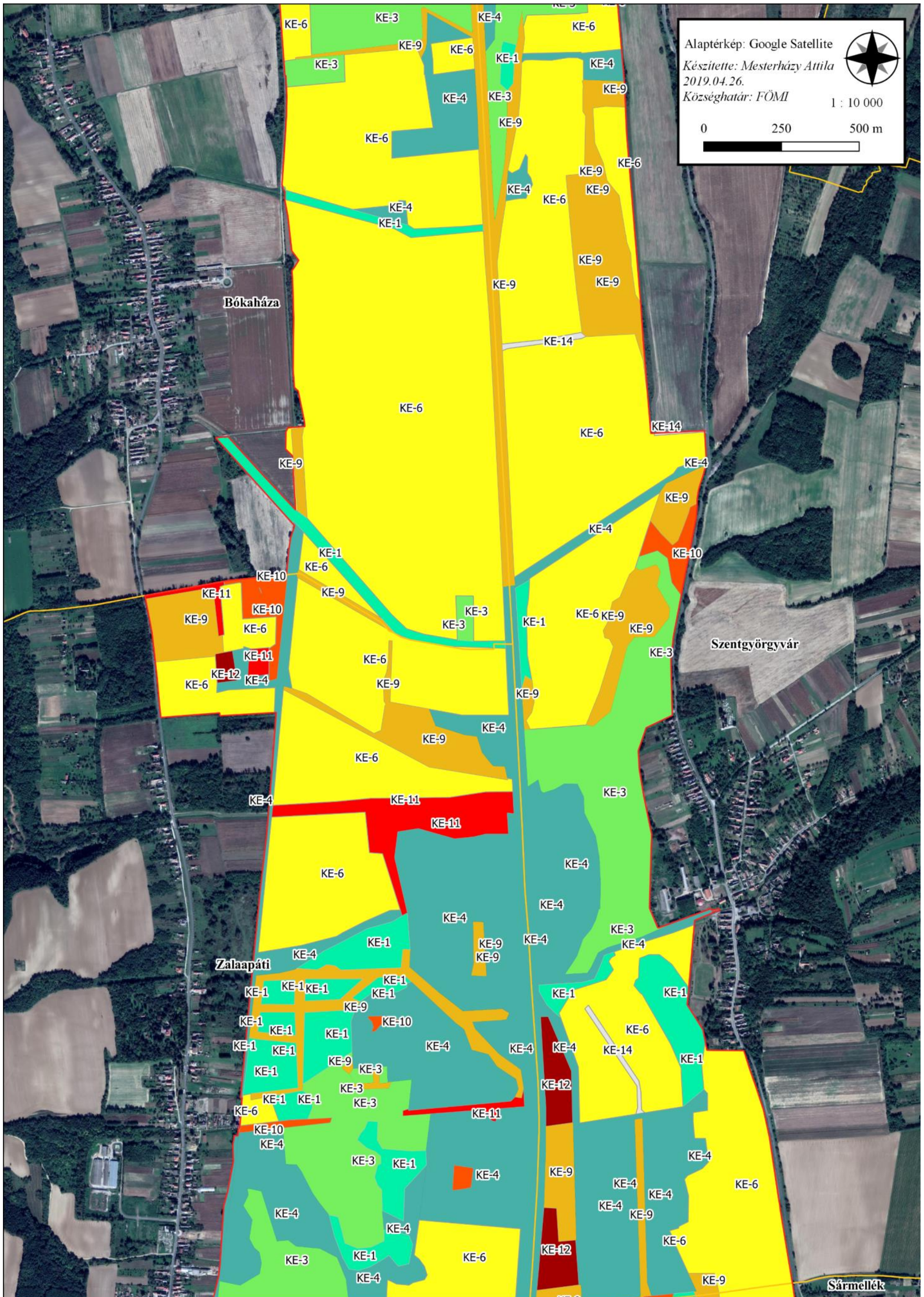
3.2.3.12.A tervezési terület kezelési egységei 11. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt)

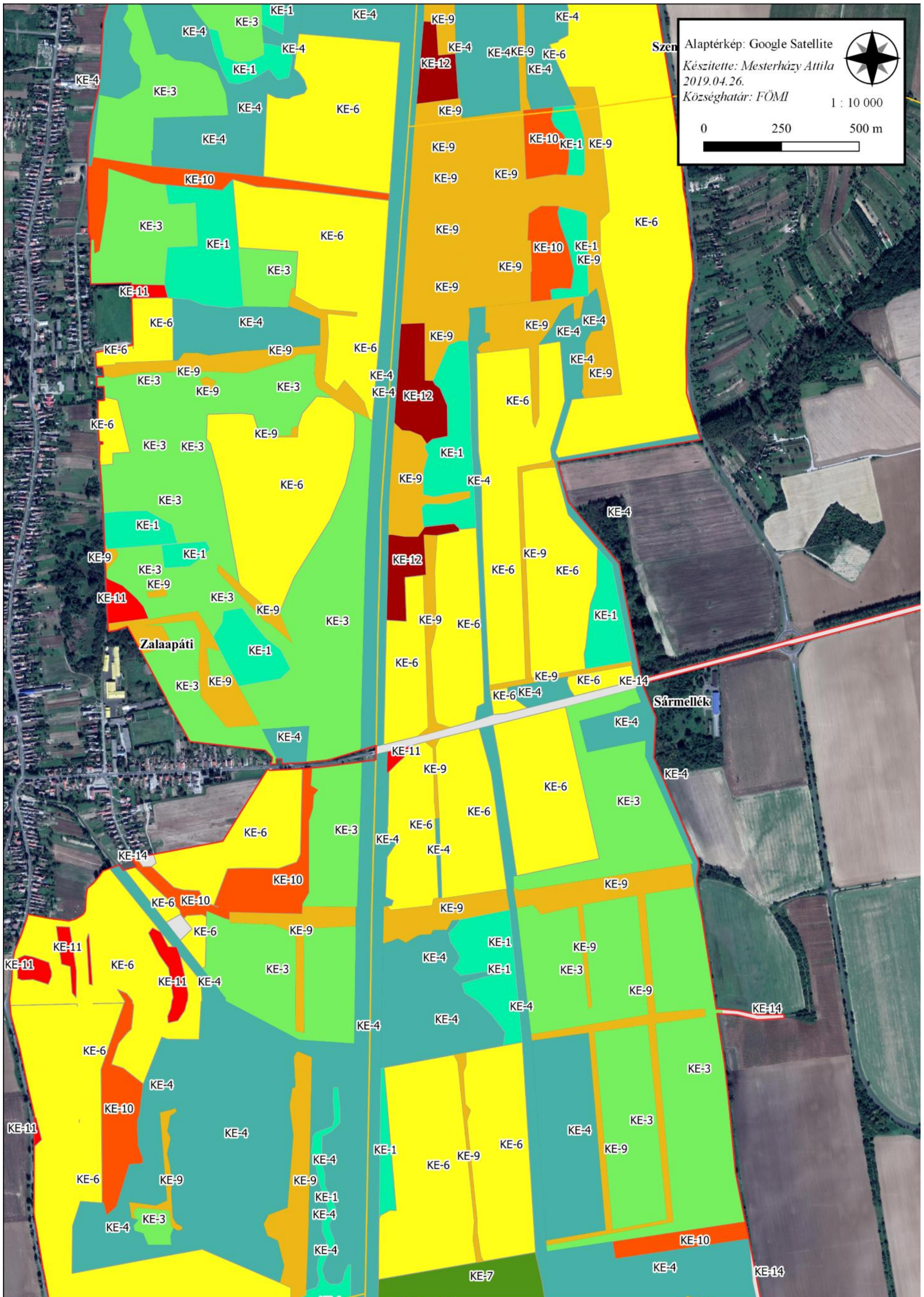
3.2.3.13.A tervezési terület kezelési egységei 12. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt)

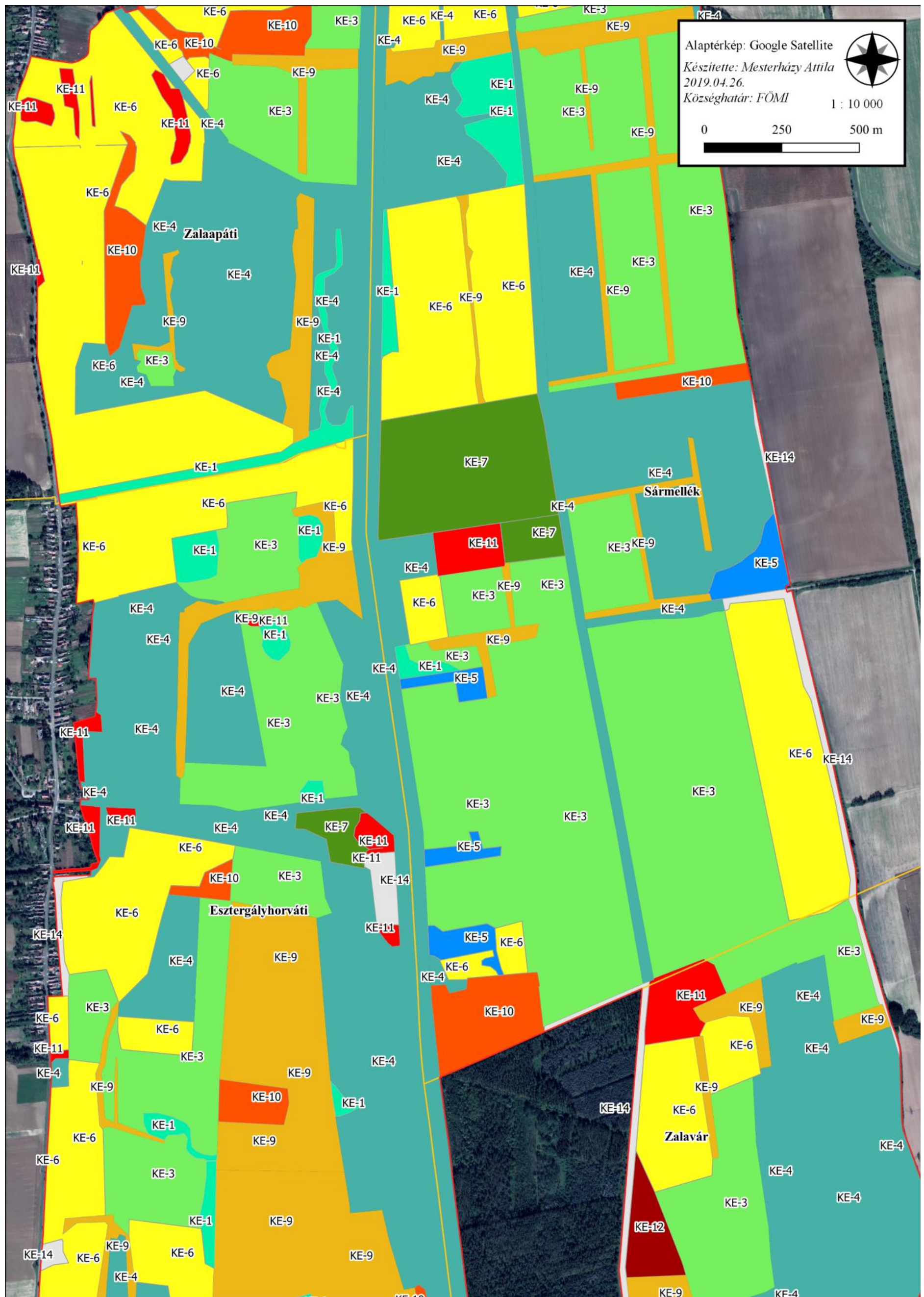
3.2.3.14.A tervezési terület kezelési egységei 13. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt)

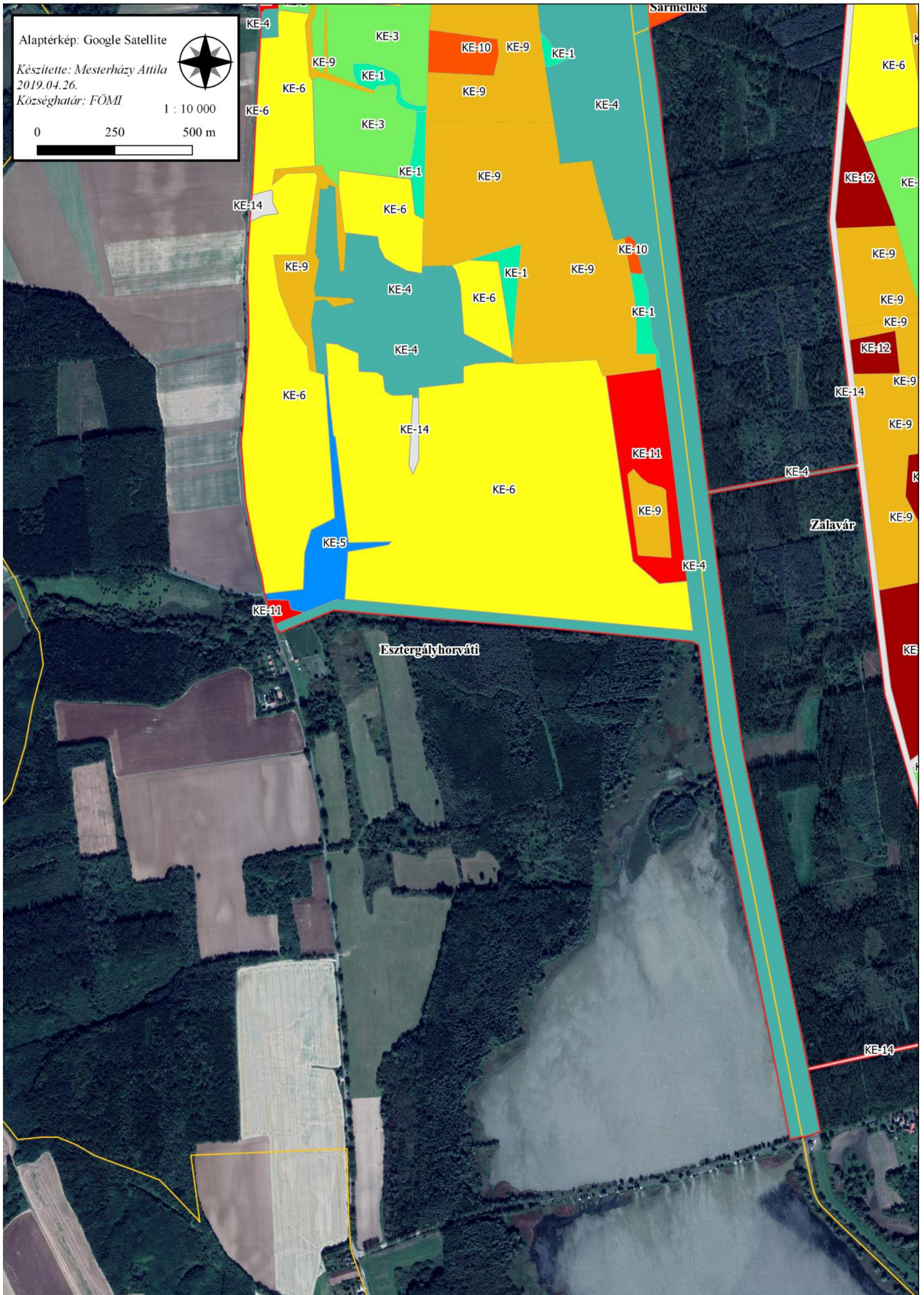
3.2.3.15.A tervezési terület kezelési egységei 14. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt)

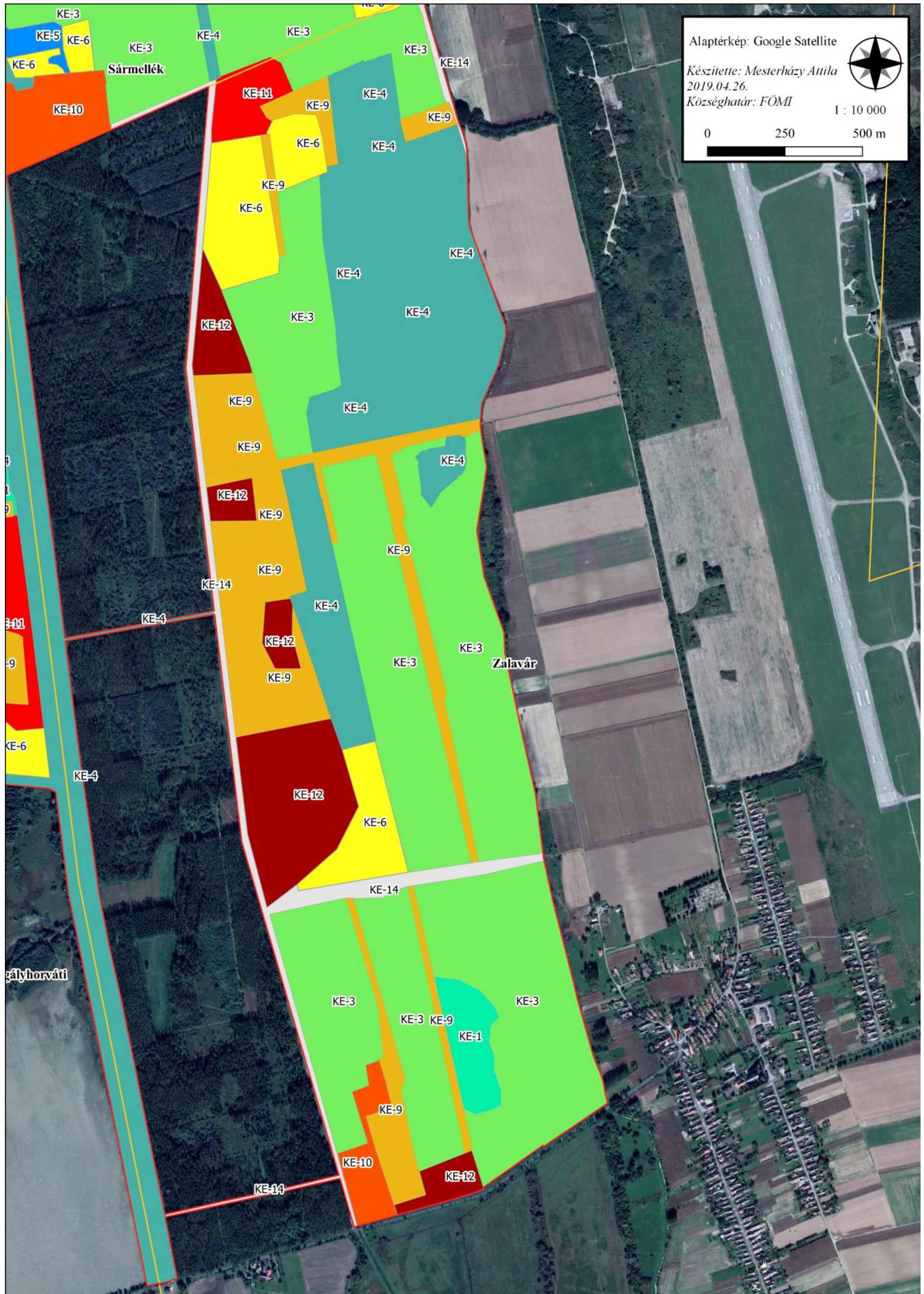
3.2.3.16.A tervezési terület kezelési egységei 15. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt)

3.2.3.17.A tervezési terület kezelési egységei 16. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt)

3.2.3.18.A tervezési terület kezelési egységei 17. (Jelmagyarázat a 3.2.3.19. számú melléklet alatt)

 HUBF20037 Alsó-Zala-völgy határa

 Községhatár

Kezelési egységek

 KE-1 Nádasok, sásos mocsarak

 KE-2 Kékperjés láprétek és magaskórósok

 KE-3 Üde gyepek

 KE-4 Jellegtelen gyepek

 KE-5 Erdősülő gyepek, cserjések

 KE-6 Szántók

 KE-7 Puhafaligetek

 KE-8 Keményfaligetek, gyertyános-tölgyesek

 KE-9 Fásodó területek és jellegtelen faállományok

 KE-10 Inváziós fajokkal erősen fertőzött faállományok

 KE-11 Inváziós fafajok állományai

 KE-12 Faültetvények

 KE-13 Bányatavak és egyéb állóvizek

 KE-14 Művi létesítmények és lakott területek

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze az Alsó-Zala-völgy (HUBF20037) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területbe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó, amelyet a gyepterületek vonatkozásában a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendeletben foglaltak egészítenek ki.

A fent hivatkozott Natura 2000 területen belül országos jelentőségű védett természeti területek a pontszerűen megjelenő ex lege (a törvény erejénél fogva, külön védetté nyilvánítási eljárás nélkül is) védett lápterületek, amelyekre a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (természetvédelmi törvény) vonatkozik. A tervezési terület kis részben átfed a Balaton-felvidéki Nemzeti Park országos jelentőségű védett természeti területtel, amelyre vonatkozóan a 275/2004.(X.8.) Kormányrendelet mellett szintén a természetvédelmi törvény rendelkezései az irányadók.

A terület teljes egésze az országos ökológiai hálózat része is egyben (ld. 1.6. fejezet) e tekintetben a 2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről határozza meg a területhasználat kereteit.

A tervezési terület túlnyomó része magánkézben van. A magántulajdonosok számára mind az erdők, mind pedig a gyepek és a szántók esetében rendelkezésre állnak elérhető támogatások az alábbiakban részletezett módon.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Bevezetés

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával működtet.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, melyeket a 2014-2020 közötti időszakra Magyarországon a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tartalmaz. A betartandó előírásokat a pályázati felhívások foglalják magukba. A 2007-2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatások egy részének felhasználása még nem zárult le, az ezekről szóló jogcímrendeletek továbbra is hatályban maradnak mindaddig, amíg történik belőlük kifizetés - ez elsősorban az erdős támogatások esetében fordulhat elő.

A 2014-2020 közötti időszak végeztével - hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez - átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. és 2022. évre átmeneti időszakot hirdettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a

terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat - amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak - meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti években a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek lesznek a jelenlegi feltételek mellett. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus előre láthatóan 2023-tól indul, és 2027-ig tart.

A 2014-2020 között elérhető agrártámogatásokról aktualizált összefoglalás található az állami természetvédelem honlapján:
http://termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf

Továbbá a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 jelenleg elérhető pályázati felhívásai megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A jelenlegi támogatási időszakban a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan intézkedés elérhető, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben.

Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők esetében érhetőek el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 intézkedés mellett jogosultak többek között az egységes területalapú támogatásra (SAPS) is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

Az önkéntesen vállalt előírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak. Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevételére jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus előírás csoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (vízkár, szélkár, tűzkár, biotikus károsítás) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, erdőkárok megelőzésére, illetve erdőszerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor kizárásra került.

Támogatás vehető még igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, és ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz

nyújtott támogatás, a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelő beruházások).

A tervezési területen elérhető támogatások rövid ismertetése:

Mezőgazdálkodás

A tervezési terület 51%-át teszik ki rét, illetve legelő művelési ágú ingatlanok, de a szántó művelési ágban nyilvántartott területek térfoglalása is eléri a 29 %-ot. A valóban gyepeként, illetve szántóként művelt területek aránya ennél alacsonyabb, hiszen helyüket a művelés felhagyását követően cserjések, nádasok erdőállományok vették át. E területeken az egységes területalapú támogatással párhuzamosan a Vidékfejlesztési Program részeként lehet pályázni az Agrár-környezetgazdálkodási (AKG) támogatásra és a Natura 2000 gyepterületek tekintetében biztosított kompenzációs kifizetésekre. Ezek közül a Natura 2000 támogatás a gyepek természetvédelmi szempontú használatának kötelezettségeiért igényelhető kompenzáció. Az AKG különböző programjai az extenzív gyepek, és szántógazdálkodást támogatják önkéntes alapon.

A tervezési területen releváns mezőgazdasági támogatások az alábbiak:

- 1) *VP-4-10.1.1-15 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés (AKG 2015) és VP-4-10.1.1-16 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés (AKG 2016)*

A két felhívás fő céljai a vidéki területek fenntartható fejlődésének támogatása, a környezet állapotának megőrzése és javítása, a mezőgazdasági eredetű környezeti terhelés csökkentése, környezetvédelmi szolgáltatások biztosítása, a természeti erőforrások fenntartható használatán alapuló mezőgazdasági gyakorlat erősítése. Fenti célokat a felhívások úgy próbálják elérni, hogy a gazdálkodók olyan **önkéntes vállalásokat** tehetnek, amelyeknek pozitív környezeti hozzáadott értékei vannak. Ezekért az önkéntes vállalásokért cserébe a gazdálkodók normatív, vissza nem térítendő, területalapú támogatásban részesülnek. A kötelezettségvállalási időszak 5-6 év, amely időszak alatt a gazdálkodók éves szinten az egységes kérelem keresztül igényelhetik a kifizetést.

- 2) *VP-4-11.1.-11.2.-15 és VP-4-11.1.-11.2.-18 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása*

A felhívások célja egyrészt a konvencionális területek **ökológiai művelés alá vonásának ösztönzése**, másrészt az ökológiai művelésbe vont területeken a **gazdálkodási mód fenntartása**. Az ökológiai gazdálkodási támogatás olyan **önkéntes alapon** működő kifizetési rendszer, amelyben a résztvevők az ökológiai gazdálkodási célok elérésének érdekében a gazdálkodásuk során többlet tevékenységek elvégzését vállalják. A támogatás feltétele az ökológiai gazdálkodás minősítési előírásainak megfelelő gazdálkodás folytatása a kötelezettségvállalás 5-6 éves időtartama alatt az átállás alatt levő és az átállt területeknél egyaránt.

- 3) *VP4-12.1.1-16 Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések*

A felhívás célja kompenzációs támogatás nyújtása azoknak a gazdálkodóknak, akik Natura 2000 mezőgazdasági területeken folytatnak gazdálkodást. Ezzel a támogatással biztosítható a jogszabályi előírásoknak megfelelő gazdálkodás által generált esetleges bevételkiesés vagy többletköltség ellentételezése. A támogatás kötelezettségvállalási időszaka **1 év**, ami minden évben január 1.-től december 31.-ig tart.

4) *VP4-4.4.1-16 Élőhelyfejlesztési célú nem termelő beruházások*

A felhívás célja az agrár-élőhelyek környezeti hozzáadott értékének növelése, az élőhelyek közötti mozaikosság, illetve ökológiai folyosók biztosítása különböző telepítéseken keresztül. A felhívásra kizárólag támogatásra jogosult szántó hasznosítású területtel lehet pályázni – a gyepfeltörés szigorúan tilos. Gazdálkodók a támogatás keretében egyszeri telepítési költség kifizetésben részesülnek, ettől függetlenül az adott célterületi telepítést a felhívásban meghatározott ideig fenn kell tartaniuk.

5) *VP4-4.4.2.2-16 Vízügyi célú nem termelő beruházások: vízügyi és vizes élőhely létrehozása, fejlesztés*

A felhívás célja a területi vízvisszatartás elősegítése, illetve a felszíni és a felszín alatti víztesteket érő terhelések, szennyezések csökkentése, megakadályozása. Mindemellett a felhívás hozzájárul a biodiverzitás megőrzéséhez, valamint a vizeink mennyiségi és minőségi védelmének biztosításához. Két célterületre igényelhető támogatás:

- 1) Partmenti vízügyi pufferzóna kialakítása, fejlesztése
- 2) Vizes élőhelyek kialakítása.

6) *VP4-10.2.1.1.-15 A védett őshonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták genetikai állományának in situ megőrzése*

A felhívás célja az alacsony létszámmal rendelkező védett őshonos és a veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták nőivarú – baromfifélék esetén vegyes ivarú – állományának a fajták **eredeti tartási-, takarmányozási körülményekhez hasonló**, in situ feltételek közötti, tenyésztésben történő életképes populációjának fenntartása a genetikai állomány megőrzéséről és az adott állatfajták fennmaradását biztosító tenyésztési programokról szóló jogszabályok keretein belül. A felhívás közvetetten kapcsolódik a Natura 2000 területek megőrzéséhez azáltal, hogy a védett őshonos állatfajtákat az eredeti tartási körülményeiknek megfelelően szükséges a támogatás keretében is tartani – így a támogatásban résztvevő állatok legeltetési területkezelésre is alkalmazhatók.

Erdőgazdálkodás

A területen található erdőkben többféle forrásból érhetőek el támogatások, melyekről az alábbiakban egy rövid áttekintést adunk. Csak azokat a támogatásokat, illetve célterületeket emeltük ki, amelyek a tervezési terület természeti értékeinek megőrzése szempontjából előremutatóak lehetnek. A támogatásra jogosultak körét az 3. táblázatban foglaltuk össze.

A tervezési területen releváns erdészeti támogatások az alábbiak:

1) *VP4-12.2.1-16 Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések*

A felhívás célja kompenzációs támogatás nyújtása azoknak a magán erdőgazdálkodóknak, akik Natura 2000 erdőterületeken folytatnak gazdálkodást. Ezzel a támogatással biztosítható a

jogszabályi előírásoknak megfelelő gazdálkodás által generált esetleges bevételekiesés vagy többletköltség ellentételezése. A támogatás kötelezettségvállalási időszaka **1 év**, ami minden évben január 1.-től december 31.-ig tart. A gazdálkodók a támogatási kérelmet – ami egyben kifizetési igénylésnek is minősül – minden évben az adott évi egységes kérelemben nyújthatják be. A felhívás további kötelezően megvalósítandó eleme az egyszerű **képzésen** való részvétel.

2) VP5-8.2.1-16 Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása

A felhívás célja a fásítások, mezővédő erdősávok rendszerének kialakítása, fás legelők és kaszálók területének növelése a jelenlegi erdőzónában és az alföldi erdőssztyepp területeken, hozzájárulva a mezőgazdasági és az állattenyésztési termelékenység növeléséhez. Az agrár-erdészeti rendszerek jelentős szerepet töltenek be a mikroklíma megőrzésében, a deflációs hatások csökkentésében, ezáltal a talajvédelemben. Mindezek mellett fontos élőhelyek, amelyek hozzájárulnak a biológiai növényvédelemhez. A mezővédő fásítások pedig ökológiai folyosóként a felaprózódott élőhelyek összeköttetéseit biztosítják.

3) VP4-15.1.1-17 Erdő-környezetvédelmi kifizetések

A felhívás célja, hogy támogatást nyújtson azon erdőgazdálkodóknak, akik **önkéntes alapon**, a vonatkozó jogszabályi előírásokban és az erdőtervben foglalt jogosultságaikat kihasználva, a kötelezettségeken túlmutató erdő-környezetvédelmi vállalásokat tesznek. Mindezzel a tudatos erdő-környezetvédelmi gazdálkodási módok elterjesztését, a fafajok adaptációs készségének növelését, az egyes területeken az erdőtípus, fafaj-összetétel, illetve gazdálkodási mód megváltoztatását kívánjuk előmozdítani. A felhívás keretében 3 különböző célterületre igényelhető támogatás:

- a) Örökerdő erdőgazdálkodás
- b) Erdőállományok kézimunka igényes ápolása
- c) Természetkímélő anyagmozgatás

4) VP5- 8.5.1.-16 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások

Az erdő egyes szerkezeti elemeinek átalakítása, több szintes állományszerkezet kialakítása valamint az adott termőhelynek megfelelő természetes erdőtársulásokká történő átalakítás az alátelepítéssel történő erdőszerkezet átalakítás segítségével valósítható meg. A felhívás keretében az intenzíven terjedő idegenhonos fa-és cserjefajok eltávolítása is támogatott, így az őshonos fafajú erdőállományok egészségi állapota, létfeltételei javulnak, továbbá a biológiai sokféleségük is fennmaradhat. Az erdei élőhelyek változatosságának növelése szempontjából fontos élőhelyfejlesztési lehetőség az erdei tisztások kialakítása vagy helyreállítása.

5) VP4-8.5.2.-17 Az erdei ökoszisztémák térítésmentesen nyújtott közjóléti funkcióinak fejlesztése

A felhívás célja, hogy a magyar erdők közjavainak ingyenes elérhetőségének lehetősége jelentősen bővüljön. A felhívás keretében az alábbi tevékenységek támogathatóak:

A) **erdei pihenőhely kialakítása vagy továbbfejlesztése:** jellemzően gyalogos kirándulás vagy gyalogtúra során rövid pihenésre szolgáló, közúton jellemzően nem megközelíthető, kisebb közjóléti berendezés-együttes,

B) **erdei kirándulóhely és településkörnyéki kirándulóhely kialakítása vagy továbbfejlesztése:** intenzíven látogatott, huzamosabb ott tartózkodást biztosító vagy kirándulási célt szolgáló, többfunkciós közjóléti berendezés-együttes, amely a kirándulók számára pihenési, rekreációs lehetőséget is biztosít.

3. táblázat: Az erdészeti támogatásra jogosultak mátrixa

A táblázatban X-szel jelöltük azokat, akik az adott felhívás esetében **jogosultak** a támogatást igénybe venni.

	50% vagy afölötti <u>állami</u> tulajdonú erdőgazdálkodó, központi költségvetési szerv	Magánjogi erdőgazdálkodó	Jogszerű földhasználó	Megjegyzés
VP4-12.2.1-16 Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések		X		
VP5-8.2.1-16 Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása			X	Magánjogi földhasználók, települési önkormányzatok és társulásaik vehetik igénybe.
VP4-15.1.1-17 Erdő-környezetvédelmi kifizetések		X		Támogatásra jogosult még: települési önkormányzatok, amennyiben állami tulajdonban lévő erdő erdőgazdálkodója.
VP5- 8.5.1.-16 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások	X	X		Jogosultsági feltételeknek meg kell felelni. Többségi állami tulajdon esetén a kormány előzetes hozzájárulása kell.
VP4-8.5.2.-17 Az erdei ökoszisztémák térítésmentesen nyújtott közjóléti funkcióinak fejlesztése	X	X		

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Mezőgazdálkodás

A mezőgazdasági területek jelenlegi támogatásával az alapvető probléma, hogy a programok nem eléggé specifikusak és nem veszik figyelembe a területen előforduló jelölő értékeket és azok élőhelyigényeit. Emellett probléma az is, hogy a gyepeken lévő cserjés élőhelyszegélyek kiesnek a támogatható területből.

A jelenleg elérhető horizontális AKG programokat a Natura 2000 területre specifikus programmal javasolt kiváltani. Ennek a programnak az alapját a jelen tervben rögzített kezelési előírás-javaslatok képeznék, amelyek kifejezetten a terület jelölő értékeinek és egyéb védett természeti értékeinek megőrzését célozzák. Ennek keretében kellene felülvizsgálni a cserjés szegélyélőhelyek támogatható területbe vonásának lehetőségét, hogy azok fenntartása ne okozzon jövedelemkiesést a gazdálkodónak. A támogatásra jogosult területek alapegységét a kezelési egységek jelentenék, így egy, az adott élőhelyre specifikus kezelési előírás sorból lehetne válogatni a vállalni kívánt korlátozásokat. A jogszabályban rögzített előírásokért nem járna kifizetés ebben a programban, hiszen ezeket hivatott fedezni a kompenzációs támogatás. A lehívható támogatás mértéke a jövedelemkieséssel, illetve beruházási költséggel arányosan, de az előírás természetvédelmi hozadékát is figyelembe véve kerülne megállapításra. A jelenlegi AKG programokkal ellentétben nem célprogramok nagy előíráscsomagjai közül lehetne választani fix támogatási összeggel, hanem egyes előírások közül választhatna minden gazdálkodó annyit, amennyit vállalni hajlandó. Ebben a rendszerben az előírásonként igényelhető támogatás összege lenne az, ami arra ösztönzi a gazdálkodókat, hogy minél többet vállaljanak az előírások közül.

Erdőgazdálkodás

Az erdőterületek jelenlegi támogatásával két lényeges probléma merül fel: az állami tulajdonú erdők vagyongazdálkodóinak Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetésekből és az Erdő-környezetvédelmi kifizetésekből való kizárása, valamint az elérhető programok túlságosan általános jellege.

A jövőben javasolt az állami tulajdonú gazdálkodókra is kiterjeszteni a kompenzációs kifizetés igénybevételeinek lehetőségét. Ezzel az állami gazdálkodók is ösztönözhetőek lennének a földhasználati szabályok pontosabb betartására. Emellett fontos lenne a kompenzáció mértékét az erdőtervben előírt természetvédelmi célú korlátozások függvényében megállapítani.

A jelenleg működő erdő-környezetvédelmi program célprogramjait a Natura 2000 területre specifikus programmal javasolt kiváltani. Ennek a programnak az alapját a jelen tervben rögzített kezelési előírások képeznék, amelyek kifejezetten a terület jelölő értékeinek és egyéb védett természeti értékeinek megőrzését célozzák. A támogatásra jogosult területek alapegységét a kezelési egységek jelentenék, így egy, az adott élőhelyre specifikus kezelési előírás sorból lehetne válogatni a vállalni kívánt korlátozásokat. Az erdőtervben rögzített előírásokért nem járna kifizetés ebben a programban, hiszen ezeket hivatott fedezni a kompenzációs támogatás. A lehívható támogatás mértéke a jövedelemkieséssel, illetve

beruházási költséggel arányosan, de az előírás természetvédelmi hozadékát is figyelembe véve kerülne megállapításra. A jelenlegi EKV programokkal ellentétben nem célprogramok nagy előíráscsomagjai közül lehetne választani fix támogatási összeggel, hanem egyes előírások közül választhatna minden gazdálkodó annyit, amennyit vállalni hajlandó. Ebben a rendszerben az előírásoként igényelhető támogatás összege lenne az, ami arra ösztönzi a gazdálkodókat, hogy minél többet vállaljanak az előírások közül. A rendszer elindításához szükséges a kezelési egységek és az erdőrészek átfedésének egyeztetése. Amennyire lehetséges, kívánatos az erdőrészek határait a kezelési egységek határaihoz igazítani. Ahol ez nem lehetséges, a kezelési egységeket állományrészekként kell elkülöníteni a részleten belül.

3.3.2. Pályázati források

Jelenleg nincsenek a tervezési terület vonatkozásában futó pályázatok. A jövőben elsősorban az állami tulajdonú erdők átalakítása, állapotuk javítása lehet reális pályázati cél KEHOP forrásból a 91E0* Puhafás ligeterdők, éger- és kőrsligetek, illetve láperdők, a 91F0 Keményfás ligeterdők és 91G0* Pannon gyertyános-tölgyesek megőrzése, kiterjedésének növelése céljából.

3.3.3. Egyéb

A kezelési javaslatok megvalósításának egyéb eszközei nem szükségesek.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

Az Alsó-Zala-völgy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási tervének készítése során szükség szerint az önkormányzatokkal, a Zala megyei Kormányhivatal szakembereivel, valamint az egyéb érintettekkel (pl. vadásztársaságok) felvettük a kapcsolatot. Ezek célja többnyire adatkérés, adategyeztetés, tájékoztatás volt.

Előkészítés

A véleményezés előkészítésének fázisában összegyűjtöttük az érintett települések önkormányzatainak (polgármesterek, jegyzők, önkormányzati hivatalok), az érintett hatóságok és állami kezelő szervezetek, szakmai érdekképviseletek, civil szervezetek, tudományos és szakmai intézmények és szakemberek elérhetőségeit (e-mail). A lista összeállításában a kormányhivatal munkatársaitól kaptunk segítséget, amit köszönettel vettünk.

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A terv véleményezésre kész formában a Balatonfelvidéki Nemzeti Park Igazgatóság honlapján volt elérhető 2019. május 9-től 2019. május 27-ig. 2019.05.27-én a fenntartási tervről a kommunikáció címzettjeinek meghívásával egyeztető fórumot tartottunk Zalaszentgróton,

illetve május 29-én Zalacsányban. Az érintettek elektronikus úton értesítést kaptak, amelyben véleményezésre lettek felkérve, egyúttal a terv elérhetőségéről (letöltés elérhetősége a világhálón) is útmutatót kaptak.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

A 275/2004.(X.8.) Korm.rendelet 4. § (4) alapján egyeztetni kell a nemzeti park igazgatósággal, az alapszabály (alapító okirat) szerint környezet- és természetvédelmi célra alakult társadalmi szervezetekkel, a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervekkel és települési önkormányzatokkal, a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosaival és vagyongazdálkodóival, valamint ezek gazdasági érdek-képviselői szerveivel.

Fentiek alapján a véleményezésre felkért szervezetek az alábbiak voltak:

igazgatóság	Balatonfelvidéki Nemzeti Park Igazgatóság Csopak Kossuth u. 16.
társadalmi szervezetek	Gyöngybagolyvédelmi Alapítvány 8744 Orosztony, Temesvári u. 8.
	Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Zala megyei helyi csoport
	Zöld Zala Természetvédelmi Alapítvány 8900. Zalaegerszeg, Závodszky u. 1/d
	Göcsej Természetvédelmi Alapítvány 8984 Gomboszeg, Petőfi u. 1.
államigazgatási szervek	Zalaegerszegi Járási Hivatal Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Erdészeti Osztály 8900 Zalaegerszeg, Zrínyi Miklós utca 36.
	Zalaegerszegi Járási Hivatal Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Növény - és Talajvédelmi Osztály 8900 Zalaegerszeg, Kinizsi u. 81.
	Zala Megyei Kormányhivatal Építésügyi, Hatósági, Oktatási és Törvényességi Felügyeleti Főosztály 8900 Zalaegerszeg, Kosztolányi u. 10.
	Zalaegerszegi Járási Hivatal Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Földművelésügyi Osztály 8900 Zalaegerszeg, Zrínyi Miklós utca 36.
	Zalaegerszegi Járási Hivatal Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztály 8900 Zalaegerszeg, Mártírok u. 35- 39. II. emelet
település önkormányzatok	Zalaszentiváni Közös Önkormányzati Hivatal 8921 Zalaszentiván, Hunyadi u. 2/A.

	Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala 8900 Zalaegerszeg, Kossuth u. 17-19.
	Zalacsányi Közös Önkormányzati Hivatal 8782 Zalacsány, Zrínyi u. 6.
	Nagypáli Közös Önkormányzati Hivatal 8912 Nagypáli, Arany J. u. 26.
	Türjei Közös Önkormányzati Hivatal 8796 Türje, Szabadság tér 9.
	Sármelléki Közös Önkormányzati Hivatal 8391 Sármellék, Dózsa Gy. u. 324.
	Pókaszeptki Közös Önkormányzati Hivatal 8932 Pókaszeptk Arany János utca 6.
	Zalaapáti Közös Önkormányzati Hivatal 8741 Zalaapáti, Szent István tér 9.
	Alsópáhoki Közös Önkormányzati Hivatal 8394 Alsópáhok, Fő u. 65.
	Kehidakustányi Közös Önkormányzati Hivatal 8784 Kehidakustány, Dózsa Gy. u. 7.
	Zalaszentgróti Közös Önkormányzati Hivatal 8790 Zalaszentgrót, Dózsa Gy.u. 1.
tulajdonosok, kezelők	Zalaerdő Erdészeti Zrt. 8800 Nagykanizsa, Múzeum tér 6.
	Magyar Erdőtulajdonosok és Erdőgazdálkodók Országos Szövetsége Budapest, Budakeszi út.91.
	Országos Magyar Vadászkamara Vas Megyei Területi Szervezete Szombathely, Puskás Tivadar u. 7.
	Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság, 9700 Szombathely, Vörösmarty u. 2.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervezetekkel

Az egyeztetési folyamat során megkeresett szervezetek listáját és a vélemények felhasználásának dokumentációját a 4. táblázat mutatja be részletesen. Az alábbiakban röviden összefoglaljuk az észrevételek tartalmát, és a terv vélemények alapján történt változásait. Érdemi, módosításra irányuló észrevételeket a Zalaerdő Erdészeti Zrt., a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság és a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság fogalmaztak meg.

A Zalaerdő Erdészeti Zrt. kifogásolta a kezelési javaslatok sablonos megfogalmazását, továbbá túlzónak tartotta egyes korlátozások (vegyszerhasználat, időbeni korlát) bevezetését. Álláspontjuk szerint a tervekben megfogalmazott javaslatok sok esetben ellentétesek, szigorúbbak az erdőtörvény időközben megváltozott előírásaival, a javaslatok sok esetben erdészeti szakmai szempontból megalapozatlanok, nem indokoltak, de nem is kivitelezhetők. A gazdálkodó szerint a terv nem veszi figyelembe a gazdasági érdekeket és a klímaváltozás

jövőbeni hatásait. A gazdálkodó egyes javaslatai a szövegben átvezetésre kerültek, de az észrevételek alapján a szöveg a legtöbb esetben nem módosult.

A Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság véleményében leírta, hogy az érintett vízfolyások fenntartását, karbantartási munkák elvégzését a jövőben is szeretné a Natura 2000 területen belül is elvégezni. A fenntartási tervet a javaslatok alapján kiegészítettük.

4. táblázat: A beérkezett vélemények összesítése

No.	Véleményező	Válasz ügyszám	Időpont	Megküldött nyilatkozat, vélemény	Felhasználás, intézkedés módja
1.	Zalaerdő Erdészeti Zártkörűen Működő Részvénytársaság 8800 Nagykanizsa, Múzeum tér 6.	Ügyszám nélküli, nem iktatott, osztályvezetői vélemény	2019.05.27.	„Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 8. § * (1) * szerint „ A Natura 2000 terület fenntartási céljainak elérését nem veszélyeztető vagy nem sértő és a Natura 2000 terület jelölésekor jogszerűen, végleges engedélynek megfelelően folytatott tevékenység korlátozás nélkül folytatható.” A fenntartási terv „javaslatai”, amit eddigi tapasztalataink szerint nyugodtan utasításnak tekinthetünk, ezt a pontot nem veszik figyelembe.” „A szántók, rétek esetében a jelenlegi állapot fenntartását szorgalmazzák, negatív dologként említve a beerdősülést, jelentős munkával pótolhatná az eddigi legeltetést, állattartást.”	A terv tisztán kinyilvánítja, hogy a jelenlegi erdőgazdálkodási gyakorlat súlyosan veszélyezteti a tervezési terület közösségi jelentőségű és védett természeti értékeit. Ebből adódóan az erdőgazdálkodás módjára nem alkalmazható a hivatkozott jogszabályhely. A vélemény alapján a terv nem módosult. A Zala folyó mentén húzódó tervezési terület természetmegőrzési szempontból kiemelkedő és egyben legveszélyeztetettebb élőhelytípusai az egykor jóval nagyobb kiterjedésben jelen levő gyepes élőhelyek, a tervezési területen való állományaik megőrzése kiemelkedő fontosságú közösségi érdek. A terv a Szántók (KE-6) kezelési egység leírásában írja, hogy „szántók vonatkozásában élőhelyfejlesztési célként fogalmazható meg a gyepesítés, táj és termőhelyhonos fajokkal való erdősítés, illetőleg a spontán gyepesedés vagy honos fajokkal való erdősítés elősegítése”. A Nádasok, sásos mocsarak (KE-1) kezelési egység leírása szintén tartalmazza, hogy az ide sorolt területek „újbbóli gyepeként való hasznosítása és lassú beerdősődése egyaránt elfogadható”. Emiatt az észrevétel nem releváns, annak nyomán a terv nem módosult.
	Zalaerdő Erdészeti Zártkörűen Működő Részvénytársaság 8800 Nagykanizsa, Múzeum tér 6.	Ügyszám nélküli, nem iktatott, osztályvezetői vélemény	2019.05.27.	„Erdő esetében látható, hogy a fenntartási terv készítője nincs tisztában a klímaváltozás hatásával, ezért kárhóztatja és veszélyforrásnak minősíti a területen folytatott erdőgazdálkodást, különös tekintettel a célállományok megválasztásánál. (enyves égeresek, kőris ligeterdők átalakítása!)”	A véleményező nem hivatkozott konkrét kutatási eredményekre, ezért azok hitelessége nem ellenőrizhető. Az enyves égeresek, kőris ligeterdők, bükkösök klimatikus okok következtében várható általános visszaszorulása nem tekinthető ténynek, jövőbeli megvalósulása, annak üteme és térbeli kiterjedése erősen bizonytalan, a bükk jelenleg jól újul, jelentős mértékű pusztulása nem tapasztalható. A tervezési területen ráadásul jellemzően több hektáros vágásterületeket keletkeztető erdőgazdálkodás folyik, ami a véleményező által prognosztizált változásokat felerősíti, és nem ellensúlyozza. A 100 %-ban állami tulajdonú, Natura 2000 területen levő erdőben az állami erdőgazdaságok közvetlenül felelősek az európai közösségi jelentőségű természeti értékek fenntartásáért. Az erdővagyon ebben a helyzetben valójában másodlagos, hiszen az elsődleges állami feladat e területeken a közösségi értékek hosszú távú megőrzése és nem a profittermelés. A fentiek értelmében a vélemény alapján a fenntartási terv szövege nem módosult.
	Zalaerdő Erdészeti Zártkörűen Működő Részvénytársaság 8800 Nagykanizsa, Múzeum tér 6.	Ügyszám nélküli, nem iktatott, osztályvezetői vélemény	2019.05.27.	„Veszélyként tünteti fel a faanyagszállítást az erdőben akkor is, ha az nyiladékon folyik, mert a kocsis nyomok mellett gyomosodik a talaj, a jól feltárt területen pedig a szállítás degradálja a termőhelyet.”	A faanyagszállítás nem minden esetben veszélyezteti a termőhelyet, ez nem is került így megfogalmazásra. Egyes esetekben azonban az azzal kapcsolatos útépítés, stabilizálás a sárgahasú unka élőhelyét megszüntetheti, illetve a szállítás inváziós fajok terjesztésében is szerepet játszhat. A kitermelt faanyag szállítását természetesen meg kell oldani, de az útjavításokat, stabilizálásokat a sárgahasú unka élőhelyén csak a nemzeti park igazgatósággal történő egyeztetés után lehetséges elvégezni.
		Ügyszám nélküli, nem iktatott, osztályvezetői vélemény	2019.05.27.	„A javaslat az erdőnevelési munkák végrehajtásánál nem az eredményre koncentrál, hanem technológiai jellegű meghatározást tartalmaz, feleslegesen korlátozva a gazdálkodó tevékenységét. (vegyszerbe tegyünk festéket jelöléshez, rövidfás technológiát alkalmazunk, stb.)”	A fenntartási terv kezelési javaslatai iránymutatásokat, technológiai segédletet nyújtanak. A véleményben hivatkozott kezelési javaslatok nem kötelező érvényűek, de segítik a megőrzési célok teljesülését. A fentiek értelmében a nyilatkozat nyomán nem történt módosítás a szövegben.
					Az időkorlátot számos védett, erdei élőhelyeken fészkelő madárfaj fészkelésének

No.	Véleményező	Válasz ügyszám	Időpont	Megküldött nyilatkozat, vélemény	Felhasználás, intézkedés módja
	Zalaerdő Erdészeti Zártkörűen Működő Részvénytársaság 8800 Nagykánizsa, Múzeum tér 6.			„A tervezetben leírt, március 15.-augusztus 15 közti gazdálkodási időkorlát túlzó, az érvényes erdőtörvényben meghatározott április 1-július 15 közti maximális korlátozási lehetőségnek nem felel meg, emellett szükségtelennek is tartjuk.”	biztosítása miatt javasoltuk. Az adott évi fészkelési idő fajonként és évek között is változhat, az ajánlott időintervallum általános érvényű és az esetleges másodköltések befejezésére is kiterjed. Az észrevétel nyomán az ajánlást az előírás-javaslatok listájából töröltük, csak a gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok fejezetben, szövegesen jelenítjük meg.
	Zalaerdő Erdészeti Zártkörűen Működő Részvénytársaság 8800 Nagykánizsa, Múzeum tér 6.	Ügyszám nélküli, nem iktatott, osztályvezetői vélemény	2019.05.27.	„Az erdőtörvény 5% mikroélelőhely kialakításának lehetőségét – nem kötelezettségét - biztosítja, a javasolt 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélelőhely irreálisan magas, betarthatatlan és értelmetlen is. A visszahagyandó holt fa mennyiségét is túlzásnak tartjuk, biotóp fák kijelölése is elegendő lehet a természetes száradékok visszahagyása mellett.”	A természetközeli állapotú, idős állományokhoz számos védett és közösségi jelentőségű faj kötődik és maguk is közösségi jelentőségű értékek. Ezen erdőterületek véghasználatkor a vágásterületek helyén legalább emberöltőnyi időre megszűnik a korábban jelölő élőhelyként térképezett állomány. Az ajánlott visszahagyás a vágásos üzemmódban kezelt erdőterületeken található közösségi jelentőségű élőhelytípusok megőrzésének egyik, önmagában nem elégséges, választható eszköze. A fenntartási terv kezelési javaslatai hosszú időtávra fogalmazzák meg a közösségi jelentőségű értékek megőrzését célzó iránymutatásokat, ezért természetesen túlmutatnak a jelenleg hatályos jogszabályok előírásain, amennyiben azok nem elégségesek a megőrzési célok megvalósulásához. A szöveg a megjegyzés nyomán nem módosult.
	Zalaerdő Erdészeti Zártkörűen Működő Részvénytársaság 8800 Nagykánizsa, Múzeum tér 6.	Ügyszám nélküli, nem iktatott, osztályvezetői vélemény	2019.05.27.	„Földút javítását augusztus 15 és február 28 közti időszakban javasolja elvégezni a fenntartási terv. A téli károk helyreállítását a lehető leggyorsabban el kell végezni. A kétélűvek védelme érdekében az ivadékok áthelyezésével a tavaszi és nyári időszakban is megoldható a javítás a jelenlegi védett terület tapasztalatai alapján, így az időkorlát megállapítása szükségtelen, illetve az az útjavításra legalkalmatlanabb időszakot jelenti. A földutak javításának hiánya miatt a közlekedés a védendő értékű talajokon, növényeket letaposva folyik.”	Az Alsó-Zala-völgy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási tervének véleményezésre bocsájtott tervezete nem tartalmazott az észrevétel szerinti előírást. Az észrevétel nyomán a terv <i>Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok</i> fejezetébe az alábbi iránymutatást illesztettük be: „A földutak javítását a pocsoltyákban élő és szaporodó védett és közösségi jelentőségű kétélűvek védelme érdekében tervszerűen célszerű végezni, annak részleteit a természetvédelmi kezelővel a munkálatok megkezdése előtt egyeztetni ajánlott. Javasolt az utakon kialakult vízállások kiváltására mesterséges vizes élőhelyek kialakítása.”
				„A kezelési egységekbe sorolt gyepterületek évi kétszeres kaszálása, esetleges legeltetése támogatás nélkül nem fenntartható, nem gazdaságos, ezért állami területen nem elfogadható.”	A terv a közösségi jelentőségű élőhelyek megőrzése és fejlesztése szempontjából szükséges intézkedéseket tartalmazza. A fentiek értelmében a nyilatkozat nyomán nem történt módosítás a tervben.
		Ügyszám nélküli, nem iktatott, osztályvezetői vélemény	2019.05.27.	„A szántók kezelési egység irányelvei szerint a növényvédőszerkeket korlátozott-csökkenett mértékben lehet használni. De sem hatóanyagokról, sem konkrét mértékről nincs szó, így nehezen megállapítható, hogy a gazdálkodásunkra nézve milyen hatással lenne.”	A fenntartási terv a Szántók (KE-6) kezelési egység leírásánál pontos javaslatokat tesz: legalább 3 m széles növényvédőszer mentes táblaszegély, kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása, kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel, légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás nem megengedett, rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek nem alkalmazhatók. Hatóanyagok és a kijuttatható szer mennyiség mértékét konkrétan meghatározni túlszabályozás lenne, ami ráadásul hamar el is avulna. A fentiek értelmében a nyilatkozat nyomán nem történt módosítás a tervben.
				„A fenntartási terv javaslatai a gazdálkodói érdekeket rendre figyelmen kívül hagyják, pedig erdőgazdálkodási korlátozások a rentábilis erdőgazdálkodást veszélyeztetik, a Natura2000 támogatásokra állami területeken is szükség volna.”	A Natura 2000 területeken és azon belül különösen az állami tulajdonú területek részeként az elsődleges cél az európai közösségi jelentőségű értékek fenntartása az ezt lehetővé tevő gazdálkodás mellett. A terv a <i>Javasolt agrártámogatási rendszer</i> fejezetben kitér rá, hogy a megőrzéshez kapcsolódó állami feladatokhoz szükség lenne forrásokra: „A jövőben javasolt az állami tulajdonú gazdálkodókra is kiterjeszteni a kompenzációs

No.	Véleményező	Válasz ügyszáma	Időpont	Megküldött nyilatkozat, vélemény	Felhasználás, intézkedés módja
					kifizetés igénybevételeének lehetőségét." A fentiek értelmében a nyilatkozat nyomán nem történt módosítás a tervben.
4.	Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság 9700 Szombathely, Vörösmarty u. 2.	0749-008/2019.	2019.05.22.	„A Natura 2000 jelölésű területek fenntartási tervében a törvény által előírt munkák elvégzésének, a vízhasznosítások engedély alapján történő üzemeltetésének lehetősége biztosítva legyen.” „A Natura 2000 területek első kijelölésekor is folytak, és azóta is folyamatosan ismétlődnek fenntartási munkák. Szükséges a medrek jó karba helyezése, a fenntartási munkák elvégzése.” „A vizek és a közcélú vízellátási rendszerek fenntartására vonatkozó feladatokról a 120/1999. (VIII. 6.) Korm. Rendelet alapján a fenntartási feladatok a meder szükséges vízemésztő képességének fenntartását szolgálják, hogy az előírt mértékig a vizek kiöntésmentesen folyjanak le, ne okozzanak kárt a környező területeken. Ehhez a mederben irtási és iszapoltási, mederbiztosítási, uszadék eltávolítási munkákat kell szükség szerint végezni. A megközelítés biztosítására szolgál a parti sávra vonatkozó 83/2014 (III. 14.) Kormányrendelet.” „Igazgatóságunk a fenntartási feladatait a 1995. évi LVII. törvényben, illetve 120/1999. (VIII. 6.) Korm. Rendeletben meghatározottak alapján végzi, nem készít ezzel kapcsolatosan évente külön tervet. Amennyiben a vízfolyás mellett olyan beavatkozások válnak szükségessé, amelyek érintik a Nemzeti Park Igazgatóságot, Igazgatóságunk egyeztetést kezdeményez.	A fenntartási terv 3.2.1.2.3 Vízgazdálkodás című fejezetét az észrevételek nyomán az alábbi szöveggel egészítettük ki: „Az 1995. évi LVII. törvényben, illetve 120/1999. (VIII. 6.) Korm. Rendeletben meghatározottak alapján emberélet és vagyonvédelem érdekében esetlegesen szükségessé váló vízügyi beavatkozások csak a legszükségesebb mértékben, a vízfolyások tényleges medrére vonatkozóan a 91E0 Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőrös (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus megőrzésére való fokozott figyelemmel történjenek.” A szöveg a fentiekben írtak szerint kiegészítésre került. A szöveg a fentiekben írtak szerint kiegészítésre került.

AGRÁRMINISZTERIUM

Nyilatkozat

A HUBF20037 Alsó-Zala-völgy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUBF20037 Alsó-Zala-völgy Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, az agrárminiszter megbízásából, jóváhagyta:

Balczó Bertalan
természetvédelemért felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2021. szeptember 20.